

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Gefleborgs län, omfattande provinserna Gestrkland och Helsingland, har under den period, hvarom fråga är, icke undergått förändring till sina gränser. Dess hela *ytridd* utgör, enligt be-
kantjord beräkning af Generalstabens topografiska afdelning, 168·1772 qvadratmil, hvaraf 155·17 qvadratmil fastland och 0·66 qvadratmil öar och skär; insjöarne upptaga en yta af 12·34 qvadratmil. Länets hela areal är fördelad på dess 4 fögderier på följande sätt:

Gestrklands fögderi, oberäknadt sjöarne,.....	802,850 tunnland,
Södra Helsinglands fögderi, sjön Bergviken oräknad,.....	947,383 "
Norra Helsinglands do , förutom sjöarne Dellens vattenyta, 788,141 "	"
Vestra Helsinglands do omkring.....	1,294,051 " ¹⁾

I Gestrklands fögderi befintliga sjöar upptaga en yta af 89,793 tunnland samt sjöarne Dellen och Bergviken tillsammans 34,000 tunnland.

¹⁾ Denna areal kan ej med full noggrannhet angifvas, enär ledning saknas för beräklandet af den olikhet i fögderiets storlek, som kan hafva uppkommit derigenom att Hogdals socken och en liten del af Ljusdals socken frångått fögderiet och till detta i stället lagts Hamra kapellförsamling; dock anses förenämnda olikhet vara helt obetydlig.

Länets 3 städer ega jemte dem tillhörande donationsjord följande areal:

Gefle.....	8,161 tunnland,
Söderhamn.....	6,390 "
Hudiksvall.....	1,035 "

I judicielt hänseende är länet fördeladt på 4 *domsagor*, nemligen Gestrklands, Södra Helsinglands, Norra Helsinglands och Vestra Helsinglands domsagor, af hvilka hvar och en sammanfaller med ett *fögderi* af motsvarande namn.

I afseende på *tingslagsindelningen*, utgöres Norra Helsinglands domsaga fortfarande af 4 tingslag, hvarti, enligt 2 kap. I § rättegångsbalken, hållas lagtima ting två gånger årligen; men, med ändring af förut bestående tingslagsområden, hafva öfriga 3 domsagor blifvit indelade, hvar och en, i 2 tingslag, inom hvilka Kungl. förordningen den 17 maj 1872, angående ändring i vissa fall af bestämmelserna om häradsting, vunnit tillämpning.

De sålunda åstadkomna *förändringarna* äro grundade på nedan omförmälta Kungl. bref.

Beträffande först *Gestrklands domsaga*, så blef genom Kungl. brefvet den 28 februari 1879 förordnadt om dess delning i 2

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-38.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	3.
3. Näringar.....	5.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	9.
Tab. Litt. A. Uppgift å vissa importerade varor vid Gefle hamn.....	16.
Tab. Litt. B. Uppgift å vissa importerade varor inom Söderhamns tullkammaredistrikt.....	16.
Tab. Litt. C. Uppgift å vissa importerade varor inom Hudiksvalls tullkammaredistrikt.....	16.
5. Kameralförhållanden.....	17.
Tab. Litt. D. Totaluppbörden vid tullkamrarne.....	17.
Tab. Litt. E. Uppburna hamnafgifter för lossade och lastade varor...	17.
Tab. Litt. F. Godstrafiken på norra stambanan.....	17.
6. Politi.....	25.
Tab. Litt. G. Uppgift å Gefleborgs läns landstings inkomster och utgifter åren 1876-1880.....	25.
Tab. Litt. H. Sjukvårdsanstalterna.....	28.
Tab. Litt. I. Uppgift å antalet af i Gefle länsfängelse under nedannämnda 5 år förvarade fångar.....	29.
Tab. Litt. K. Uppgift å antalet af i Hudiksvalls kronohäkte under nedannämnda 5 år förvarade fångar.....	29.
Tab. Litt. L. Gefleborgs enskilda banks rörelse under åren 1876-1880.....	30.
Tab. Litt. M. Helsinglands enskilda banks rörelse under åren 1876-1880.....	30.
Tab. Litt. N. Aktiebolaget Gefle banks rörelse under åren 1876-1880.....	31.
Tab. Litt. O. Sundsvalls enskilda banks afdelningskontors i Hudiksvall rörelse under åren 1876-1880.....	31.
Tab. Litt. P. Mälareprovinsernas enskilda banks kommissionskontors i Gefle rörelse under åren 1876-1877.....	32.
Tab. Litt. Q. Mälareprovinsernas enskilda banks kommissionskontors i Söderhamn rörelse under åren 1876-1880.....	32.
Tab. Litt. R. Gefle-Dala hypoteksförenings ställning den 31 december nedannämnda år.....	32.
Tab. Litt. S. Gefle sjöassuransförenings och fraktförsäkringsförenings i Gefle verksamhet åren 1876-1880 i Gefleborgs län.....	32.
Tab. Litt. T. Gefleborgs läns hästförsäkringsbolags verksamhet åren 1877-1880.....	33.

	Sid.
Tabellbilagor	39-50.
Tab. N:o 1. Folkmängden i Gefleborgs län åren 1876-1880.....	39.
Tab. N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Gefleborgs län åren 1876-1880.....	40.
Tab. N:o 3. Hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. i Gefleborgs län år 1880.....	41.
Tab. N:o 4. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Gefleborgs län åren 1876-1880.....	42.
Tab. N:o 5. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Gefleborgs län år 1880.....	44.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Gefleborgs län, omfattande provinserna Gestrkland och Helsingland, har under den period, hvarom fråga är, icke undergått förändring till sina gränser. Dess hela *ytridd* utgör, enligt be-
kantjord beräkning af Generalstabens topografiska afdelning, 168·1772 qvadratmil, hvaraf 155·17 qvadratmil fastland och 0·66 qvadratmil öar och skär; insjöarne upptaga en yta af 12·34 qvadratmil. Länets hela areal är fördelad på dess 4 fögderier på följande sätt:

Gestrklands fögderi, oberäknadt sjöarne,.....	802,850 tunnland,
Södra Helsinglands fögderi, sjön Bergviken oräknad,.....	947,383 "
Norra Helsinglands do , förutom sjöarne Dellens vattenyta,	788,141 "
Vestra Helsinglands do omkring.....	1,294,051 " ¹⁾

I Gestrklands fögderi befintliga sjöar upptaga en yta af 89,793 tunnland samt sjöarne Dellen och Bergviken tillsammans 34,000 tunnland.

¹⁾ Denna areal kan ej med full noggrannhet angifvas, enär ledning saknas för beräklandet af den olikhet i fögderiets storlek, som kan hafva uppkommit derigenom att Hogdals socken och en liten del af Ljusdals socken frångått fögderiet och till detta i stället lagts Hamra kapellförsamling; dock anses förenämnda olikhet vara helt obetydlig.

Länets 3 städer ega jemte dem tillhörande donationsjord följande areal:

Gefle.....	8,161 tunnland,
Söderhamn.....	6,390 "
Hudiksvall.....	1,035 "

I judicielt hänseende är länet fördeladt på 4 *domsagor*, nemligen Gestrklands, Södra Helsinglands, Norra Helsinglands och Vestra Helsinglands domsagor, af hvilka hvar och en sammanfaller med ett *fögderi* af motsvarande namn.

I afseende på *tingslagsindelningen*, utgöres Norra Helsinglands domsaga fortfarande af 4 tingslag, hvarti, enligt 2 kap. I § rättegångsbalken, hållas lagtima ting två gånger årligen; men, med ändring af förut bestående tingslagsområden, hafva öfriga 3 domsagor blifvit indelade, hvar och en, i 2 tingslag, inom hvilka Kungl. förordningen den 17 maj 1872, angående ändring i vissa fall af bestämmelserna om häradsting, vunnit tillämpning.

De sålunda åstadkomna *förändringarna* äro grundade på nedan omförmälta Kungl. bref.

Beträffande först *Gestrklands domsaga*, så blef genom Kungl. brefvet den 28 februari 1879 förordnad om dess delning i 2

tingslag, omfattande det ena, under namn af Östra tingslaget Hille och Valbo samt Hedesunda och Öster-Fernebo dåvarande tingslag jemte Hamrånge socken, med tingsställe i Gefle, och det andra, benämndt Vestra tingslaget, Ockelbo socken med Åmots kapellförsamling samt Ofvansjö, Torsåkers och Årsunda dåvarande tingslag, med tingsställe vid Storvik, hvilken reglering af tingslagen, jemlikt Kungl. brefvet den 16 maj 1879, trädde i verket med 1880 års ingång. I den sålunda beslutade tingslagsindelningen har derefter genom Kungl. brefvet den 6 februari 1880 beslutats den förändring, att från och med 1881 års ingång Öster-Fernebo socken skulle skiljas från domsagans Östra tingslag och förläggas till dess Vestra tingslag samt deremot Årsunda och Högbo socknar skiljas från det Vestra och förläggas till det Östra tingslaget.

I följd häraf kommo vid femårsperiodens utgång Gestriklands Östra tingslag att utgöras af Hille, Hamrånge, Högbo, Valbo, Hedesunda och Årsunda socknar samt Vestra tingslaget att bestå af Ofvansjö, Torsåkers, Järbo, Öster-Fernebo och Ockelbo socknar med Åmots kapellförsamling,

Södra Helsinglands domsaga är genom Kungl. brefvet den 10 mars 1876 från början af år 1877 indelad i 2 tingslag, omfattande det ena, eller Vestra tingslaget, förutvarande Alfta och Bollnäs tingslag jemte Hanebo och Segersta socknar, med tingsställe i Bollnäs, samt det andra, eller Östra tingslaget, Norrala förutvarande tingslag jemte Skogs socken med Lingbo kapell, med tingsställe vid Mo Myskje i Söderala socken, till följd hvaraf Vestra tingslaget utgöres af Alfta, Bollnäs, Voxna, Ofvanåkers, Hanebo och Segersta socknar samt Östra tingslaget omfattar Norrala, Söderala, Trönö, Mo, Rengsjö och Skogs socknar med Lingbo kapell.

Vestra Helsinglands domsaga har genom Kungl. brefvet den 7 mars 1879 indelats i 2 tingslag, omfattande det ena Arbrå och Jerfsö förutvarande särskilda tingslag, bestående af Arbrå, Jerfsö och Undersviks socknar, med tingsställe i Karsjö by i Jerfsö socken, samt det andra Ljusdals forna tingslag, bestående af Ljusdals, Färila, Ramsjö och Los socknar, med tingsställe omvexlande i Ljusdal och Färila.

I *administrativt hänseende* har länets vid femårsperiodens början varande indelning i 4 fögderier med tillhoppa 31 länsmans- och 2 landsfiskalsdistrikt undergått allenast den förändring, att till följd af Kungl. brefven den 7 december 1877 samt den 6 februari och den 27 augusti 1880 länsmansdistriktet i Gestriklands fögderi till antalet minskats med ett genom sammanslagning af Hille och Hamrånge förut särskilda distrikt till ett distrikt, hvaremot inom Vestra Helsinglands fögderi bildats ett nytt länsmansdistrikt af Ramsjö socken, som skilts från Ljusdals distrikt; men, på grund af nyssnämnda Kungl. bref, kommer i mån af nuvarande länsmannens i Hedesunda, Öster-Fernebo, Årsunda och Torsåkers distrikt afgång distriktens antal att minskas med ytterligare 2, i det Gestriklands fögderi, som ännu omfattar 8 länsmansdistrikt, skall utgöras af:

Hedesunda och Årsunda länsmansdistrikt,	
Valbo och Högbo	»
Hille och Hamrånge	»
Öster-Fernebo och Torsåkers	»
Ofvansjö och Järbo	»
Ugglebo och Åmots	»

Administrativa indelningar. Naturlig beskaffenhet.

I länet, som fortfarande utgör ett landstingsområde, väljer landstinget till *rikslagens* första kammare 5 ledamöter. Till riksdagens andra kammare utses af Gefle stad 1, af städerna Söderhamn och Hudiksvall gemensamt 1, i hvardera af Norra, Södra och Vestra Helsinglands domsagor 1 samt af Gestriklands domsagas Östra valkrets 1 och af sistnämnda domsagas Vestra valkrets 1 ledamot, eller inalles 7 ledamöter.

Ännu kvarstår den i föregående femårsberättelser anmärkta *oregelbundenheten* i den administrativa indelningen derutinnan, att hemmanet Jörsön N:o 1 i Hedesunda socken, utgörande 1 mantal, i ecklesiastikt och ekonomiskt hänseende räknas till Söderfors socken i Uppsala län, men i judicielt och kommunalt hänseende till Gestriklands domsaga och Hedesunda kommun.

I *ecklesiastikt hänseende* tillhör länet Uppsala erkestift och indelas i 6 kontrakt med 41 pastorat, bland hvilka numera äfven Rengsjö socken, som tillföre varit till ett pastorat förenad med Mo socken, sedan 1878 utgör egen församling; kyrkosocknarnes antal är 49, kapellagens 14.

Med hänsyn till *helso- och sjukvården* är länet indeladt i 5 provinsialläkaredistrikt, nemligen Gestriklands, Söderhamns, Hudiksvalls, Alfta och Jerfsö distrikt, samt i 3 sjukvårdsdistrikt, nemligen Gefle och Gestriklands, Söderhamns och Södra Helsinglands samt Hudiksvalls och Norra Helsinglands, på hvilka båda sistnämnda, omfattande hvar sitt fögderi med motsvarande namn, äfven Vestra Helsinglands fögderi tillhörande socknar äro fördelade.

Beträffande *bergshandteringen* tillhör länet andra eller Gefle-Dala bergmästaredistrikt, samt vidkommande skogshushållningen Södra Norrlands distrikt, med indelning i 4 revir.

I och för *justeringen af mått och vigter* har länet fördelats på 4 distrikt, nemligen de med N:ris 43 och 44 inom riket betecknade samt länets 3:dje och 4:de distrikt.

Med afseende å *tullväsendet* är länet indeladt i 3 tullkammaredistrikt och tillhör beträffande *lots- och fyrväsendet* Norra lotsdistriktet samt Sundsvalls och Öregrunds fördelningar.

På länet, som tillhör *5:te militärdistriktet*, äro indelade Kungl. Helsingeregemente med 1,200 rotar, af hvilka äro indragne till statsverket 16 f. d. furirsrotar samt till musikens underhåll, fältmusikanter, spel, trumslagare och gevärshandverkare anslagne tillhoppa 102 rotar; hvaremot till aflöning af 16 volontärnummer medel utgå direkt från statsverket; — 5 nummer af Kungl. Lifregementets dragonkår, Norrlands 1:sta båtsmanskompani med 141 rotar, förutom 35, för hvilka ständigt vakansafgift erlägges af städerna; samt 64 rotar af Norrlands 2:dra båtsmanskompani.

Länets *naturbeskaffenhet* i allmänhet har icke undergått annan förändring, än den som blifvit den naturliga följden af fortgående sjöaftappningar och myrutdikningar.

Under perioden hafva icke utkommit några andra *arbeten rörande länet i geologiskt, topografiskt eller naturhistoriskt afseende*, än dels en i Geologiska föreningens i Stockholm förhandlingar år 1877 förekommande, af A. E. Törnebohm meddelad beskrifning jemte karteskiss öfver sandstensbäckenet i Gestrikland, dels ock 2 blad af det utaf Generalstabens topografiska afdelning offentliggjorda karteverk, det ena betecknad med Gysinge och till en del innefattande länets sydligaste område inom Öster-Fernebo och Hedesunda socknar, samt det andra beteck-

nadt med Löfsta, upptagande skären Löfgrund, Eggegrund m. fl. utanför Gefle.

Enligt Törnebohms ofvannämnda beskrifning hvilat Gafleåns dalgång från Storsjön öster ut till hafvet på en undergrund af sandsten, hvilken dock af mäktiga och jemnt utbredda lösa jord-aflagringar täckes så fullständigt, att den endast på några få ställen blifvit verkligt observerad. Sandstensbäckenet företer på flere ställen å ömse sidor om Gafleån inlagringar af diabas eller diabasmandelsten, hvilken påträffats i fast klyft sydost in-vid Gefle i närheten af Kungsbäck, vid Margrethills station, vid Sandviken och några flere ställen. Läget af dessa mandel-

stensstråk, af hvilka det södra går ej långt ifrån och parallelt med sandstensbäckenets södra samt det norra nära och jemn-löpande med bäckenets norra gräns, föranleder till det antagande, att de båda stråken ej äro annat än de utgående kanterna af en och samma i det skålformigt böjda sandstensbäckenet in-lagrade grönstensbädd.

Den under föregående period genom hushållningssällskapets försorg utgifna *tidskrift*, upptagande ämnen, som äro af intresse för landtmannanäringarna, har fortfarande utgått äfven under förevarande period.

2. Invånare.

Enligt mantalslängderna utgjorde år 1875 länets *befolkning*: mankön 78,288, qvinkön 82,739, tillhopa 161,027, af hvilka 70,422 voro fria från mantalspenningar; samt år 1880: mankön 87,253, qvinkön 90,545, tillhopa 177,798, hvaraf fria från mantalspenningar 77,367.

Den mantalsskrifna befolkningens antal har således under perioden ökat med inalles 16,771 personer, motsvarande 10.42 proc., under det folkökningen närmast föregående tre qvinqven-nier utgjort:

1861—65.....	8,090 personer eller 6.01 proc.,
1866—70.....	3,500 " " 2.45 "
1871—75.....	14,895 " " 10.19 "

Af denna tillväxt i befolkningens antal under ifrågavarande period komma

på landsbygden.....	12,637, utvisande en ökning af... 9.41 proc., och
" städerna.....	4,134, utgörande en tillväxt af.. 15.21 "

Med afseende på de skilda könen utgjorde af befolkningens hela antal:

år 1875..... å landsbygden: män 48.74 proc., qvinnor 51.26 proc.,
i städerna: " 48.02 " " 51.98 "
" 1880..... å landsbygden: " 49.31 " " 50.69 "
i städerna: 47.95 " " 52.05 "

hvaraf visar sig att, medan olikheten i antalet af de olika könen ej obetydligt utjmnats å landet, ett motsatt förhållande, om ock i ringa mån, gjort sig gällande i städerna.

De från mantalspenningar befriades antal, som under pe-rioden ökats med 6,945 personer, eller med 9.86 proc., utgjorde af den mantalsskrifna befolkningens antal:

år 1875: å landsbygden.....	44.64 proc.,
i städerna.....	39.35 "
" 1880: å landsbygden.....	44.32 "
i städerna.....	39.76 "

Befolkningen inom hvart och ett af fögderierna utgjorde, enligt mantalslängderna, år 1880 för

Gestrikland.....	46,765 personer,
Södra Helsingland.....	39,440 "
Norra ".....	36,461 "
Vestra ".....	23,819 "

I afseende på folkmängden i städerna hänvisas till bilagde **tabell No 1.**

Den *folkökning*, som egt rum under perioden, fördelar sig sålunda:

Gestriklands fögderi.....	3,069 personer, motsvarande en tillväxt af 7.02 proc.,
Södra Helsinglands d:o....	3,302 " " " 9.14 "
Norra " d:o....	3,403 " " " 10.29 "
Vestra " d:o....	2,863 " " " 13.66 "
Gefle stad.....	1,913 " " " 11.38 "
Söderhamns d:o.....	1,733 " " " 27.11 "
Hudiksvalls d:o.....	488 " " " 12.21 "

I betraktande deraf, att nativitetsöfverskottet för hela länet under perioden uppgår till allenast 11,712 personer, under det folkökningen stiger till 16,771, öfverskjuter följaktligen de till länet inflyttades antal de utflyttades med 5,059 personer.

På landsbygden visar sig folkmängdens tillväxt starkast inom Vestra Helsinglands fögderi och derstädes störst under periodens 3 sista år, hvarunder den vuxit med 2,128 personer; förklaringsgrunden härtill synes vara att söka i det stora antal arbetsfolk, som i och för då inom fögderiet pågående byggnad af norra stambanan dit inflyttat från andra orter.

Bland städerna intager beträffande folkökningen Söderhamn främsta rummet. Detta förhållande är så mycket mera beaktansvärdt, som efter den förhärjande eldsvåda, hvilken den 22 juli 1876 ödelade större delen af denna stad, befolkningens antal samma år nedgick till 5,996 från att hafva varit 6,381 vid 1875 års slut. Svårigheten att erhålla bostäder inom det af elden hemsökta samhället är den förklarande orsaken till berörda folk-minskning, likasom stadens behof af ökade arbetskrafter för sitt återuppbyggande förklarar den snart inträdda höjningen i be-folkningssiffran.

Jemväl Hudiksvalls folkmängd har ej oansenligt vuxit, hufvud-sakligen dock endast under periodens 3 första år. Efter de eldsvådor, som den 7 augusti 1878 och den 10—11 februari samt den 15—16 oktober 1879 lade en stor del af staden i aska, var år 1879 folkökningen deremot obetydlig, och år 1880 visar till och med ett tillbakagående, i det folkmängden då min-skades med 3 personer. Anledningen härtill lär vara den, att i stadens omedelbara närhet, men å hemmanet Äviks område inom Tuna socken, på senare år erbjudits tillfälle till byggnads-platser, hvilka blifvit mycket begärliga för i trävaruörelsen in-

vid fjärden sysselsatte arbetare. Den på sådant sätt uppkomna, reguliert indelade och bebyggda förstaden, benämnd Ävik, jemte derintill liggande gårdar beboddes vid periodens slut af inemot 500 personer.

Enligt de från *presternskapet meddelade uppgifter* besteg sig länets folkmängd den 31 december 1880 till 87,571 män och 91,157 kvinnor, eller tillhoppa 178,728 personer, hvilket tal med 930 öfverstiger det, som angifves af mantalslängderna. Denna olikhet härflyter från skiljaktiga anteckningar hos de civila och ecklesiastiska myndigheterna och torde kunna, åtminstone till någon del, bero på efter mantalskrifningarnas förrättande hos presternskapet anmälda barnsborder. Förhållandet gestaltar sig i alla händelser betydligt fördelaktigare vid slutet af perioden, än vid dess början, då skillnaden mellan ifrågavarande uppgifter besteg sig till 2,170 personer.

Då länets invånareantal, enligt tillgängliga upplysningar, utgjorde på *kvadratmil*:

år 1772.....	437,
» 1800.....	534,
» 1810.....	536,
» 1825.....	621,
» 1850.....	771 och
» 1875.....	1,047,

hvilken sistnämnda siffra utgör 184 personer mindre per kvadratmil vid jemförelse med befolkningens täthet inom hela riket, så belöper sig år 1880 på kvadratmilen ett antal af 1,147 personer, hvilket är 135 personer mindre å kvadratmil än antalet invånare per kvadratmil i hela riket.

Dödlighetsprocenten inom länet har vexlat emellan 2·50 år 1876 och 1·77 år 1879 samt utgör i medeltal för ifrågavarande fem år 2·04.

Någon mera allmänt utbredd *farsot* har ej under perioden varit för handen, men flere orter inom länet, förnämligast Gefle och Söderhamn samt Hedesunda, Hamrånge och Torsäkers socknar, hafva hemsökts af difteri och skarlakansfeber, hvilka sjukdomar skördat ett stort antal offer.

Ehuru *söndringarna på det kyrkliga området* icke ledt till bildandet af särskilda församlingar, är likväl den skismatiska rörelsen med vexlande lifaktighet stadd i fortgående. Så hafva, under det den baptistiska sekten, som vid början af ifrågavarande period tilldrog sig ganska många anhängare, visat påtagliga tecken till en tynande tillvaro, meningsskiftningarna ökats genom framträdandet af 2:ne i länet nya läror, metodismen och den s. k. waldenströmanismen. Efter det sistnämnda läras upphofsman, lektorn P. P. Waldenström, inflyttat till länet, har denne förstätt att ej mindre genom i betydande upplagor spridda smärre skrifter af pietistiskt innehåll än ock genom muntliga, jemväl under kringresande i landsbygden, hållna föredrag, förvärfva åt sina lärosatser ett ganska betydligt antal anhängare. Det låter sig väl tänkas att till denna framgång i ej ringa grad bidragit den starka opposition, hvori han trädt till statskyrkans presternskap och hvarigenom han blifvit befunnen lämplig såsom ledare för den redau förut befintliga, mot denna kyrka och dess presternskap fiendtliga flock af s. k. läsare, inom hvilkas led hans lära ock hufvudsakligen synes hafva vunnit sina anhängare.

De skilda sekterna söka fortfarande hvar åt sig bereda den fasta hållpunkt, som i yttre måtto ernås genom i åtskilliga orter

af den ena eller andra sekten åstadkomna samlings- eller bönehus. Sådana hafva under perioden blifvit uppförda af Waldenströmarne i Gefle och i Tuna socken omedelbart intill staden Hudiksvalls gräns m. fl. orter samt af metodisterna börjat byggas i Gefle.

Med hänsyn dertill, att det öfvervägande flertalet bland dem, som ansluta sig till den ena eller andra sekten, befinna sig å en bildningsgrad, som icke kan antagas förläna förmåga att uppfatta skiljaktigheten i trosläror, torde lika ofta affallet från kyrkan förklaras af antingen benägenheten för ombyte eller fäfangan af att tillhöra en klass, som anser sig sjelf i sedligt afseende stå högre än församlingsmedlemmarne i allmänhet, som valet af sekt bero af den tillfälligtvis större förmåga att tilltala känslan, som kan besittas af någon bland de olika sekternas i orten varande predikanter.

I afseende på *folklynnnet* och *befolkningens sedlighet* är utöfver hvad i sista femårsberättelsen antecknats ej vidare att meddela, än att missbruket af starka drycker synes allt mer vara i aftagande, hvilken fördelaktiga yttring lärer få tillskrifvas i främsta rummet en stigande upplysning, men äfven till någon del det erkännansvärdt goda sätt, hvarpå utskänkingsväsendet handhafs inom länets städer, och måhända äfven en lättad tillgång till välberedda maltdrycker.

Om än för handen varande glädjande tecken till tilltagande nykterhet hos befolkningen, vitsordad från de flesta orter, icke låter sig påvisas med exakta siffror rörande ett nedgående i de beifrade fylleriförseelsernas antal, får sådant tillskrifvas den omständigheten, att en mängd dylika förseelser förekommit ibland de, till tusendetal uppgående löse arbetare från främmande orter, hvilka tillfälligt vistas såväl inom städerna som vid skogshyggen och timmerflottning å landsbygden i länet, och hvilkas antal ytterligare ökats genom de i stor myckenhet inströmmande främmande arbetare, som egt eller sökt vinna arbetstillfälle vid Norra stambanans byggande.

Äfven den genom gällande författningar kommunalnämnderna tillagda myndighet att, under vilkor af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes gillande, meddela förbud för landthandlande att försälja vin och maltdrycker till afhemtning, hvilken myndighet flerstädes och i allmänhet med urskiljning gjorts gällande, antages hafva medfört goda verkningar.

Befolkningens *ekonomiska ställning* synes i allmänhet vara god och bergningstillfälle icke saknas för den, som vill sig ärligt försörja. De under senare tid höjda anspråken på bekvämlighet, hvilkas tillfredsställande äfven för kroppsarbetaren möjliggjordes genom de uppdrifna arbetsförtjensterna under nästförlutna femårsperiod, hafva dock efter den återgång till lägre arbetspris, som nödvändiggjorts af ogynsammare konjunkturförhållanden för arbetsgifvaren under sista åren af innevarande period, hos många bland arbetsklassen framkallat en missbelåtenhet med sin egen ställning, som dels gifvit sig uttryck i företagna betydande arbetsinställelser, dels ock röjes i en växande benägenhet att öfvergifva fosterlandet, under förhoppning att i främmande land vinna rikligare eller åtminstone mera lätt förvärfvad utkomst.

I fråga om de större arbetsinställelserna får Kungl. Maj:ts Befallningshafvande åberopa hvad derom i särskildt afgifna rapporter förekommit.

Beträffande åter *utvandringen*, så uppgår antalet af kände utvandrare under

år 1876.....	till 164 personer,
» 1877.....	» 111 »
» 1878.....	» 134 »
» 1879.....	» 424 »
» 1880.....	» 1,246 »

af hvilka personer det största antalet uppgifvit antingen Nordamerika eller, i synnerhet i början af perioden, Finland och Ryssland såsom sin bestämmelseort, på sätt följande uppgift utvisar:

	Utflyttade personer till		
	Nordamerika.	Finland och Ryssland.	andra orter.
år 1876.....	114	35	15
» 1877.....	69	20	22
» 1878.....	94	32	8
» 1879.....	392	15	17
» 1880.....	1,201	21	24

Under ifrågavarande tid hafva deremot allenast 275 personer från utlandet till länet inflyttat, deraf det öfvervägande antalet eller 159 från Finland och Ryssland samt 61 från Nordamerika.

En faktor vid bedömandet af *befolkningens bergningsförmåga*, som icke bör lemnas obeaktad, är beloppet af de i bankinrättningar insatta medel, af beskaffenhet att kunna anses såsom verkligt besparad tillgång. De siffror, som i detta afseende lemna upplysning, äro att hemta dels i nedan intagna redogörelse för sparbankerna, dels ock från de uppgifter rörande kreditanstalternas i länet verksamhet, hvilka återfinnas längre fram i denna berättelse. Nedanstående tabell visar, att från och med år 1877 delegarnes i sparbankerna inestående behållning årligen minskats intill periodens sista år, då höjning åter inträder. Då förhållandet med de på deposition i bankinrättningarna insatta medel är alldeles detsamma, torde häraf kunna dragas den slutsats, — enär anledning icke finnes att medlen uttagits från penninginstitutionerna för att annorledes fruktbargöras, — att den under ifrågavarande år af ofördelaktiga kon-

junkturer tryckta affärsverksamheten vållat svårighet för befolkningen att fylla lefnadsbehofven utan anlitande af besparingar från föregående lyckligare år.

År.	Sparbanks-delegare vid årets slut.	Under året		Delegarnes vid årets slut inestående behållning i kronor.
		insatt	uttaget	
		belopp i kronor.		
1876.....	26,037	1,977,322	1,920,740	7,028,335
1877.....	26,801	1,916,613	2,111,446	7,187,420
1878.....	26,611	1,514,890	2,228,466	6,807,910
1879.....	25,531	1,292,307	2,302,442	6,105,781
1880.....	26,103	2,051,983	1,777,984	6,686,726

Sockenbiblioteken, som numera finnas i de flesta landskommuner, anlitas alltjämt ganska mycket af allmogen; dock torde i allmänhet läslusten hufvudsakligast tillfredsställas genom läsning af tidningar samt de skrifter af pietistiskt innehåll, som öfver allt bland allmogen spridas med frikostig hand af den moderna filantropiens utskickade.

Befolkningens håg för *öfning i vapens bruk* tyckes, att döma af den minskade lifaktigheten hos de ännu kvarvarande frivilliga skarpskytteföreningarna, vara stadd i aftagaude. Ett undantag härifrån gör dock skarpskytteföreningen i Gefle, för hvilken fortfarande råder ganska mycket intresse och hvilken äfven af kommunen erhålligt årligt bidrag af 300 kronor till inköp af ammunition m. m.

Om *klädedrägt, plägseder* och *folknöjen* gäller hvad derom i sist afgifna femårsberättelse förekommer.

I fråga om *byggnadssättet* iakttages fortfarande äfven bland allmogen en klok omtänksamhet i förening med vaknad smak för prydighet, som i flere orter gör sig gällande, i det att de forna stora, till två våningars höjd uppförda, ofta till största delen oinredda eller åtminstone illa inredda boningshusen allt mera synas få vika för mindre, men nätta samt väl ombonade och inredda byggnader.

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. Rörande dessa två afdelningar återopas Kungl. hushållningssällskapets derom afgifna, här följande redogörelse.

Jordbruksnäringen i länet har under ifrågavarande qvinneium hållit jemna steg i sin utveckling med länets öfriga näringar. Detta förhållande röjer sig uti ett mera än tillförene sorgfälligt brukande af den odlade jorden, dess ändamålsenligare afdikande och ett flitigare användande af erforderliga gödningsämnen till bedrifvande af ett mera intensivt och därför äfven mera vinstgifvande jordbruk. Nyare, ändamålsenligare landbruksredskap, isynnerhet plogar, som numera tillverkas såväl inom som utom länet och hållas i handeln allmänheten lätt tillgängliga, hafva äfven ibland allmogen vunnit allmän spridning. Vexelbruk med ordnad växtföljd har ock börjat allmänt införas, särdeles der, hvarest åkerjorden grunddikats genom täckta dikens anläggande, ett dikningssätt, som årligen genom sina i ögonen fallande fördelar tillvinner sig ibland allmogen ett ökad

förtroende och användning. Af de i handeln förekommande konstgjorda gödningsämnen, som för fem år sedan voro för allmogen knappast till namnen, ännu mindre till gagnet kända, hafva rätt betydliga kvantiteter vunnit användning, så att äfven brukare af mindre hemmansdelar årligen göra inköp deraf, synnerligast af benmjöl, superfosfat och kalisalt, för att öka jordens växtkraft, för hvilket ändamål tillgången på naturlig gödsel icke är tillräcklig, och derigenom lyckats framkalla både af säd och gräs samt rotfrukter rikare skördar, som visat sig återgälda den ökade kostnad på jorden nedlagts. Till jordbrukets framåtskridande hafva derjemte i väsentlig mån bidragit, särdeles inom åtskilliga socknar, afslutade laga skiften, som derstädes merendels under en lång följd af år pågått och under denna tid hämmat jordbrukets utveckling.

Med det ökade förvärf jordbruket, ändamålsenligt bedrifvet, skänker odlaren, har ock hägen för *nyodlingars* utförande tilltagit. Denna odlingslust har derjemte befrämjats genom de

undersökningar af sankta marker, hvilka, bekostade af länets landsting, men ordnade och öfvervakade af hushållningssällskapets förvaltningsutskott, fortgått sedan år 1864 och ännu fortgå, genom hvilka undersökningar planer och kostnadsförslag med dertill hörande kartor för berörda markers torrläggning upprättats af för ändamålet antagna trenne ingenjörer, deraf en för provinsen Gestrikland och tvenne för provinsen Helsingland, samt kostnadsfritt genom förvaltningsutskottet tillhandahållas vederbörande jordegare. De flesta större, på grund af ofvan anförda undersökningar utförda torrlägningsarbeten, som föregått odlingsföretagen, hafva underlättats och oftast helt och hållet möjliggjorts genom de bidrag af statsmedel, som på derom gjorda underdåniga ansökningar beviljats egarne af dessa marker. Huru många tunnland odlad jord genom förevarande torrlägningsplaners utförande blifvit lagda till den förut odlade arealen i länet, låter sig icke till siffran uppgifvas, men torde utgöra en ganska betydlig vinning för länets jordbruk. Utom dessa vidsträcktare odlingsföretag har derjemte den mindre besutne jordegarens årliga odlingsflit riktat länets jordbruk litet hvarstades med vidgade gränser. En lifligare företagsamhet, ett stegradt aktgifvande på gjorda rön och vunna erfarenheter samt ett på jordbrukets bedrivande nedlagdt ökadt kapital ådagalägga och uppenbart jordbrukarens växande intresse för sin närings utveckling.

Med jordbrukets framsteg har länets *ladugårdsskötsel* gått så att säga hand i hand. Rymliga, ljusa ladugårdshus uppföras; kreaturens utfodring och vård förbättras; fåbodeväsendet öfvergifves mer och mer; der hembeten saknas, stallfodras djuren året om; man vinnlägger sig om ett noggrannare urval af påläggdsdjur, som numera uppfödas bättre än tillföre; kreatursrasen förädlas genom landtrasens korsning med utländska raser, af hvilka till länet inköpts djur af företrädesvis angler- och ostfriesiska raser. Ladugårdsskötseln har korteligen lyckats tillvinna sig en uppmärksamhet, som för framtiden lofvade bästa resultat. Ett godt föredöme deri har lemnats af de större gårdarne i länet och hafva derifrån afvelsdjur af förbättrad ras spridt sig till de mindre hemmansegarnes ladugårdar. Ett i länet inrättadt enskildt *stamholländeri* af oblandad ayrshire-ras har ock väsentligen bidragit till boskapsafvelns förbättrande. Genom länets hushållningssällskap har spridts en allmän kunska om en förbättrad ladugårdsskötsel dels genom utdelande af populära skrifter i ämnet, dels ock genom inrättande af en särskild *mejeriskola* för länet, hvilken skola varit under de sista tvenne åren förlagd till Högbo bruk i provinsen Gestrikland, $\frac{1}{2}$ mil från Sandvikens station å Gefle—Dala jernväg, vid hvilken skola meddelats elever från länet nödig undervisning i kreaturens skötsel, vård och utfodring, förutom undervisning derjemte i mjölkhushållningens alla delar. Från berörda skola hafva årligen utgått icke mindre tvenne elever, hvilka derstädes bildats till egentliga mejerskor, än ock tolf elever, hvilka, efter en genomgången två å tre månaders lärokurs, utgått i länet för att antingen i hemmet öfvertaga skötandet af ladugård och mjölkhushållning eller antaga tjänst såsom ladugårdspigor.

En förbättrad *mjölkhushållning* har ock vunnit en allmän tillämpning. Den Gussanderska metoden för mjölks behandling, för sin tid af stort värde till åvägabringande af förbättrade mejeriprodukter, har måst gifva vika för den Swartziska, eller isvattenmetoden, som vunnit användning vid alla

större gårdar och derifrån letar sig väg till den ena hemmans-egaren efter den andra. Ännu ligger dock inom länets vidsträckta område i detta hänseende ett stort arbetsfält öppet för den fortsatta gagnande verksamhet, som hushållningssällskapet utvecklar icke mindre genom ofvanberörda mejeriskola än ock genom en särskild antagen mejerska, som har att resa omkring i länet för att praktiskt ibland allmogen utlära en tidsenlig mjölkhushållning. Utom några s. k. bymejerier, om hvilka allmogen på skilda orter inom länet sig förenat, hafva flere större mejerier inrättats, derifrån smör icke endast för snar förbrukning afyttras inom länet, utan äfven tillverkas för export till utlandet. Likaså har osttillverkningen icke endast förbättrats utan äfven i betydlig mån utvidgats. De underlättade kommunikationer, som genom Norra stambanans dragande genom länet vunnits, hafva i icke oväsentlig mån befrämjat mjölkproduktionen, likasom deraf härflytande smör- och osttillverkning. En med hvarje år allännare utbredd, på erfarenheten grundad insigt om ladugårdsskötseln och mjölkhushållningens betydelse äfven för den mindre jordbrukaren såsom källa till inkomst och ekonomisk förkofran skall ock tvifvelsutän göra denna med jordbruket förenade och oskiljaktiga binäring till en af länets framtida viktigaste förvärfskällor.

C) *Skogshushållning* och D) *Rofdjurs utödande*. De af Kungl. Skogsstyrelsen afgifna årsberättelser torde få af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande åberopas, såsom innefattande fullständig redogörelse i dessa ämnen, hvadan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig här kunna inskränka sig till följande meddelanden.

Reglering af hushållningen å *boställskogarna* har fortgått, så att numera en stor del af dem är indelad till ordnad hushållning, för många genom uppgörande af fullständiga indelningsplaner och för de flesta öfriga genom interimistiska sådana. I sammanhang härmed hafva några mindre skogar blifvit från boställena afsöndrade och anslagna till kronoparker.

Vid det nu snart avslutade storskiftet i Orsa socken inom Dalarne afsättes en mycket betydande areal skog till kronopark, som faller till Gefleborgs län. Till följd häraf blifver vidden af länets *kronoparker* sannolikt fördubblad, och har denna omständighet så mycket större betydelse, som den länet tillfallande kronoparken är bevuxen med synnerligen vacker och till stora områden af yxa fullkomligt orörd skog.

Ehuru inom ett län, så skogrikt som Gefleborgs, der afsättningen af skogsprodukter hufvudsakligen är grundad på export till utlandet, trävarumarknadens ståndpunkt på de större omsättningsorterna, förnämligast i England och de vestra sterna å kontinenten, väl borde utöfva ett mera direkt inflytande på *trävaruproduktionens* storlek, synes icke alltid så vara förhållandet. Väl låter det sig förklara, att den liflighet, som rådde i världsmarknaden under första åren af nästföregående decennium, med en allt mera stegrad efterfrågan äfven på trävaror, framkallade en afverkning vida större än omtanken om skogarnes framtida bestånd bort medgifva; men anmärkningsvärdare är, att efter inträdd återgång i virkespris och afsättningsförmåga, skogsdriften under en följd af år ända till 1879 dock fortgått i temligen oförminskad skala, åtminstone hvad den gröfre skogen beträffar, och detta oaktadt priset på skogseffekter under hela ifrågavarande femårsperiod stält sig så miss-

gynnsamt, att behållningen för sågtimmer å rot uppgått till blott $\frac{2}{3}$ å $\frac{1}{2}$ och för kolskog till $\frac{1}{2}$ å $\frac{1}{3}$ af de nästföregående årens. Den i början af årtiondet i oroväckande grad tilltagande och den framtida skogsfångsten hotande utdrifningen af mindre timmer upphörde likväl snart, likasom och afverkningen af yngre skog för fyllandet af jernbrukens högt uppdrifna behof af kol afstannade, efter det kolpriset fallit, till följd både af minskad liffighet i jernverksrörelsen och deraf att genom Norra stambanans successiva öppnande trakter, hvarest kolskogen förut haft litet eller intet värde, gjordes tillgängliga och erbjödo åt konsumenter mogen kolskog.

Med hänsyn till den yngre skogens bevarande kan femårsperioden således anses varit från skogshushållningens synpunkt gynnsammare än den föregående, och till dess framtida bibehållande skola otvifvelaktigt bidra de genom Kungl. kungörelsen den 28 januari 1876, angående inskränkning i betesrätt å ohägnad mark, gifna bestämmelser, af hvilka redan för skogens återväxt goda verkningar visat sig deri att, i samma mån betning med getter å skogen mer och mer upphört, sjelfsådda ungsokogar jemnare och tätare uppkommit å de kolafverkade trakterna.

Någon *ordnad skogshushållning* kan emellertid icke i allmänhet sägas hafva vunnit insteg. Visserligen har länets hushållningssällskap genom årliga anslag beredt åt skogsegarne afgiftsfritt biträde af statens skogsingenjörer, men högst få hafva begagnat sig af detta tillfälle till erhållande af råd i fråga om de mindre skogarnes vård. Vid de flesta större jernverksegenomarna äro dock skogarna ställda under inseende och vård af derför anställda skogsförvaltare och en del af dessa skogar, tillhörige Ljusne jernverk, Hammarby, Hofors, Söderfors och Gysinge bruk, är redan till ordnad hushållning indelad eller under indelning.

För ett noggrannare och ändamålsenligare tillgodogörande af skogstillgångarne har hushållningssällskapet jemväl sört genom att, med bidrag af medel från Jernkontoret, inrätta en *kolareshkola*, förlagd på gränsen mellan länets båda provinser, i hvilken skola praktisk undervisning i kolningskonsten efter goda metoder årligen lemnats.

Skogseldar af temligen stor omfattning hafva å några orter förekommit och mest förhärjande under 1880 års torra sommar, men deras antal är dock mindre under senare år, sannolikt af den orsak att svedjandet icke förekommer så allmänt som förr, sedan befolkningen ändtligen börjat inse dess skadliga verkningar.

Af de större *rofdjuren*, bland hvilka vargen och jerven icke, så vidt känt är, under ifrågavarande period iakttagits i länet, synas numera äfven björnen och loet vara i starkt aftagande. De mindre rofdjuren åter anses snarare hafva ökat än minskats till antalet, hvilket isynnerhet gäller räfven.

För att användas till premier för utödandet af räf, har landstinget årligen anvisat ett förslagsanslag af 1,000 kronor, att utgå med 3 kronor för hvarje under sommarmånaderna dödad sådant djur. Såsom en ännu kraftigare uppmuntran till förföljandet af rofdjur, beslöt 1880 års landsting att för hvarje under hvilken årstid som helst dödad räf, örn, berguf, dufhök, korp eller kråka utfästa en belöning af 3 kronor för räf, örn, berguf och dufhök samt 15 öre för korp eller kråka från och med år 1881, för hvilket år anvisades ett förslagsanslag af 1,000 kronor.

E) Bergs- och brukshandtering samt *F) Fabriker och handverk.* *Bergverks- och bruksrörelsen* under ifrågavarande tidrymd synes ej hafva vunnit någon större utveckling i kvantitativt hänseende jemförd med den, som förefans under tidsperioden 1871—1875, hvilket ej heller kunnat väntas under en tid, då så missgynnsamma konjunkturförhållanden varit rådande för nästan all industri, men deremot torde de färdiga produkternas kvalitet hafva vittnat om gjorda framsteg. Genom Norra stambanans fullbordande har bruksrörelsen inom länet vunnit den stora förmånen att kunna till ett någorlunda beräkneligt pris erhålla sitt behof af kol.

Då det mer och mer visat sig, att idkandet af jernverkning uti små och mindre fullständiga verkstäder varit förenadt med ekonomisk förlust, har verksamheten uti så kallade bergsmanshyttor och bergsmanshamrar inom Ofvansjö och Torsåkers socknar blifvit allt mindre och torde uti en ej så afågsen framtid komma att helt och hållet upphöra. De jernverk inom länet, hvilka hafva att uppvisa de största tillverkningarna, äro Hofors, Sandvikens, Forsbacka och Ljusne verken, af hvilka Sandviken tillika afser åstadkommandet af en alltmåra förädlad produkt. Nya verkstäder äro anlagda: under år 1876 smedja med 6 härdar vid Ljusne i Söderala socken och masugn vid Gammelstilla i Torsåkers socken.

En öfverblick af det väsentligaste i bergverks- och bruksrörelsen under perioden erbjuda nedanstående tabeller:

För malmanledningar i Gefleborgs län utfärdade mutsedlar.

År.	Jern.	Bly o. silfver.	Koppar.	Kobolt.	Nickel.	Summa.
<i>Å uppgifna, nyupptäckta fyndigheter.</i>						
1876.....	10	1	1	3	—	15
1877.....	—	—	5	—	3	8
1878.....	—	—	—	—	—	—
1879.....	2	1	1	1	—	5
1880.....	2	—	—	—	1	3
<i>Å förut inmutade fyndigheter.</i>						
1876.....	28	—	5	1	3	37
1877.....	34	1	2	—	2	39
1878.....	27	—	3	—	1	31
1879.....	11	2	3	—	—	16
1880.....	10	3	1	—	—	14

Malmbrytningen inom Gefleborgs län åren 1876—1880.

År.	Antal brutna grufvor.	Vunnen jernmalm. Centner.
1876.....	13	583,215
1877.....	11	497,859
1878.....	11	542,044
1879.....	10	568,514
1880.....	7	454,522

Anförda malmkvantiteter äro till allra största delen vunna från grufvor, belägna inom Torsåkers socken uti Nyängs grufvefält.

Jern-, gjutgods-, stål- och manufaktur tillverkning i Gefleborgs län åren 1876—1880.

Å r.	Tackjern och stöpe.			Gjutgods.		Stångjern.		Smältjern.	Stål, bessemer.		Jern- och stålmanufaktur.					
	Antal manufaktur.	Blåsnings- dugn.	Centner.	Antal Gjuterier.	Centner.	Antal		Centner.	Centner.	Antal verk.	Centner.	Antal verk.	Spik.	Redskap.	Diverse.	Summa.
						Verk.	händer.									
1876.....	24	5,418	1,291,253	5	39,149	40	115	596,905	617,844	3	115,785	13	4,727 ³⁴	85,991 ⁵⁰	5,192 ⁵⁸	95,911 ⁴²
1877.....	25	5,122	1,238,498	3	24,357	38	104	568,189	527,269	2	178,709	14	4,432 ⁴⁷	68,274 ⁰⁴	91,058 ⁷⁹	163,765 ³⁰
1878.....	21	4,477	1,158,401	3	14,428	36	89	464,268	390,091	2	171,694	13	3,613 ³⁷	39,024 ³⁷	71,739 ⁶⁵	114,377 ³⁹
1879.....	22	3,969	1,052,983	3	13,144	27	64	472,994	381,241	3	204,397	10	2,562 ⁶¹	29,264 ⁹²	9,600 ⁹²	41,428 ⁴⁵
1880.....	22	4,926	1,318,125	3	18,497	32	85	263,540	501,344	3	291,931	9	1,992 ⁵²	48,297 ⁸⁹	13,272 ⁰¹	63,562 ⁴²

Antal arbetare, använde vid bergverks- och bruksrörelsen i Gefleborgs län åren 1876—1880.

År.	Jerngrufvorna.				Jernverken.						Summa.
	Ständiga.	Tillfälliga.	Qvarnar o. barn.	Summa.	Mas- ugnar.	Stång- jerns- verken.	Gjuterier. turr. och Mannafak- turerande.	By Kas- se- Summa.	Summa.		
1876.....	264	—	—	264	535	747	529	54	1,865	2,129	
1877.....	200	43	76	319	535	805	357	27	1,724	2,043	
1878.....	212	15	107	334	518	577	464	47	1,606	1,940	
1879.....	202	20	94	316	558	724	297	39	1,618	1,934	
1880.....	186	10	—	196	509	785	350	198	1,842	2,038	

Fabriksindustrien har inom de flesta områden haft att kämpa mot missgynnsamma konjunkturen, hvaraf ock följden blifvit att, ehuru fabrikenas antal något ökats eller från 114 i gång varande år 1876 till 121 år 1880, sammanlagda värdet af deras tillverkning sjunkit från 5,078,660 kronor år 1876 till 3,259,794 kronor år 1879 med åter inträdd höjning år 1880 till 3,836,930 kronor. Denna minskning i tillverkningsvärde visar sig vid jämförelse mellan åren 1876 och 1880 störst hos en del af de mera betydande fabriken, såsom bomullsgarnsspinneriet i Gefle, gjuterierna och mekaniska verkstäderna, mekaniska snickerifabriken och bomullsväfnadsfabriken äfvensom skeppbyggerierna. Vid vissa slag af de förnämsta fabriken, såsom de för beredning af maltdrycker och förädling af tobak, har deremot tillverkningsvärdet undergått föga förändring samt vid några andra, hufvudsakligen trämassfabriken, till och med betydligt stigit. Bland nyinrättade fabriker under perioden må särskildt nämnas en mekanisk snickerifabrik och ett ullgarnsspinneri i Gefle samt en fabrik å landsbygden för tillverkning af pappersmassa. Skeppbyggeriet, hvilket af ålder utgjort en beaktansvärd förvärfskälla, särskildt i Gefle, som, hvad tillverkningsvärdet beträffar, år 1880 stod främst i detta afseende bland alla orter inom riket, drifves icke numera med den fördel, som fordom, sedan de seglande träfartygens begärlighet och värde fallit vid sidan om de allt mera förekommande segelfartygen af jern och lastdryga ångfartygen, af hvilka de synas vara på väg att utträngas.

Handtverkerierna synas i likhet med fabriken och af enahanda anledning som dessa icke under perioden hafva vunnit någon afsevärd utveckling.

Bland *husslöjderna* har tillverkningen af linneväfnad länge utgjort en betydande näringsgren för länets befolkning, men sy-

nes under de senare åren af perioden hafva varit stadd i tillbakagående. Tillverkningen uppgafs nemligen år 1875 till 1,440,000 fot och steg år 1877 till 3,010,000 fot, men lär år 1880 hafva uppgått till blott 500,000 fot.

Fisket idkas såsom näring förnämligast vid kusterna af Bottniska viken, men bedrifves äfven i elfvar och strömmar samt i länets många insjöar. Det viktigaste fisket är det, som afser *strömmingsfångst*. Under vanliga år är detsamma så gifvande, att en ganska betydlig mängd strömming saltad afsättes icke blott till de inre delarne af länet, utan äfven till grannprovinserna. Fångsten varierar dock mycket under olika år. Så gaf år 1879 en riklig fångst, under det att densamma på följande året var ytterst klen. Att åtgärder till fiskets upphjelpande dock vidtagas, synes deraf, att fiskarena vinnlägga sig om förbättrandet af sina redskap. De förr begagnade småskötarna hafva undanträngts af mäktigare skötare af ånda till 350 eller 375 maskors djuplek. För *sikfiskets* bedrifvande hafva på senare tid börjat användas s. k. finska storryssjor. Då emellertid farhågor yppats, att fisket skulle lida skada genom ett vidsträckt och oklokt begagnande af dessa utomordentligt stora redskap, har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom beslut den 4 december 1878, som blifvit af Kungl. Maj:t fastställt den 14 november 1879, utfärdat stadgar, genom hvilka bestämts inskränkning såväl rörande storleken hos maskorna i nämnda ryssjor som ock beträffande tid och sätt för redskapens användande. Fisket efter *lax* idkas förnämligast i elfvarna genom notdragning eller inrättade laxkar. Mest gifvande har detta fiske varit i nedre delen af Ljusne elf, hvarest under år 1880 uppgifvits hafva i 6 laxkar och 56 notar inom Söderala socken fångats 2,480 laxar, vägende tillsammans 44,920 skålpund med ett bruttovärde af 19,953 kronor. För främjande af *laxodlingen* har länets hushållningssällskap beviljat understöd af 500 kronor åt hvar och en, som inom länet anlägger laxodlingsanstalt, hvilka medel ej behöfva återbetalas, såvida det styrkes, att anstalten under 9 års tid blifvit ordentligt skött och underhållen. Med dylikt bidrag hafva trenne laxodlingsanstalter blifvit anlagda utefter Ljusnan, nemligen en vid Ljusne jernverk i Söderala socken, en vid Sjögrå i Bollnäs socken samt en vid Kasteln i Färila socken, från hvilka anstalter årligen utsläppas hundratuseutals yngel.

Insjöfisket är ej af den betydighet, som tillvaron af de många sjöarne i länet kunde gifva anledning att förmoda. Öfvervakandet af de utaf Kungl. Maj:ts Befallningshafvande rörande detta fiske den 7 juli 1875 utfärdade särskilda stadgar

har varit anförtroddt åt uppsyningsmän, som inom de flesta kommuner blifvit för sådant ändamål valde. Då det likväl icke kunde förväntas, att dessa uppsyningsmän, hvilka för sitt besvär icke njöto någon godtgörelse, i allmänhet skulle med verksam ifver egna sig åt ifrågavarande förtroendeuppdrag, har af länets hushållningssällskap blifvit från och med år 1880 tillsatt en, af hushållningssällskapet aflönad fiskeriöveruppsyningsman, med åliggande, bland annat, att årligen företaga resor inom länet, för att sätta sig i förbindelse med fiskarebefolkningen, undervisa i fiskodling, öfvervaka fiskeristadgarnas efterlefnad m. m.

Jagt idkas mestadels såsom tidsfördrif, af få personer till afsalu och af nästan ingen såsom egentligt näringsfång.

Såsom *binärningar* må nämnas forslingar, företrädesvis af skogseffekter, samt i öfrigt tegeltillverkning, qvarnstensbrytning, stenhuggeri, timring, klensmide och i några orter trädgårdsskötsel, för hvilken ståndspersoners föredöme synes hafva väckt någon håg äfven hos allmogen.

Icke heller under förevarande period har något *brännvinsbränneri* inom länet varit i verksamhet.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landkommunikationer.** Af den största betydelse för en orts utveckling och dess befolknings förkofran äro onekligen förbättrade samfärdsmedel och såsom sådant framstår framför alla här i länet den så att säga genom hjertat af länets båda provinser framdragna *Norra stambanan*, hvilken på den ansenliga sträckan från Storvik i Ofvansjö socken till Ljusdals station i socknen af samma namn, 15·1 mil, bragts till fullbordan under ifrågavarande period.

Efter den 6 september 1875, då bandelen Krylbo—Storvik öppnades för trafik, har nemligen denna banas vidare byggande så fortskridit, att trafik öppnats den 1 november 1876 till Ockelbo, den 1 november 1877 till Holmsveden, den 23 september 1878 till Bollnäs, den 1 oktober 1879 till Jerfsö och den 15 september 1880 till Ljusdal.

De å denna jernväg inom länet befintliga stationer äro: Hästbo, Torsåker, Storvik, Åshammar, Järbo, Ockelbo, Lingbo, Holmsveden, Kilafors, Bollnäs, Arbrå, Karsjö, Jerfsö och Ljusdal, alla anlagda på statens bekostnad, äfvensom efter den 1 december 1880 den emellan Arbrå och Karsjö inrättade stationen Vallsta, till hvars anläggande statens jernvägstrafik bidragit med kostnaden för spår och vaxlar jemte tillhörande materialier m. m., hvaremot anläggningen i öfrigt bekostats af enskilda personer, hvilka öfverlemnadt jordområdet och stationsbyggnaderna med full eganderätt till staten, mot skyldighet för denna att allt framgent underhålla stationen och bekosta de utvidgningsarbeten, som tilläfventyrs blifva behöfliga.

Under år 1880 har trafiken uppehållits medelst 2 person- och blandade tåg och 2 godståg dagligen i hvardera riktningen å linien Krylbo—Bollnäs och Bollnäs—Jerfsö, hvilken trafik från och med den 15 september samma år utsträcktes äfven till linien Jerfsö—Ljusdal.

Beträffande rörelsen vid ofvannämnda stationer meddelas uppgift här nedan (sid. 12 och tab. Litt. F).

Sedan *Norra stambanan* blifvit för trafik öppnad till Bollnäs station samt staten år 1879 utlagt sidospår från Kilafors station i Hanebo socken till stranden af sjön Bergviken, hafva de förbindelser, som ålegat *Söderhamns jernvägsaktiebolag* med afseende på uppehållandet af trafiken å *Söderhamn—Bollnäs kommunikationsled* — bestående af jernväg för ångkraft från Söderhamn till Bergvik, 1·4 mil, ångbåtsled från Bergviks station öfver sjön Bergviken till Landa i Segersta socken, jernväg för hästkraft, 0·1 mil, förbi Landaforsen och vidare ångbåtsled efter Ljusnan öfver sjön Varpen till Bollnäs — sålunda förändrats, att jern-

vägsaktiebolaget, jemlikt Kungl. brefvet den 6 juni 1879, vunnit befrielse från skyldigheten att uppehålla trafiken från Landabanans nedre ändpunkt till Bollnäs, mot förpligtelse i stället att, sedan en lastbrygga blifvit af bolaget byggd vid den s. k. Kilafors nedre station, under den tid af året, då sjön Bergviken vore isfri, såväl underhålla regelbunden daglig ångbåtsfart mellan Bergviks station och nyssnämnda lastbrygga som ock 3 gånger i hvarje vecka med ångbåt anlöpa Landabanans nedre ändpunkt vid Bergviken, allt för befordran af personer och gods emellan nyssnämnda ställen. I sammanhang härmed har den forna benämningen å ifrågavarande kommunikationsled förändrats till »Söderhamn—Kilafors kommunikationsled». Genom nådig resolution den 16 november 1877 och nådigt bref den 30 maj 1879 är taxa för trafiken å denna kommunikationsled bestämd.

Den af Ockelbo jernverksegare på egen bekostnad under nästföregående femårsperiod påbörjade smalspåriga *jernväg från Vintjernas grufvor* i Svärdsjö socken, afsedd att förbindas med *Norra stambanan* vid Ockelbo station, har under nu ifrågavarande femårsperiod framdragits färdigbyggd till Tallås och faller med omkring 1 mil af sin längd inom Ockelbo socken.

Bland de inom länet befintliga enskilda jernvägarne intages främsta rummet af den 8·6 mil långa *Gefle—Dala jernväg*, hvilken, i oafbruten riktning förenande Gefleborgs och Kopparbergs läns hufvudstäder, står i omedelbar förbindelse ej blott med Uppsala—Gefle jernväg och Bergslagens jernväg, anknyttande sig till den förra i Gefle och till den senare i Falun, äro ock sedan den 6 september 1875, då den förbands med stambandelen Krylbo—Storvik, jemväl med statsbanorna.

Angående denna i sin helhet för trafik den 13 juli 1859 öppnade jernväg, tillhörig Gefle—Dala jernvägsaktiebolag, af hvilket äfven trafikeras tvenne främmande bibanor, Robert-holm—Hofors och Margrethill—Forsbacka, hvardera af cirka 0·3 mils längd, har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inhemtat, att dess inkomster, omkostnader och behållning för hvarje af de är, denna berättelse omfattar, hafva utgjort:

År.	Inkomster.	Omkostnader.	Behållning.
1876	1,541,959·74	1,061,959·74	480,000
1877	1,721,916·06	1,241,916·06	480,000
1878	1,534,198·35	1,174,198·35	360,000
1879	1,328,603·76	938,603·76	360,000
1880	1,636,924·50	1,276,924·50	360,000
Summa	7,763,602·11	5,723,602·11	2,040,000

Bland omkostnader äro dock inbegripna diverse afskrifningar.

År 1877 fullbordades och öppnades i Gefle för trafiken ett gemensamt stationshus för Gefle—Dala och Uppsala—Gefle jernvägar, hvilket i storlek, invändig prydlighet och ändamålsenlighet säkerligen icke öfverträffas af någon enskild jernvägsbyggnad i landet. Detta stationshus, som är bekostadt af Gefle—Dala jernvägsaktiebolag samt afsedt för person- och ilgodstrafiken och inrymmer, jemte expeditionslokaler, äfven bostäder för en del af tjänstemännen, har ett för trafiken synnerligen lämpligt läge nästan i stadens midt. Dess uppförande har medtagit en kostnad af 279,815 kronor 36 öre. Uppsala—Gefle jernväg har att, för rättigheten att begagna sig af berörda stationshus jemväl för sin trafik, betala till Gefle—Dala jernvägsaktiebolag, som ensamt områder stationshuset, 5 proc. årlig ränta på halfva anläggningskostnaden.

Beträffande *Söderhamns jernvägsaktiebolags* inkomster och utgifter under femårsperioden har meddelats följande uppgift:

År.	Inkomster			Omkostnader.	Behållning.
	för passagerare.	för gods.	summa.		
1876.....	23,390 ⁶²	272,964 ³²	296,354 ⁹⁴	172,997 ⁵⁰	123,357 ⁴⁴
1877.....	26,239 ²⁸	350,624 ⁸⁵	376,864 ¹³	199,130 ⁴⁹	177,733 ⁶⁴
1878.....	29,252 ¹⁹	323,514 ²⁸	352,766 ⁴⁷	195,803 ⁰⁶	156,963 ⁴¹
1879.....	22,563 ⁹⁰	161,286 ¹⁰	183,850 ⁰⁰	128,394 ⁹⁴	55,455 ⁰⁶
1880.....	25,420 ⁰⁵	236,252 ⁷⁹	261,672 ⁸⁴	149,490 ²⁷	112,182 ⁵⁷

Dock anmärkes härvid att från behållningen icke afdragits det belopp, som erfordras till ränta och amortering af bolagets skuld äfvensom för verkställda afskrifningar.

Trafiken å *Marma—Sandarne jernväg* har under nedanstående år lemnat följande resultat:

År.	Inkomster.	Omkostnader.	Behållning.
1876.....	164,293 ⁶⁸	115,255 ⁰⁶	49,038 ⁶²
1877.....	170,032 ⁶⁷	121,101 ²⁶	48,931 ⁴¹
1878.....	159,948 ⁸¹	116,513 ⁶²	43,435 ¹⁹
1879.....	51,092 ⁸²	30,948 ⁶⁵	20,144 ¹⁷
1880.....	121,165 ⁷⁰	72,121 ²⁶	49,044 ⁴⁴

Angående *Hudiksvall—Näsvikens jernvägsrörelse* under nedannämnda år, får Kungl. Maj:ts Befallningshafvande åberopa nedanstående uppgift:

År.	Bruttoinkomst å trafiken.	Drift- och underhållskostnader.	Beviljade rabatter å frakter.	Trafikbehållning.	Inköpt materiel, nybyggnader.	Utbetalda räntor.	Bokförd nettobehållning.
1876...	165,242 ²²	77,173 ³⁷	—	88,068 ⁸⁵	—	42,482 ⁸⁵	20,000 ⁰⁰
1877...	201,626 ³⁶	92,599 ⁶⁷	—	109,026 ⁶⁹	—	38,624 ⁹¹	33,376 ⁸²
1878...	198,826 ⁶⁹	94,291 ⁶⁶	15,570 ⁸⁰	88,964 ²³	18,550 ⁰⁰	41,376 ⁴⁶	20,000 ⁰⁰
1879...	151,437 ⁹²	77,304 ⁷⁶	—	74,133 ¹⁶	—	38,042 ⁶³	20,000 ⁰⁰
1880...	149,939 ³⁴	81,436 ²⁹	—	68,503 ⁰⁵	12,020 ⁷¹	35,466 ²¹	20,000 ⁰⁰

I afseende på utsträckningen eller förbättringen af de allmänna vägarna lemnar bifogade **tabell N:o 2** föreskrifven redogörelse, af hvilken framgår att 1⁵ mil ny väg anlagts och 2⁷ mil gammal väg omlagts eller betydligt förbättrats för en sammanlagd kostnad af kronor 126,635¹⁶, hvartill staten bidragit

med 79,539⁸⁶. Från och med år 1841 till och med 1876 hafva till omläggning, förbättring eller nyanläggning af vägar inom länet erhållits statsbidrag med tillhopa 330,143 kronor 50 öre, fördelade på 31 särskilda arbetsföretag, för hvilka, afseende en längd af sammanlagdt 24 mil 9,082 fot, hela arbetskostnaden beräknats till 478,692 kronor 87 öre.

Ibland de under femårsperioden utförda *väganläggningar eller vägförbättringar* märkas särskildt:

Iståndsättandet af Kårbölevägen inom Los socken, hvars hela längd är omkring 4 mil, medelst arbete å en sträcka af 0¹⁸ mil (0²⁰ nymil) för en kostnad af cirka 2,360 kronor, hvartill erhållits statsbidrag med 1,570 kronor;

Väganläggning från Skästra by i Jerfsö socken till Ljusdals sockengräns, 13,650 fot, med beräknad kostnad af 23,500 kronor, hvartill beviljats statsbidrag 15,000 kronor;

Anläggning af ny väg inom Ljusdals socken i fortsättning af den nya vägen från Jerfsö kyrka till Ljusdals sockengräns, i längd 0³⁴ mil (0³⁶ nymil), med beräknad kostnad af 25,300 kronor, hvartill undfåts statsbidrag 16,800 kronor, äfvensom fortsättningen af denna väg vidare fram till Ljusdals bro, 0³⁵ mil (0³⁸ nymil), med beräknad kostnad af 20,200, hvartill bekommit statsbidrag 13,460 kronor;

Vägomläggning genom Bollnäs och Rengsjö socknar, 17,950 fot, med beräknad kostnad af 21,750 kronor, hvartill i statsbidrag undfåts 14,000 kronor, hvilken väg, i orten kallad Vexbovägen, förmedlar samfärdseln mellan Rengsjö och Arbrå socknar;

Omläggning inom Jerfsö socken af vägen från Norrvåga by förbi Skärstrands och Skredviks byar till Färila sockengräns i närheten af Sjövesta, 0⁵⁶ nymil, med beräknad kostnad 21,566 kronor, hvartill statsbidrag erhållits med 14,180 kronor.

Derjemte hafva i sammanhang med byggandet af Norra stambanan nedfartsvägar till sammanlagd längd af 0³ mil på statens bekostnad anlagts till Lingbo, Holmsvedens, Kilafors och Bollnäs jernvägsstationer, hvilka vägars framtida underhåll genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut lagts å vederbörande väghållningsskyldige i orterna.

Härförutan har under perioden pågått arbete med iståndsättandet af en sträcka af 1 mil 9,250 fot af Kårbölevägen inom Färila socken, hvilket arbete äfven uppgifves vara fullbordadt, ehuru vederbörlig afsyning deraf ännu år 1880 icke hunnit verkställas.

Fråga har förevarit om förändring till allmän väg af en byväg mellan Forsa och Enångers kyrkor på vestra sidan af de så kallade Forsa-vattnen, men denna fråga har efter pröfning af myndigheterna tills vidare fallit, sedan, jemlikt nådigt bref den 24 september 1880, Eders Kungl. Maj:t ansett de väghållningsskyldige icke böra för ifrågakomma väganläggning betungas med en så dryg utgift, som erfordras för vägens förändring till allmän väg, och på grund deraf förklarar, att de väghållningsskyldige icke kunde för närvarande förpligtas att förändra nämnde väg till häradsväg och såsom sådan densamma för framtiden underhålla.

Ehuru i flere trakter af länet bristen på tjenligt *vägfyllningsämne* gör sig på ett kämbart sätt gällande, egnas dock åt allmänna vägarne underhåll öfver hufvud taget nöjaktig omsorg, hvadan dessa i allmänhet befinna sig i ett tillfredsställande och i vissa orter till och med i utmärkt skick.

Den af landstinget meddelade föreskriften om väglagning medelst allmän grusfyllning på hösten och tillfällig sådan i mån af behof under andra årstider har fortfarande visat sig ändamålsenlig.

Inga större *broar*, i hvilkas underhåll kommun deltagar, hafva nyanlagts eller ombygts, med undantag af bron öfver Ljusne elf i Arbrå socken, hvilken, efter att hafva lidit betydlig skada under högt vattenflöde 1879 års vår, blifvit år 1880 ombyggd och reparerad för beräknad kostnad af 12,700 kronor, hvari ingått statsanslag med 5,160 kronor.

Vägpennningar uppbäras endast för begagnande af den i sista femårsberättelsen omnämnda enskilda väg från Högbo bruk till allmänna landsvägen mellan Högbo och Valbo gästgivarvärdar.

Broppennningar upptagas åter enligt fastställda taxor för färd å Gysinge broar öfver Dalelven emellan Öster-Fernebo socken i Gestrikland och Våla socken i Vestmanlands län, en bro i Bollnäs socken öfver Ljusne elf vid dess utlopp i sjön Varpen, en i Söderala socken öfver sistnämnda elf vid utloppet i sjön Bergviken, äfvensom de inom Arbrå och Ljusdals socknar befintliga broar öfver samma elf.

Färjpenningar, likaledes enligt fastställda taxor, erläggas vid begagnandet af färja öfver Ljusne elf i Jerfsö socken och öfver Dalelven i Hedesunda socken, inom hvilken socken finnas två färjställen, hvartdera försedt med tvenne färjor, för vägförbindelse mellan Hedesunda och Öster-Våla socken i Uppsala län.

Öfverfarten öfver Ljusne elf i Segersta socken besörjdes i forna tider medelst färja till år 1860, då Ljusne elfs flottningsbolag lät uppföra en prydlig bro öfver elfven —, hvilken bro af samma bolag underhålles mot en årlig afgift från vederbörande väghållningsskyldige inom Hanebo och Segersta socknar af 5 kannör 92 kubiktum spanmål, hälften råg och hälften korn, per hel hemmansrök eller hemman öfver 4 öresland samt hälften mindre af hemman med lägre skatt.

På sätt af bilagde tabell N:o 2 inhemtas, har det vid periodens början förefintliga antal *gästgivarverier* förblifvit oförändradt, under det likväl dels en ny skjutsanstalt, i sammanhang med öppnandet af trafikken till Holmsvedens jernvägsstation å Norra stambanan, derstädes, jemlikt Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut den 20 juli 1877, varit under en tid af två år anordnad för resandes befordran från nämnda jernvägsstation till Skogs och Hanebo gästgivarvärdar, dels ock, enligt Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut den 3 februari 1880, skjutsanstalt för tiden intill den 1 januari 1883 blifvit inrättad vid Järbo jernvägsstation, likaledes å Norra stambanan, för resandes fortskaffande till Ofvansjö gästgivarvärd och till Kungsfors bruk.

Skjutsen vid samtliga gästgivarvärdarne har bestridts på grund af entreprenad, och emedan aftalen härom tilländagått först med 1880 års utgång, hafva de genom Kungl. stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 gifna bestämmelser rörande ordnandet af denna angelägenhet icke kunnat vinna tillämplighet förr än från och med det år, som börjar en ny femårsperiod. Då likväl de förberedande åtgärder, som för skjutsväsendets omdaning i enlighet med denna nya författning pakallats, falla inom förevarande period, torde beträffande dessa redan nu böra lemnas en kortfattad redogörelse.

Efter föregången undersökning inför vederbörande häradsrätter och stadsmyndigheternas hörande, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom särskilda utslag den 24 januari 1879

förordnat, att vid 1880 års utgång den i Valbo socken befintliga skjutsanstalt skulle, såsom icke vidare behöflig, aldeles indragas, att skjutsanstalterna i Stålbo, Vestanhede, Fremlingshem och Hille skulle inskränkas till skjutsstationer utan skyldighet att lemna resande herberge och förplågning, samt att alla öfriga skjutsanstalter, nemligen i Gefle, Söderhamn, Hudiksvall, Hedesunda, Gysinge, Årsunda, Sörby, Torsåker, Ofvansjö, Högbo, Ockelbo, Hamrånge, Skog, Lingbo, Hanebo, Mo-Myskje, Rengsjö, Bollnäs, Alfta, Ofvanåker, Voxna, Norrala, Arbrå, Undersvik, Jerfsö, Ljusdal, Färila-Svedja, Kårböle, Enånger, Njutånger, Tuna, Forsa, Delsbo, Norrbo, Bjuråker, Bergsjö, Hassela, Ilsbo, Rogsta, Harmånger och Gnarp, fortfarande skulle vara gästgivarverier, med skyldighet att lemna resande herberge och förplågning; hvarefter genom beslut den 30 juni 1879 bestämts antalet af de med möbler och sängkläder försedda rum, hvarmed hvarje gästgiveri skulle vara försedt, vexlande mellan 2 och 4, utom vid Bollnäs gästgiveri, för hvilket, med afseende ej mindre på den lifliga samfärdsel, som i allmänhet egde rum öfver denna centralt belägna och inom länet högst betydande ort, än ock derpå att nattstation för tågen å Norra stambanan derstädes inrättats, antalet af dylika rum bestämts till 17.

Genom cirkulär den 21 mars 1879 har Eders Kungl. Maj:ts i nåder förordnat, dels att maximibeloppet af den *skjutslega*, som enligt stadgan angående skjutsväsendet af entreprenör i detta län finge uppbäras, skulle under den första skjutsentreprenadperioden och sedermera, intill dess annorlunda blefve förordnad, för hvarje häst utgöra 2 kronor för milen, dels ock, beträffande beloppet af den lega, som finge uppbäras i det fall att skjutsning, jemlikt § 18 i skjutsstadgan, måste af de skjutskyldige sjelfve uppehållas, att från och med den tidpunkt, då skjutsentreprenader, ordnade i öfverensstämmelse med föreskrifterna i nyssnämnda stadga, komme till stånd och till dess annorlunda blefve förordnad, skjutslegan i berörda fall skulle utgå med 1 krona 40 öre; hvarjemte Eders Kungl. Maj:ts, rörande beskaffenheten af de åkdon och persedlar, som böra af entreprenör eller skjutskyldige vid skjutsanstalterna tillhandahållas, samt afgifterna derför, i nåder meddelat särskilda bestämmelser och fastställt taxa.

Sedan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande derefter bestämt det antal hästar, som inom viss tid hvarje dygn skulle vara att tillgå, äfvensom antalet åkdon af olika slag, som vid skjutsanstalterna borde hållas i beredskap, har genom af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utlysta auktioner inforrats anbud å skjutsningsbestyrets öfvertagande på *entreprenad*, hvarvid iakttagits sådant auktionssätt, att derigenom lemnats spekulant tillfälle att, äfven med förbehåll om entreprenadbidrag, få skjutslegan bestämd till lägre belopp än maximilegan, der spekulant trodde sådan åtgärd kunna för honom medföra fördel, dock endast i den händelse att ingen erbjöde sig åtagandet af skjutskyldigheten mot lägre entreprenadbidrag.

Till grund för beslutet om detta auktionssätt låg den af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hysta förmodan, att i en eller annan ort farhåga kunde uppstå att, till följd af maximilegans höga belopp, resande tilläfventyrs skulle föredraga att genom beting med enskilde under årstid, då jemn sysselsättning för dragare icke erbjöde sig, förskaffa sig medel till fortkomst för billigare pris och utan anlitande af skjutsanstalten, vid hvilken således entreprenörens hästar i stället finge stå sysslolösa och

Stationernas namn.	Anlande och afgångne resande, inberäknadt trupper.				
	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Åshammar.....	1,636	7,484	5,184	4,446	5,489
Storvik.....	25,002	22,120	19,608	14,514	19,039
Torsåker.....	26,847	21,176	17,461	13,922	16,199
Hästbo.....	12,735	8,640	7,325	5,041	5,327
Summa	73,338	101,832	121,351	145,119	224,117

Postbefordringen har verkstälts antingen å jernväg eller, på grund af aftal mellan postverket och enskilde, medelst postskjuts eller sommartiden med ångbåt till kustorterna och å några få linier genom landbrefbäring.

Vid periodens utgång funnos i länet följande postkontor och postexpeditioner:

Gefle, Hudiksvall, Söderhamn, Bollnäs, Gysinge, Ljusdal och Ljusne;

samt nedannämnda poststationer, nemligen:

Alfta, Arbrå, Bergby, Bergsjö, Bergvik, Bjuråker, Delsbo, Enånger, Forsa, Franshammar, Färila, Gnarp, Harmånger, Hedesunda, Holmsveden, Hästbo, Jerfsö, Järbo, Karsjö, Kilafors, Kungsgård, Kårböle, Lingbo, Lobonäs, Los, Margrethill, Nianfors, Norrala, Norrbo, Ockelbo, Ofvanåker, Ramsjö, Robertsholm, Rogsta, Sandarne, Sandviken, Storvik, Stråttjärna, Svabensverk, Tjärnäs, Torsåker, Trönö, Valbo, Vallsta, Voxna, Åmots bruk, Årsunda, Åshammar och Öster-Fernebo.

Telegrafstationer funnos år 1880 af staten inrättade i länets tre städer samt i Bollnäs, Delsbo, Ljusdal och Ljusne, hvarjemte tillfälle till telegambefordring stått för allmänheten öppet vid 22 jernvägsstationer å banor, försedda med elektrisk telegrafledning. Härjemte har af enskild person under år 1879 anlagts sådan ledning mellan statstelegrafstationen i Bollnäs och Voxna bruk, hvarest i följd häraf telegrafstation inrättats.

B) Sjökommunikationer. Angående *hamnarne* i länet äfvensom den enda derstädes befintliga *kanal*, eller P. A. Tamms kanal, åberopas härom lemnade meddelanden i sista femårsberättelsen. Någon ny kommunikationsled å insjöar eller vattendrag har icke under perioden tillkommit, och hvad trafiken dels mellan kustorterna inbördes och dels mellan dessa och orter utom länet beträffar, uppehålls densamma genom en stor mängd större eller mindre ångfartyg, på sätt här nedan under rubriken »städerna» varder vidare meddeladt.

Till åtlydnad af nådiga brefvet den 20 december 1878, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under den 10 januari 1879 utfärdat *nya hamntaxor*, att från början af samma år in till slutet af år 1883 tjena till efter rättelse för länets tre städer och vid lastageplatserne: Sandarne nära Söderhamn, Ljusne hamn vid Ljusne elfs utlopp, Stockaviken i Harmångers socken, Nyhamn i Söderala socken, Fäbovall i sistnämnda socken, Sunnäs i Skogs socken, Iggesund i Njutångers socken, Källskär å Söderhamns stads grund och Snäckmor i Njutångers socken, hvar efter dels, på grund af nådiga brefvet den 6 juni 1879, Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 20 juni 1879 utfärdat dylik taxa för lastageplatsen Fogelvik i Idenors socken, dels ock, på grund af nådiga brefvet den 29 oktober 1880, utfärdat taxa

å hamnafgifter vid Enångers lastageplats, jemväl dessa båda sistnämnda taxor gällande till 1883 års slut.

Hamnordning för Söderhamn har blifvit fastställd den 24 januari 1876.

Å skären Eggegrund utanför Gefle och Storzjungfrun vid inloppet till Söderhamn samt å Agön i Hudiksvalls skärgård finnas fortfarande *fyrar*, tillhöriga och underhållna af staten.

Ny ledfyr har år 1880 blifvit af Hudiksvalls stad uppförd på Saltviks udde i Idenors socken vid vestra inloppet af Hudiksvallsfjärden samt öfverlemnad till lotsverket, för att genom dess försorg för framtiden vidmagthållas.

Den vid norra inseglingleden till Gefle hamn å Bäna fiskläge uppförda, staden tillhöriga ledfyr har blifvit försedd med förbättrad lysapparat, hvarigenom dess lysvidd betydligt utsträckt.

Jemte de årligen pågående muddringarna i Gefle hamn, hafva derstädes vidtagits åtskilliga *anordningar till sjöfartens beqvämighet*, för hvilka närmare redogöres under rubriken »städerna».

Vid Fogelviks ofvannämnde lastageplats har verkstälts upprensning i hamnen samt uppförts en kaj och en barlastbrygga, hvilka uppgifvas hafva medfört en kostnad af 11,950 kronor, hvarjemte åtgärder till fromma för sjötrafiken blifvit vidtagna äfven vid Saltviks lastageplats och Klasvikens hamn.

Utöfver de i länet redan befintliga många *flottleder* i strömmar och sjöar för framflottande af virke, hafva jemväl under förevarande period åtskilliga vattendrag, dock alla af mindre betydighet, blifvit för inrättande af flottled uprensade.

Sjöfart. I fråga om sjöfarten intager länet fortfarande ett framstående rum bland rikets län, förnämligast i afseende på rörelsen med utlandet. Härtill bidrager i synnerhet staden Gefle genom sin alltjemt betydande och ända till denna femårsperiods slut växande handelsflotta.

Redan år 1795, för hvilket år de äldsta tillförlitliga uppgifter föreligga, egde Gefle 49 *fartyg* om tillsammans 2,029 nyläster och år 1830: 80 fartyg om 4,353 nyläster. År 1841 funnos i Gefle 108 fartyg, det största antal, som tillföre eller sedermera förekommit, men med blott 7,294 nyläster, under det år 1843 fartygens antal minskats till 107, men deras dräktighet ökats till den dittills största eller 7,412 nyläster, hvilket lästotal jemväl var högre än under något af de följande 25 åren intill 1869, med undantag blott för åren 1857—1859, hvarunder det högst steg till 7,898 år 1858. År 1869 framter för Gefle en flotta af 71 fartyg om 7,716 nyläster eller 24,560 ton, då hela riket eger 3,357 fartyg om 105,412 nyläster eller 336,647 ton; år 1876 ingick Gefle med 91 fartyg om 26,593 ton och år 1880 med 99 fartyg om 31,304 ton i rikets handelsflotta, hvilken sistnämnda år utgjordes af 4,333 fartyg om sammanlagt 542,642 ton.

I aktningvärd täflan på detta område med landets båda största städer, Stockholm och Göteborg, har Gefle under olika perioder tagit steget framför endera af dessa, nemligen under åren 1830—1845 framför Göteborg samt åren 1842, 1844, 1845 till och med framför dem båda äfvensom åren 1848, 1850, 1865—1873, 1879 och 1880 framför Stockholm, detta hufvudsakligen till följd af fartygens dräktighet; ty med hänsyn till antalet hafva Gefle handelsfartyg endast undantagsvis öfvergätt Göteborgs och aldrig nått Stockholms, hvilka under tiden från 1795 icke något år understigit 83, hvilket var deras antal år 1865, då Gefle

samtidigt egde endast 62, men väl uppgått till 253 år 1878, då Gefle egde 101 fartyg.

Länets städer hafva under ifrågavarande period ökat sin flotta genom nybyggande med 22 segelfartyg om 9,288 ton och 4 ångfartyg med tillhopa 68 hästkrafter samt genom inköp från utrikes ort med 5 segelfartyg om 3,211 ton, hvaremot af samma flotta dels förolyckats 9 segelfartyg om 2,383 ton och 3 ångfartyg om 990 ton och 210 hästkrafter, dels ock kasserats 3 segelfartyg om 265 ton och 1 ångfartyg om 73 ton och 10 hästkrafter.

Af länets invånare tillhöriga fartyg användes i

	utrikes sjöfart.	inrikes sjöfart.
år 1876.....	77 fartyg om 36,102 ton,	137 fartyg om 6342 ton,
» 1880.....	87 » » 41,733 »	118 » » 5,984 »

Enär i fråga om *utrikes sjöfarten* den af Kungl. Kommerskollegium härom för år 1880 afgifna och i tryck tillgängliga berättelse i tabellen N:o 48 innehåller sammanställd redogörelse för antalet och dräktigheten af de under hvart och ett af periodens fem år i utrikes sjöfart använda fartyg, tillhöriga invånare, bland annat, inom detta län, anser Kungl. Maj:ts Befallningshafvande sig, jemte antecknande att icke något fartyg, tillhörigt landtmän inom länet, synes hafva begagnats i utrikes sjöfart under perioden, böra här meddela närmare redogörelse endast för de, invånare i städerna samt landtmän tillhöriga fartyg, som under denna period varit använda *till inrikes sjöfart*, samt i sådant afseende åberopa följande tabell:

	Segelfartyg.		Ångfartyg.		
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Hästkrafter.
<i>Gefle.</i>					
1876.....	16	730	25	1,147	675
1877.....	15	703	25	1,443	667
1878.....	16	731	26	1,374	687
1879.....	12	564	25	1,212	652
1880.....	15	776	26	1,246	616
<i>Hudiksvall.</i>					
1876.....	5	230	2	512	175
1877.....	4	169	2	711	175
1878.....	3	138	2	711	175
1879.....	3	138	3	733	205
1880.....	3	138	3	733	205
<i>Söderhamn.</i>					
1876.....	—	—	19	910	462
1877.....	—	—	21	1,009	488
1878.....	—	—	18	929	429
1879.....	—	—	18	935	421
1880.....	1	86	15	841	391
<i>Landsbygden.</i>					
1876.....	52	2,355	18	458	262
1877.....	48	1,903	16	307	203
1878.....	34	1,967	24	—	354
1879.....	35	1,860	23	185	355
1880.....	33	1,892	22	272	338

På *sjömanshusen* har under ifrågavarande år varit inskrifvet det i nedanstående tabell upptagna antal fartygsbefälhafvare, styrmän samt öfrigt sjöfolk:

År.	På sjömanshus i länet inskrifne fartygsbefälhafvare, styrmän samt annat sjöfolk.			
	För utrikes sjöfart.	För inrikes sjöfart.	Ej tjänstgörande å fartyg.	Summa.
1876.....	1,126	102	529	1,757
1877.....	1,239	101	449	1,789
1878.....	1,185	85	507	1,777
1879.....	1,438	99	272	1,809
1880.....	1,537	78	383	1,998

Till upplysning om fartygstrafiken åberopas här intagna tabell, utvisande antalet och dräktigheten af samtliga under hvart och ett af periodens fem år till hamnar i länet *ankomna eller derifrån afgångna fartyg*:

	1876.		1877.		1878.		1879.		1880.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
Gefle.....	2,496	491,928	2,727	587,260	3,216	601,666	2,744	542,137	2,680	571,114
Söderhamn.....	2,416	441,148	2,078	440,934	2,222	413,176	2,186	433,412	2,168	415,186
Hudiksvall.....	952	203,608	916	200,015	1,080	228,787	1,020	199,032	1,162	233,394
Öfriga hamnar.....	2,251	433,003	2,144	434,238	1,808	373,012	1,823	416,838	1,590	373,888

För de *hamnafgifter*, som erlagts af fartyg i såväl in- som utrikes fart vid någon af hamnarne i länet, meddelas redogörelse i nedanstående tabell:

År.	Gefle.	Söderhamn.	Hudiksvall.	Öfrige hamnar i länet.	Summa.
1876.....	25,438 ²¹	38,611 ⁵⁸	9,800 ⁸²	21,223 ¹²	95,073 ⁷³
1877.....	30,626 ⁰²	34,875 ⁹⁴	9,109 ¹⁶	20,948 ⁹⁰	95,560 ⁰²
1878.....	31,247 ²⁰	31,764 ⁸⁸	10,191 ⁰¹	21,417 ²⁷	94,620 ³⁶
1879.....	39,730 ⁶³	36,513 ⁸⁴	10,419 ⁰³	25,274 ⁵⁹	111,938 ⁰⁹
1880.....	41,357 ²²	34,451 ⁵²	11,842 ¹⁴	24,363 ⁵³	112,014 ⁴¹

De vid landthamnarne uppburna hamnafgifter härflyta nästan uteslutande från den utrikes sjöfarten.

Vid *P. A. Tamms kanal* hafva i afgifter för farkoster och derå förda varor under nedannämnda år uppburits följande belopp:

1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Kr. 8,487 ⁸⁴ .	10,005 ⁵⁰ .	9,139 ⁵⁶ .	8,939 ⁴³ .	3,323 ⁴⁹ .

Handel. Antalet af de år 1876 i länet befintliga *handlande* jemte deras betjening har under femårsperioden icke undergått synnerligen stor förändring förr än sista året, då landthandlandenas antal ökades med omkring 10 procent, likasom ock den af handlandena i länet idkade rörelse, att döma af den bevilling, hvartill de blifvit för inkomst af samma rörelse taxerade, icke synes hafva i anmärkningsvärd grad rönt vexling. Den tendens till en ökad varuomsättning, som visade sig under år 1877 och, hvad städerna angår, äfven år 1878, synes påföljande år hafva vikit för en minskad konsumtionsförmåga, antagligen beroende på inträdd prisfall i länets förnämsta exportartiklar, trävaror och jern, samt deraf betingad minskning i såväl producentens som den af honom lönade arbetarens inkomster.

Ehuru tabellarisk uppgift rörande handelsidkare och deras betjening m. m. icke vidare skall åtfölja Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelse, torde likväl nedanstående sammanträngda öfersigt af några för denna fråga betydelsefulla siffror icke sakna sitt intresse å denna plats.

Uppgift angående antalet *handlande* jemte betjening samt å den bevillning, hvartill de blifvit för rörelsen taxerade:

År.	Gefle.			Söderhamn.			Hudiksvall.			Landsbygden.		
	Handlande.	Betjening.	Bevilling i och för rörelsen.	Handlande.	Betjening.	Bevilling i och för rörelsen.	Handlande.	Betjening.	Bevilling i och för rörelsen.	Handlande.	Betjening.	Bevilling i och för rörelsen.
1876	221	195	8,206.00	82	72	1,948.00	49	49	1,003	404	173	3,428.25
1877	236	226	8,754.60	97	72	2,844.00	49	51	1,099	431	170	3,760.38
1878	220	215	8,977.06	108	81	3,128.00	44	48	1,101	424	173	3,403.70
1879	226	234	8,432.40	105	71	1,716.50	50	49	1,061	429	173	3,418.20
1880	253	240	8,939.40	97	65	2,070.50	48	52	1,070	471	203	3,727.50

I afseende på beloppet af den sålunda uttaxerade bevillningen öfverträffas Gefle bland rikets städer endast af Stockholm, Göteborg och Malmö och länets landsbygd år 1876 blott af Vesternorrlands, Kopparbergs och Vermlands län, 1877 endast af Vesternorrlands, 1878 af Vesternorrlands, Norrbottens och Kopparbergs län och 1879 endast af Norrbottens län samt står 1880 i berörda afseende högst bland samtliga länen.

Af *utländingar*, som fått tillstånd att i riket idka handel, förekommer inom länet endast år 1876 i Gefle I och år 1880 å landsbygden likaledes 1 sådan handlande.

Den forna *gårdfarihandeln* har numera nästan helt och hållet upphört och flertalet af de kringvandrande försäljare af nålstolskram, som understundom förekomma å landsbygden, är mindre att betrakta såsom krämare än såsom lösdrivvare, hvilka under täckmanteln af sin oansenliga handel eftertrakta dagens nödtorft vid välviljans eller medlidsamhetens bord.

Deremot infinna sig vid de egentligen för afsättning af kreatur och hvarjehanda landtmannaprodukter afsedda *torgdagarna* i några orter näringsidkare af skilda slag för försäljning af sina slöjdalster, likasom ock en och annan försäljare af kranvaror, hvilket i förening med det tillfälle till förlustelser, som oftast ljudes den yngre allmogen genom tillstädeskomne positivspelare, panorama- och björnförelisare med mera dylikt, å dessa torgdagar förlänar en viss likhet med de förutvarande, men sedan åtskilliga år tillbaka i länet upphörde frimarknaderna. Sådana torgdagar hafva, utom den som redan tillföre egt rum vid Sandvikens bruk i Högbo socken, under perioden ordnats äfven i Torsåkers socken en gång i månaden.

Äfven under förevarande period har utförelsen af länets förnämsta *exportartiklar*, jern och i synnerhet trävaror, oaktadt de ovanligt låga pris, hvartill värdet å dessa artiklar varit under de senare åren nedtryckt, egt rum i en mycket betydande omfattning. Mängden af utskäppade trävaror angifves af nedanstående tabeller:

Uppgift å exporterade trävaror vid Gefle hamn.

År.	Bjelkar och sparrar.	Bräder och plank.
	K u b i k f o t.	
1876	719	8,936,017
1877	46,220	11,585,956
1878	47,729	11,365,828
1879	34,226	11,616,816
1880	34,042	9,724,932
Summa	162,936	53,229,549

Trävaror, exporterade vid Söderhamns tullkammaredistrikt.

År.	Bjelkar och sparrar.	Bräder och plank.	Spiror.	Splitwood.	Stäfver.	Timmer.
	Kub.-f.	Kub.-f.	Kub. f.	Kub.-f.	Stycken.	Kub.-f.
1876	779,846	16,134,550	4,927	1,225,425	1,666,027	70,246
1877	604,365	15,210,620	1,804	1,281,607	787,302	300,252
1878	645,828	13,877,104	4,764	1,064,025	267,870	23,415
1879	361,657	15,931,979	4,460	1,224,456	1,961,695	116,554
1880	293,365	15,447,330	10,222	962,057	602,030	135,940
Summa	2,685,061	76,601,583	26,177	5,757,570	5,284,924	646,407

Trävaror, exporterade vid Hudiksvalls tullkammaredistrikt.

År.	Spiror.	Bjelkar o. sparrar.	Grufstolpar.	Bräder och plank.	Timmer.	Spjälved.	Ärträ och ribbor.
	Kub.-f.	Kub.-f.	Antal.	Kub.-f.	Kub.-f.	Kub.-f.	Stycken.
1876	—	332,363	194,307	5,053,650	852,466	257,445	2,075
1877	68,110	836,905	3,750	5,414,324	126,382	190,447	1,190
1878	—	232,587	152,291	7,062,747	346,074	338,529	1,171
1879	—	647,096	24,625	6,284,986	93,100	388,441	141,420
1880	—	815,232	173,471	6,866,467	297,518	269,158	67,530
Summa	68,110	2,864,183	548,444	30,632,174	1,715,540	1,444,020	213,386

Ungefärliga värdet å exporterade trävaror under perioden anses uppgå för Gefle hamn till 37,700,000 kronor, för Söderhamns tullkammaredistrikt till 48,300,000 kronor och för Hudiksvalls distrikt till 21,000,000 kronor, allt i rundt tal.

Mängden af de förnämsta *importerade varor* angifves af nedan intagna tabeller (Litt. A, B och C).

Till bedömande vidare af den varuomsättning, som under perioden förekommit, åberopas följande tabeller, angående dels *totaluppbörden vid tullkamrarna* i länet, dels i länets städer uppburne *hamnafgifter* för lossade och lastade varor, dels ock myckenheten af de *varor, som försalts å Norra stambanan* jemte derför vid de särskilda jernvägsstationerna i länet vunna inkomster (tabb. Litt. D, E och F).

Rättighet till *minuthandel med spirituösa drycker* har icke af någon utöfvats å landsbygden, hvarest deremot utskänkning af dylika drycker egt rum å två ställen.

I Gefle, äfvensom i Hudiksvall under 3 år från och med den 1 oktober 1876, har minutförsäljningen och utskänkingen

Tab. Litt. A.

Uppgift å vissa importerade varor vid Gefle hamn.

1. År.	2. Bomull.	3. Brännvin och sprit.			4. Fisk,		8. Flask.	9. Kaffe.	10. Kött.	11. Papper.	12. Redskap och ma- skinerier.	13. Salt, oraffiner.: kok-	14. Sirup.
		Arrak.	Konjak		salt: sill.	torr: grå- sidor, sej.							
			på fat.	på buter.									
		Skålp.	Kannor å 50 proc.	Kannor å 50 proc.	Kannor.	Kubikf.							
1876.....	1,041,451	5,465	6,324	553	25,290	4,855	8,672	732,911	1,386	12,554	100,698	210,021	1,019,211
1877.....	1,252,616	5,999	5,208	408	44,225	9,694	10,328	566,381	648	14,069	257,038	179,207	852,766
1878.....	828,474	2,087	4,203	—	12,558	3,549	6,767	478,121	1,216	14,767	41,813	258,916	654,971
1879.....	543,863	4,474	6,039	—	11,867	1,081	8,411	390,086	632	15,460	26,945	191,311	1,049,298
1880.....	885,580	2,337	6,463	239	12,652	5,945	11,783	814,688	801	23,326	37,781	279,692	571,017

1. År.	15. Smör.	16. Socker,		17. Spanmål, ¹⁾				21. Stenkol.	22. Tobak, oarbetad: blad och stjolk.	23. Ull.	24. Vin		26. Diverse väfnader.
		raffine- radt.	oraffine- radt.	omalen.		mjöl.							
				Korn.	Råg.	Hvete.	Råg.						
		Centner.	Skålp.	Skålp.	Kubikf.	Kubikf.	Centner.				Centner.	Kubikf.	
1876.....	1,402	1,988,517	72,168	33,718	259,072	51,033	55,153	2,239,863	238,054	—	206,582	2,567	48,474
1877.....	1,264	1,668,103	27,956	80,535	436,236	62,011	174,820	2,244,512	276,532	41,626	81,440	2,199	41,483
1878.....	759	1,298,781	72,100	78,881	585,789	43,991	25,153	1,835,070	230,451	11,787	30,418	1,162	27,523
1879.....	383	1,953,765	69,727	32,897	418,719	39,851	51,129	1,517,716	92,479	24,012	41,831	1,680	25,580
1880.....	434	2,647,875	7,459	79,640	299,655	38,011	30,628	3,096,438	257,634	39,590	95,877	2,159	39,426

1) År 1880 infördes jemväl 5,050 kubikfot hvete.

Tab. Litt. B.

Uppgift å vissa importerade varor inom Söderhamns tullkammaredistrikt.

År.	Flask.	Kaffe.	Kött.	Risgryn.	Salt.	Smör.	Socker.	Spanmål,				Stenkol.	Ull.	Vin.	Väfnader.
								omalen.		malen: mjöl.					
								Korn.	Råg.	Hvete.	Råg.				
								Centner.	Skålp.	Centner.	Skålp.				
1876.....	1,205	63,620	1,197	16,031	61,330	658	15,749	—	20,566	7,712	45,100	132,386	1,567	9,082	4,562
1877.....	1,916	22,931	737	284	60,140	933	15,464	8,845	24,274	12,053	62,790	178,229	858	9,040	4,822
1878.....	718	41,277	895	14,807	48,957	456	15,821	2,400	52,149	7,735	22,235	121,657	1,001	9,013	5,360
1879.....	705	19,950	556	4,217	54,545	749	11,363	—	18,277	4,781	24,027	147,254	1,859	5,811	9,607
1880.....	181	15,674	583	18,688	63,580	409	49,852	7,295	17,570	4,170	3,928	132,258	1,921	1,036	11,869

Tab. Litt. C.

Uppgift å vissa importerade varor inom Hudiksvalls tullkammaredistrikt.

År.	Flask.	Kaffe.	Kött.	Ost.	Papper.	Tobak.	Salt.	Smör.	Sirup.	Socker.	Spanmål,				Stenkol.	Ull.	Vin.	Väfnader.
											omalen.		malen: mjöl.					
											Korn.	Råg.	Hvete.	Råg.				
											Ctr.	Skålp.	Ctr.	Ctr.				
1876.....	288	60,155	—	—	—	192,481	45,505	—	—	34,383	4,025	24,635	4,814	20,325	133,929	—	—	—
1877.....	647	46,501	73	102	1,600	224,802	49,470	210	—	83,087	—	13,465	8,172	39,771	932,343	1,096	5,097	6,083
1878.....	294	26,023	138	114	538	164,982	72,293	194	—	64,834	2,880	13,700	6,547	21,897	123,204	—	2,467	3,208
1879.....	371	5,045	7	97	416	65,388	43,270	120	817	—	—	17,380	2,628	28,781	134,875	—	2,356	2,574
1880.....	—	13,271	43	—	739	146,582	72,580	—	830	268,562	—	8,400	2,484	5,488	120,073	—	1,990	7,186

af spritdrycker varit upplåten till bolag, som varit bildade i enlighet med bestämmelserna i §§ 10 och 18 af gällande förordning angående villkoren för ifrågavarande rörelse; i Söderhamn åter hafva dessa handelsrättigheter varit efter auktion upplåtna till enskilde.

För vissa fall har utskänkingsrättighet varit för kortare tid tillfälligtvis medgifven såväl i städerna som å landsbygden.

I fråga om *bränvinsförsäljningsavgifternas belopp och deras fördelning* meddelas följande uppgift:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
Försäljningsavgifter	209,561 ¹⁸	218,638 ⁹⁵	280,610 ⁵⁹	267,391 ³⁷	212,754 ⁸⁸	1,188,956 ⁹⁷
Redogörarnes procent	381 ⁹⁹	393 ⁷⁵	456 ⁰⁸	426 ⁶⁸	343 ¹²	2,001 ⁶²
Hushållningssällskapets andel	41,829 ²⁶	43,642 ²⁹	56,011 ⁸³	53,373 ⁶⁰	42,467 ⁰⁹	237,324 ⁰⁷
Landstingets d:o	41,829 ²⁶	43,642 ³⁰	56,011 ⁸⁵	53,373 ⁶⁰	42,467 ¹⁰	237,324 ¹¹
Städernas d:o	124,248 ⁶⁷	128,014 ⁶¹	165,190 ⁸³	156,809 ⁴⁹	125,653 ⁵⁷	699,917 ¹⁷
Socknarnas d:o	1,272 ⁰⁰	2,946 ⁰⁰	2,940 ⁰⁰	3,408 ⁰⁰	1,824 ⁰⁰	12,390 ⁰⁰

5. Kameralförhållanden.

I enlighet med fastställt formulär upprättad **tabell N:o 3** öfver *hemman* och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. år 1880 är berättelsen bilagd.

Under perioden äro antecknade 7 *skatteköp* af jord om tillhoppa 16 öres- 14¹/₂ penningeland, hvaraf 2 köp inom Södra

Helsinglands fögderi om 6 öres- 4¹/₂ penningeland och 5 köp inom Vestra Helsinglands fögderi om 10 öres- 10 penningeland.

Skatteomförda hafva blifvit 4 hemman i Vestra Helsinglands fögderi om sammanlagt 10 öresland.

Tab. Litt. D. Totaluppbörden vid tullkammarne.

År.	Gefle.	Söderhamn.	Hudiksvall.
1876.....	699,084 ⁵⁸	166,805	140,761 ⁰⁰
1877.....	662,933 ⁷⁴	181,797	150,443 ³⁸
1878.....	616,837 ⁰³	159,087	145,697 ⁸²
1879.....	676,038 ³⁴	160,581	146,050 ⁰⁰
1880.....	793,029 ¹³	152,950	145,897 ⁷⁶

Tab. Litt. E. Uppburna hannaavgifter förlossade och lastalevaror.

År.	Gefle.	Söderhamn.	Hudiksvall.	Summa.
1876.....	84,885 ²²	22,185 ¹⁹	7,905 ⁸²	114,976 ²³
1877.....	98,245 ⁰⁵	22,316 ⁶²	8,620 ⁸⁹	129,182 ⁵⁶
1878.....	88,818 ³⁷	17,671 ⁷⁴	6,444 ⁹⁰	112,935 ²¹
1879.....	81,893 ⁹⁵	17,799 ⁸⁴	5,323 ⁸⁸	105,017 ⁶⁷
1880.....	91,232 ⁷⁵	16,860 ⁸⁸	6,206 ⁵⁵	114,300 ¹⁸

Tab. Litt. F.

Godstrafiken på norra stambanan.

Stationernas namn.	Anländt och afsändt gods, utom åkdon och kreatur. Centner.					Inkomster för anländ och afsänd trafik. Kronor.				
	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Ljusdal	—	—	—	—	123,821 ⁵⁰	—	—	—	—	85,429 ⁹⁸
Jerfsö	—	—	—	111,296 ⁶⁹	283,688 ⁰²	—	—	—	51,749 ²⁴	206,464 ¹⁷
Karsjö	—	—	—	8,330 ⁹⁹	15,615 ⁸⁵	—	—	—	4,739 ⁴⁰	14,835 ⁸⁸
Vallsta	—	—	—	—	3,584 ⁸⁰	—	—	—	—	1,557 ³⁸
Arbrå	—	—	—	45,979 ⁴⁴	137,759 ⁶³	—	—	—	9,463 ⁸⁹	43,162 ²⁰
Bollnäs	—	—	113,659 ²¹	340,955 ⁰⁵	258,951 ⁰⁹	—	—	45,392 ⁸³	181,587 ⁷¹	162,898 ¹²
Kilafors	—	—	70,954 ³²	210,473 ⁴³	277,551 ¹⁸	—	—	16,259 ⁶⁹	77,858 ⁶²	96,254 ⁹¹
Holmsveden	—	11,074 ⁸⁰	249,180 ⁹⁴	63,548 ⁰²	77,405 ³⁷	—	21,082 ¹⁹	115,327 ³⁵	23,395 ¹¹	33,252 ²⁸
Lingbo	—	4,975 ³³	140,485 ³⁰	133,422 ⁴⁰	246,039 ⁰⁴	—	4,473 ¹¹	23,175 ³⁹	27,334 ²²	47,603 ⁰⁷
Ockelbo	92,564 ⁶⁴	374,034 ⁶⁵	278,171 ⁵⁰	282,865 ⁸⁶	350,025 ⁶⁴	25,792 ⁷⁶	112,138 ⁰³	59,163 ⁸²	61,475 ⁷¹	71,518 ¹¹
Järbo	53,197 ⁴⁷	229,063 ⁸⁹	211,010 ⁰⁰	247,179 ²⁸	306,401 ³⁴	4,674 ⁶⁰	20,818 ³⁹	20,296 ³⁹	30,760 ³²	31,989 ⁵⁶
Åshammar	18,147 ²⁸	109,156 ⁰⁰	138,528 ²²	161,767 ⁷⁶	149,223 ⁹¹	1,728 ⁵⁰	10,288 ⁴⁹	10,681 ⁸⁶	14,746 ⁰⁶	15,871 ³¹
Storvik	369,185 ¹⁷	125,174 ⁶²	99,180 ⁴⁸	58,949 ⁹²	84,569 ³⁶	109,624 ⁷⁵	69,693 ⁰⁶	68,081 ²¹	38,554 ¹⁸	53,070 ⁹⁵
Torsåker	387,774 ²⁷	298,629 ⁶⁸	347,103 ¹⁵	303,873 ⁹⁹	464,520 ⁸¹	39,782 ⁸²	36,026 ⁷¹	40,001 ⁵⁶	34,427 ⁶⁴	49,428 ⁵³
Hästbo	185,822 ³⁶	89,352 ⁸¹	70,933 ⁴¹	67,569 ¹³	73,083 ⁹⁶	18,591 ⁸¹	14,353 ¹⁷	12,295 ¹⁴	11,557 ¹³	11,276 ⁵²

Inom länet finnes ingen annan *fastighet af fideikommissesegen- skap* antecknad, än de inom Hamrånge socken belägna s. k. Hamrångeverken eller bruken Axmar, Vifors och Viksjö, 12·472 mantal, år 1880 taxerade till 758,500 kronor, tillhörande von Schinkelska fideikommisset i Stockholms stad och län.

Allenast *en fastighet i länet besittes af utländing*, nemligen gården N:o 46 i Gefle stads 3:dje kvarter, hvilken, bevillnings- taxerad för 31,331 kronor, eges af apostolicus G. Huber i Stockholm.

Nedannämnda, samtliga *inländska, aktiebolag egde* vid 1880 års utgång följande *fastigheter*, nemligen:

A) I städerna:

Bolagets namn.	Antal fastigheter.	Taxeringsvärde.
a) Gefle.		
Aktiebolaget Gefle bank.....	3	128,413
Gefle pantlåneaktiebolag.....	1	21,823
Gefle teaterhusaktiebolag.....	1	171,615
Gefle manufakturaktiebolag.....	19	560,393
Gefle—Dala jernvägsaktiebolag.....	11	95,925
Gefle ångbryggeriaktiebolag.....	2	270,343
Gefle bryggeriaktiebolag.....	1	172,100
Porterbryggeriaktiebolaget.....	1	221,381
Uppsala—Gefle jernvägsaktiebolag.....	5	7,760
Summa	44	1,649,153
b) Söderhamn.		
Söderhamns jernvägsaktiebolag.....	5	107,700
Borgviks och Ala aktiebolag.....	6	63,950
Hushållningsaktiebolaget.....	1	10,800
Aktiebolaget Jäderberg & C:o.....	6	89,000
Marma sågverksaktiebolag.....	4	37,050
Grundviks d:o.....	3	97,000
Åsbacka trävaruaktiebolag.....	1	100,000
Kilafors jernverksaktiebolag.....	3	84,700
Varfsaktiebolaget i Söderhamn.....	1	110,000
Träförädlingsaktiebolaget.....	1	44,700
Summa	31	744,900
c) Hudiksvall.		
Hudiksvalls snickerifabriksaktiebolag.....	1	38,300
Aktiebolaget Molin & C:o.....	3	6,500
Hudiksvalls jernvägsaktiebolag.....	4	27,400
Hudiksvalls trävaruaktiebolag.....	2	30,700
Hudiksvalls mekaniska verkstads aktiebolag.....	4	190,300
Hudiksvalls nya ångfartygsaktiebolag.....	1	1,500
Fredriksfors snickerifabriksaktiebolag.....	1	3,000
Summa	16	297,700

B) På landet:

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningland.	
a) Gestriklands fögderi.					
<i>Årsunda socken.</i>					
Hofors och Hammarby/akt.-bolag.....	Hemman.....	—	4	—	16,000
	En jordlägenhet.....	—	—	—	200

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.	
		Nummer.	Öresland.	Penningland.		
<i>Torsåkers socken.</i>						
Hofors och Hammarby/akt.-bolag.....	Hofors bruk.....	—	—	—	597,500	
	Kratte masugn.....	—	—	—	55,800	
	Hemman.....	—	198·18	—	905,300	
	<i>Osvansjö socken.</i>					
	Hammarby bruk.....	—	—	—	310,000	
	Kungsgårdens d:o.....	—	—	—	154,600	
	Uhrfors d:o.....	—	—	—	27,000	
	Hemman.....	—	229·43	—	1,254,200	
	<i>Jäderbo socken.</i>					
	Kungsfors bruk.....	—	—	—	88,000	
Hemman.....	—	8·91	—	54,400		
2 jordlägenheter.....	—	—	—	3,300		
<i>Ockelbo socken.</i>						
Hemman.....	—	4·33	—	16,000		
<i>Högbo socken.</i>						
Lägenheten Ingalund.....	—	—	—	1,000		
<i>Öster-Fernebo socken.</i>						
Avesta-Garpenbergs akt.-bolag.....	Stålbo bruk.....	—	—	—	33,000	
	Hemman.....	—	27·33	—	124,100	
	En jordlägenhet.....	—	—	—	800	
Gysinge aktiebolag.....	Gysinge bruk.....	—	—	—	350,000	
	Hemman.....	—	134·24	—	368,900	
	<i>Hedesunda socken.</i>					
Söderfors bruks a.-b.	Hemman.....	—	52·33	—	146,100	
	En jordlägenhet.....	—	—	—	400	
	Hemman.....	—	155·95	—	447,200	
Sandvikens jernverks-aktiebolag.....	3 jordlägenheter.....	—	—	—	3,000	
	<i>Valbo socken.</i>					
Forsbacka jernverks-aktiebolag.....	Hemman.....	—	12·68	—	50,100	
	<i>Högbo socken.</i>					
Gefle-Dalajernvägs-a.-b.	Sandvikens bruk.....	—	—	—	802,000	
	Hemman.....	—	17·85	—	105,800	
	2 jordlägenheter.....	—	—	—	2,400	
<i>Valbo socken.</i>						
Forsbacka jernverks-aktiebolag.....	Forsbacka jernverk.....	—	—	—	320,000	
	En jordlägenhet.....	—	—	—	1,000	
<i>Osvansjö socken.</i>						
Gefle-Dalajernvägs-a.-b.	Hemman.....	—	2	—	10,000	
	6 vaktstugor.....	—	—	—	18,500	
<i>Torsåkers socken.</i>						
Gefle-Dalajernvägs-a.-b.	3 vaktstugor.....	—	—	—	11,200	
	<i>Högbo socken.</i>					
Gefle-Dalajernvägs-a.-b.	2 vaktstugor.....	—	—	—	6,200	
	<i>Valbo socken.</i>					
Gefle-Dalajernvägs-a.-b.	3 vaktstugor.....	—	—	—	8,200	
	<i>Ockelbo socken.</i>					
Skogens kol-akt.-bolag.....	3 jordlägenheter.....	—	—	—	2,200	

Aktiebolags fastigheter.

Gefleborgs län.

19

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningland.	
Gefle manufaktur-a.-b.	<i>Hille socken.</i>				
	Tegelbruk o. klädesfabrik	—	—	—	73,000
	Hemman	—	4	—	25,000
	En jordlägenhet	—	—	—	2,000
Bombus varfs-a.-b.	<i>Valbo socken.</i>				
	Bombus varf	—	—	—	40,000
Gadö fabriks-a.-b.	Filfabrik	—	—	—	30,000
	2 jordlägenheter	—	—	—	700
Östauväcks ullspinneri-aktiebolag		—	—	—	20,000
Torsåkers träolje-a.-b.	<i>Torsåkers socken.</i>				
		—	—	—	5,000
	Summa	—	851	23	6,490,100
b) Södra Helsinglands fögderi.					
Skogens kol-a.-b.	<i>Skogs socken.</i>				
	Jordlåg. N:o 1 och 2 i Lingshed	—	—	—	1,500
Söderhamns jernvägs-aktiebolag	<i>Söderala socken.</i>				
	Kingstad	6	2	—	2,300
Kilafors jernverks-a.-b.	Ina	1	1	—	1,300
	Lägenh. Inapump fr. Ina	—	—	—	500
Bergviks & Ala a.-b.	Östansjö	9	—	14 $\frac{1}{8}$	650
	Vansäter	8	5	12	7,150
	Ljusne	7	6	—	6,900
	Myckje	1	3	—	3,450
	Sunnanå	3	2	—	2,000
	Lynäs	5	1	—	1,450
	Kalmors utjord fr. Skale s.3	—	6	—	600
	Dåbro jordl. från Sunnanå	—	—	—	2,000
	Sjötorp jordl. från Lynäs N:o 1	—	—	—	2,000
	Strömrödningen jordl. fr. Lynäs N:o 4	—	—	—	1,000
	Haga jordl. fr. Lynäs N:o 4	—	—	—	1,000
	Vesternäs » » N:o 5	—	—	—	1,000
	Bergviks norra såg	—	—	—	100,000
	1/2 i Bergviks södra såg	—	—	—	10,000
	Bergviks gamla såg	—	—	—	1,000
	Pappersmassfabrik	—	—	—	202,000
	Ala ångsåg	—	—	—	70,000
	6 bostäder i Bergvik	—	—	—	30,000
	5 äldre arbetarebostäder i d:o	—	—	—	10,000
	Karaktersbyggnad vid Bergvik	—	—	—	15,000
En ny kontorsbyggnad vid d:o	—	—	—	5,000	
Inspektorsbyggnad samt 12 arbetarebostäder vid Ala	—	—	—	30,000	
68/72 af Bergviks qvarn och tillhörande fiske	—	—	—	16,250	
Marma sågverks-a.-b.	Myckje	5	5	18	6,600
	D:o	6	4	—	29,600

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningland.	
Söderhamns jernvägs-aktiebolag	Marma sågverk	—	—	—	70,000
	Kaserbyggnad v. Bergvik	—	—	—	6,000
	D:o v. Timmerkran	—	—	—	2,000
	<i>Segeta socken.</i>				
	Gård och magasin v. Landa hästbana	—	—	—	2,000
	<i>Hanebo socken.</i>				
	Sibo	1	4	—	4,800
	D:o	1	2	6	2,700
	D:o	1	1	7	1,200
	Kilarne	1	12	12	18,700
D:o	2	8	12	12,700	
D:o	3	8	4	12,200	
D:o	4	3	—	4,500	
Ladänge	1	7	—	10,500	
»	2	8	—	12,000	
Hammaren	1	5	—	6,500	
D:o	2	5	—	6,500	
D:o	3	5	—	6,500	
D:o	4	4	21	6,300	
D:o	5	5	—	6,500	
Hallen	1	5	—	6,500	
D:o	2	5	—	6,000	
D:o	4	8	6	9,000	
D:o	5	12	12	15,300	
D:o	6	4	1/2	4,000	
D:o	7	8	1 1/2	8,400	
D:o	8	5	—	6,500	
Löthen	3	2	1 1/2	2,200	
Bofara	1	5	—	6,500	
D:o	4	5	—	6,500	
Vesterberg	5	7	—	8,600	
Lothan	2	3	—	3,200	
Knisselbo	3	3	—	3,400	
D:o	4	3	—	3,300	
D:o	5	3	—	3,300	
Vestansjö	4	5	—	6,000	
D:o	4	1	—	1,100	
D:o	5	5	4	5,500	
D:o	7	5	3	6,500	
D:o	8	4	16	4,600	
Kyrkbyn	5	5	4	5,100	
D:o	5	2	8	2,500	
D:o	5	1	12	1,000	
D:o	8	3	12	4,000	
D:o	8	3	12	3,800	
D:o	11	3	21	11,100	
D:o	11	5	9	11,100	
D:o	13	16	12	17,400	
Gopan	1	13	—	10,400	
Tönsen	1	12	16	11,600	
Rotmas skogstrakt	—	—	—	1,600	
Tönsens såg	—	—	—	5,000	

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningeland.	
	Åbyggnad för handel.....	—	—	—	6,000
	Kilafors qvarn.....	—	—	—	8,000
	D:o såg.....	—	—	—	7,000
	D:o jernbruk.....	—	—	—	100,000
	D:o masugn.....	—	—	—	50,000
	Mosjö såg.....	—	—	—	1,000
	<i>Rengsjö socken.</i>				
Glösbo badinrättn.-bol.	Utmål med åbyggnad.....	—	—	—	1,600
	<i>Norråla socken.</i>				
Djupviks aktiebolag....	Djupviks ångsåg.....	—	—	—	60,000
Norråla hushållsfören. aktiebolag.....	2 gårdsbyggnader.....	—	—	—	2,000
Norråla träförädlings- aktiebolag.....	Fabrik.....	—	—	—	10,000
	<i>Trönö socken.</i>				
Vij sågverks-a.-b.....	Vij såg.....	—	—	—	8,000
Trönö handelsförening.	Åbyggnad.....	—	—	—	1,500
	<i>Bollnäs socken.</i>				
Sandvikens jernverks- aktiebolag.....	Lenninge.....	6	12	—	13,800
Lenninge manufaktur- aktiebolag.....	Verk och jordlägenhet....	—	—	—	5,300
	Röste.....4s.	1	1	—	1,000
	D:o.....3s.	15	2	—	2,000
Bergviks & Ala a.-b....	Bergfors jernbruk.....	—	—	—	30,000
	Lillmarksholms egendom.....	—	—	—	2,200
	Röste tullqvarn.....	—	—	—	6,000
Bollnäs bryggeri-a.-b....	Heden.....	7	1	5½	1,300
	Bryggeri.....	—	—	—	15,000
Bollnäs handels-a.-b....	Åbyggnader.....	—	—	—	24,000
	Annefors bruk.....	—	—	—	6,000
	Hellbo masugn.....	—	—	—	4,000
	Flugbo såg.....	—	—	—	10,000
	Gällsjö d:o.....	—	—	—	8,000
	Annefors gamla såg.....	—	—	—	5,000
	Flugbo fiske.....	—	—	—	100
	Frälseränta af N:o 1 i Hä.....	—	—	—	1,300
	Hä.....	1	12	6	12,600
	D:o.....	2	4	12	4,650
	D:o.....s.s.	3	2	—	2,000
	D:o.....	4	5	19½	5,900
	D:o.....s.	7	2	15	2,700
	D:o.....	8	5	3	5,200
	Herte.....	1	7	12	7,750
	D:o.....s.	3	3	12	3,450
	D:o.....	12	6	—	6,200
	Frelluga.....af	3	1	6½	1,150
	Finnfara.....	4	9	—	10,300
	Norrbo.....4s.	3	3	2	2,700
	Gällsjön.....	1	6	12	5,900
	Rickebo.....	1	6	12	5,700
	Långbo.....	1	22	—	19,200

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningeland.	
	<i>Alfta socken.</i>				
Bergviks & Ala a.-b....	Gårdsjömyran.....	1	1	4	1,700
	Skräddrabo.....	1	5	—	7,500
	<i>Ofvanåkers socken.</i>				
Ofvanåkers handelsförening.....	Åbyggnad för handel.....	—	—	—	3,600
	Summa.....	—	403	15½	1,441,053
	e) Norra Helsinglands fögderi.				
	<i>Enångers socken.</i>				
Enångers handelsfören.	Gård och sjöbod.....	—	—	—	2,000
	<i>Njutångers socken.</i>				
	Iggesund med Nianfors....	—	—	—	606,900
	Iggesunds qvarn.....	—	—	—	5,000
	Deleå d:o.....	—	—	—	3,500
	Nianfors d:o.....	—	—	—	1,200
	D:o såg.....	—	—	—	5,000
	Iggesunds d:o.....	—	—	—	45,000
	D:o laxfiske.....	—	—	—	300
	Mekrossla.....s.	1	1	16½	3,500
	Kyrkbyn.....	5	3	—	5,600
	D:o.....s.	7	3	12	3,800
	Vik.....s.s.	2	7	—	7,700
	Iggesund.....	10.2	14	6	15,800
Aktiebolaget Iggesunds bruk.....	D:o.....	3	7	12	8,300
	D:o.....	4	8	—	8,800
	D:o.....	5	6	12	7,200
	D:o.....s.s.	7	4	—	6,300
	D:o.....s.	8	4	—	4,400
	Gårdsfjerd.....	10.2	9	—	9,900
	Nilsbacka.....	1	3	12	3,200
	Innerstön.....	1	4	2	3,600
	Redsjö.....	1	17	15	15,900
	Nianfors.....	1	19	12	13,700
	<i>Tuna socken.</i>				
	Håsta.....	3	7	20	11,800
	Lastageplats v. Håsta udde.....	—	—	—	7,500
	Åbyggnader vid d:o.....	—	—	—	7,500
Hudiksvalls jernvägs- aktiebolag.....	Jord från Håsta m. fl. byar.....	—	—	—	3,000
Hudiksväs trävaru-a.-b.	Ångsåg i Håsta.....	—	—	—	150,000
	<i>Idenors socken.</i>				
	Hamre.....	2	3	—	3,700
	Solberg.....	1	5	—	6,200
Hudiksvalls sågverks- aktiebolag.....	Storbyn.....s.	2	2	—	2,500
	Såg och qvarn i Hamre.....	—	—	—	65,000
	Mellanbyn.....	1	4	12	5,200
Saltviks nya aktiebolag	Nederberge.....	2	5	4	5,700
	Saltviks ångsåg.....	—	—	—	75,000
	<i>Forsa socken.</i>				
Aktiebolaget Iggesunds bruk.....	Öfverby.....	2	6	4	7,400
	Hamre.....	7	6	—	7,200

Aktiebolags fastigheter.

Gefleborgs län.

21

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.	
		Nummer.	Öresland.	Penningsland.		
Hudiksv:s trävaru-a.-b.	Hamre ångsåg.....	—	—	—	100,000	
D:o jernvägs-a.-b.	Jord och byggnader.....	—	—	—	10,000	
Aktiebolaget Iggesunds bruk	Rödmyra.....	1	5	18	6,900	
	D:o	2	5	18	6,900	
	Näcksjö.....	1	4	—	4,800	
	D:o	2	4	—	4,800	
	D:o	3	4	12	5,400	
	D:o	4	4	12	5,400	
	Längsbo.....	1	2	—	2,400	
<i>Rogsta socken.</i>						
Saltviks nya a.-b.	Söräkre.....	3	2	21½	4,600	
	D:o	1	10	16	13,000	
	Bro	6	—	22	1,000	
	Åkern	1	1	12	1,900	
	D:o	2	3	—	3,800	
Ströms bruks a.-b.	Bästdal.....	3	5	—	5,500	
	Byn.....	1	4	12	5,000	
	D:o	2	4	12	5,000	
	Aspe.....	2	4	6	5,000	
	Sved.....	2	6	—	6,500	
	Brytte.....	1	2	18	3,500	
	D:o	2	7	—	8,400	
<i>Ilsbo socken.</i>						
Saltviks nya a.-b.	Skog under Hogland N:o 3	—	—	—	3,000	
	D:o » Sörby N:o s. 2	—	—	—	2,000	
<i>Harmångers socken.</i>						
Ströms bruks a.-b.	Smide och åbyggnader.....	—	—	—	120,000	
	Lax- och ålfiske.....	—	—	—	600	
	Nordana.....	3	5	16	7,300	
	Rüsta.....	8	—	12	700	
	Edsätter.....	4	4	—	5,200	
	Vatträng.....	1	3	18	5,000	
	D:o	2	11	17	15,300	
	D:o	5	7	—	10,500	
	D:o	7	7	12	10,500	
	D:o	10	4	12	5,800	
	D:o	11	6	—	7,800	
	Svedja.....	2	3	18	7,600	
	<i>Bergsjö socken.</i>					
	Aktiebolaget Iggesunds bruk	Norra Elgered.....	15	1	11½	2,900
		Edo.....	1	5	6	20,000
Fiskvik.....		1	2	21	5,700	
Andersfors bruk.....		—	—	—	20,400	
Andersfors.....		1	20	1	42,000	
Södra Elgered.....		6	1	19½	3,900	
Gisslarbo.....		1	2	12	10,000	
Eleonorelund.....		1	6	12	13,000	
Fors tekniska a.-b.		Träoljefabrik.....	—	—	—	13,000
		<i>Hassela socken.</i>				
	Vrångtjern.....	4	1	3	6,000	
	Olsbygge.....	1	—	12	2,700	

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.	
		Nummer.	Öresland.	Penningsland.		
Sörfors bruks a.-b.	Olsbygge.....	2	—	12	2,700	
	Rigberg.....	1	1	6½	6,800	
	Lindsjön.....	4	—	12	2,700	
	D:o	6	—	18½	3,800	
	D:o	8	—	19	3,900	
	D:o	9	—	6½	1,200	
	D:o	10	—	6½	1,200	
	Franshammars bruk.....	—	—	—	20,000	
	Franshammar.....	1	14	1½	75,900	
	Mörtsjön.....	4	1	—	5,400	
Ströms bruks a.-b.	Gräsåsen.....	6	—	6	1,300	
	Köhlisjön.....	6	1	8	6,000	
	Hångberg.....	1	—	6	1,300	
	Korpåsen.....	7	5	10½	8,100	
	<i>Norrbo socken.</i>					
	Gammelsträng.....	7	3	6	3,900	
	Stengärde.....	1	9	4	11,000	
Aktiebolaget Iggesunds bruk	Holsjö.....	9	4	21	5,900	
	Norrbobyn.....	1	7	—	8,400	
	D:o	3	5	1½	6,100	
	D:o	4	9	4	11,000	
	D:o	5	4	—	4,800	
	D:o	8	4	2½	4,900	
	D:o	11	3	23	4,800	
	Fönebo.....	1	8	9½	10,100	
	<i>Bjuråkers socken.</i>					
	Hudiksvalls trävaru-aktiebolag	Vedmyra.....	3	2	13	3,600
Spångmyra.....		3	2	—	2,800	
D:o		4	2	—	2,800	
D:o		8	2	4	3,000	
Änga.....		16	2	1½	2,900	
Berge.....		1	2	16	3,800	
D:o		4	1	12	2,100	
Tjerna.....		2	2	—	2,800	
D:o		3	1	—	1,400	
D:o		4	1	14½	2,300	
D:o		9	1	12	2,100	
Tä.....		1	1	—	1,400	
Elfve.....		1	2	4	3,000	
Österstråsjö.....		3	4	10½	6,200	
D:o		7	1	6	1,800	
D:o	9	—	19½	1,200		
D:o	10	—	19½	1,200		
D:o	11	4	—	5,600		
Svedjebo.....	3	2	5	3,100		
D:o	4	1	2½	1,600		
D:o	6	—	20½	1,200		
Lia.....	1	1	—	1,400		
D:o	2	1	17	2,400		
D:o	4	2	8½	3,300		
D:o	6	1	14	2,200		
D:o	7	2	12	3,500		

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningsland.	
	Lia s.	10	2	13½	3,600
	D:o s.	11	—	12½	800
	Strömbacka bruk	—	—	—	250,000
	Mjölqvarn	—	—	—	1,200
	D:o vid Friggesund	—	—	—	2,400
	Svåga såg	—	—	—	2,000
	Strömbacka såg	—	—	—	2,000
	Svåga ål- och laxfiske	—	—	—	500
	Vedmyra	2	5	6	7,400
	Spångmyra	2	2	—	2,800
	Ånga s.	4	1	7	1,800
	D:o	6	2	—	2,800
	D:o	11	2	½	2,800
	Näppänge s.	3	2	18½	3,900
	D:o	5	3	—	4,200
	Moviken	1	4	18	6,700
	D:o	2	5	22	8,300
	Anderbo	1	5	4	7,200
	Strömbacka	1	27	13	38,600
	Rödskullen	1	8	—	11,200
	Moräng	1	4	17	6,600
	Skärås	1	6	20½	9,700
	Öfverfrisbo	1	14	19½	20,800
	Strömbacka	1	4	—	5,600
	D:o	2	5	10½	7,700
	D:o	3	7	3	10,000
	D:o	4	4	16	6,600
	D:o	5	4	12½	6,400
	D:o	6	—	18	1,100
	D:o	7	1	16	2,400
	D:o	8	5	12	7,700
	D:o	9	8	—	11,200
	Blixbo afgärda hemman	—	—	—	800
	Hedvigsfors bruk	—	—	—	91,000
	Mjölqvarn	—	—	—	2,300
	I knipp- o. spikhammare	—	—	—	1,500
	Ahlsjö såg	—	—	—	2,000
	Spångmyra	1	3	3½	4,400
	D:o	9	2	4	3,000
	Ånga s.s.	12	1	—	1,400
	D:o	13	2	22	4,100
	Berge	3	2	15	3,700
	Tjerna s.	6	—	16	1,000
	Byn s.	1	1	—	1,400
	D:o	2	4	4	5,800
	Näppänge	1	3	—	4,200
	D:o	2	3	—	4,200
	Vestansjö s.	2	1	8	1,900
	D:o s.s.	4	1	14	2,200
	Jordlägenhet under N:o	9	—	—	2,900
	Ramsjö s.	1	1	—	1,400
	D:o	4	1	21½	2,700
	Tomsjö	1	1	12	2,100

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningsland.	
	Tomsjö s.	1	—	12	700
	D:o s.s.	2	1	—	1,400
	D:o s.s.	3	—	23	1,400
	D:o	4	1	18½	2,500
	Norrhafra	2	—	14	800
	D:o s.s.	2	1	12	2,100
	D:o	5	—	18	1,100
	Österstråsjö s.	3	1	½	1,500
	D:o	9	—	19½	1,200
	Vesterstråsjö s.	6	—	18	1,100
	D:o s.s.	6	—	18	1,100
	Björnarf s.	1	—	22	1,300
	D:o	2	2	—	2,800
	D:o	3	1	—	2,300
	D:o	6	—	8	500
	Norråla	1	3	6	4,600
	D:o	4	6	22½	9,700
	D:o	5	7	11½	10,500
	Sördala	2	1	2½	1,600
	D:o	4	2	—	2,800
	Bricka	4	4	14½	6,500
	Hjeltägt	1	1	12	2,100
	D:o	2	1	14	2,200
	Lia	6	1	14	2,200
	D:o s.	9	—	22	1,300
	D:o	12	1	7	1,800
	D:o	13	4	—	5,600
	D:o s.	15	—	15	900
	Afholm	2	3	7	4,600
	D:o	5	2	—	2,800
	Ahlsjö	1	1	—	1,400
	Friggesund	1	4	13	6,400
	Hedvigsfors	1	15	19	22,100
	Snipatorp	3	5	—	7,000
	Furuberg	1	6	8	8,900
	D:o	2	4	19½	6,700
	Trossnarfven	3	1	1½	1,500
	D:o s.	3	1	1½	1,500
	D:o	4	4	6	6,000
	Elgebo	1	3	16	5,200
	Klofvan	1	2	16	3,800
	Brändbo s.	1	1	16	2,400
	D:o	3	1	1½	1,500
	Vahlsjön	1	2	—	2,800
	Tuna fäbodevall	1	—	12	700
	Geholm	1	16	—	22,400
	D:o	2	3	8	4,700
	Öfverhafra	1	7	12	10,500
	Ytterhafra	1	6	12½	9,200
	<i>Delsbo socken.</i>				
	Fredriksfors snickeri- fabriks-a.-b.}	Fredriksfors snickerifabrik	—	—	70,000
	Fredriksfors	1	7	3½	7,800

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningsland.	
Klubbo sågverks-a.-b.	Klubbo såg.....	—	—	—	64,300
	Krusänga.....	1	2	—	2,000
	D:o.....	2	6	—	6,000
	D:o..... s.	3	2	8½	2,400
	Källberg.....	3	2	14	2,600
	Gäddvik.....	1	3	14½	3,600
	Lillbo..... s.	1	1	—	1,000
	D:o.....	2	3	2	3,100
	Södra Långsbo.....	3	4	12½	4,700
	D:o.....	4	6	3	6,100
	D:o.....	5	3	2	3,100
	Näsbyn..... s.	2	2	15	2,700
	Tomta..... s.	5	—	13½	600
	Hudiksvalls järnvägsaktiebolag	Sunnansjö station.....	—	—	—
Vallsta.....		1	4	—	5,000
D:o.....		2	4	—	5,000
Sättjärä.....		3	5	—	5,500
Eckelsbo.....		5	6	2½	8,000
Björka.....		1	4	—	4,800
Hudiksvalls trävaruaktiebolag	Isbo.....	3	3	4	3,200
	Åbo.....	1	4	11¼	4,500
	Öfverelfve.....	3	6	13½	8,000
	Sunnansjö, byggnad.....	—	—	—	1,000
	Storåus såg.....	—	—	—	20,000
	Lägenheten Ecklingen.....	—	—	—	1,500
	Stömne öfre såg.....	—	—	—	1,000
	Åbyggnad vid Slängenborg.....	—	—	—	1,500
	Lumpå qvarn.....	—	—	—	9,000
	Summa.....	—	866	17¼	3,048,600
d) Vestra Helsinglands fögderi.					
<i>Ljusdals socken.</i>					
Marma sågverks-a.-b.	Storhaga..... s.s.s.	11	1	12	1,800
	Torplägenhet i Rångstra.....	—	—	—	300
	Bår.....	3	4	—	4,000
	Letsbo.....	3	3	—	3,000
	Välje.....	3	3	—	4,500
	Remman.....	1	2	—	2,000
	Ede.....	2	11	—	15,400
	Edefors tullmjölqvarn.....	—	—	—	16,000
	Edefors såg.....	—	—	—	7,000
	Sjöbo..... s.	9	1	—	800
	D:o.....	10	3	—	2,400
	Horne..... s.s.	2	2	71½	2,300
	Kläppa.....	6	3	8	3,300
	D:o..... s.	8	3	—	2,700
D:o.....	10	5	—	5,000	
Bergviks & Ala a.-b.	Tullmjölqvarn och såg i Välje.....	—	—	—	4,000
	Skogsafsöndring på evärdelig tid.....	—	—	—	300,000
	Skån, torplägenhet.....	—	—	—	1,600
	Remman.....	2	2	—	2,000
	Sandvik..... af	1	—	6	500

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningsland.	
Ljusdals sågverks-a.-b.	Horne..... s.	2	2	10¼	2,400
	Ångsågsbyggnad.....	—	—	—	25,000
	Hofsberg..... af	2	2	—	2,000
	Hybo.....	1	2	12	2,500
	D:o..... s.s.	1	2	—	2,000
	D:o..... s.s.s.	1	2	—	2,000
	D:o jordafsöndring.....	—	—	—	900
	D:o..... s.s.s.	3	4	—	4,000
	D:o.....	4	4	—	4,000
	D:o..... s.s.	4	2	—	2,000
	D:o..... s.s.s.	4	1	—	1,000
	D:o.....	5	6	—	6,000
	Timmeruppfordringsmaskin.....	—	—	—	10,000
	Höjebo älfiske.....	—	—	—	200
Hudiksvalls trävaruaktiebolag	Husbehofssåg.....	—	—	—	3,000
	Edänge..... s.	1	4	—	5,200
	Torplägenhet i Norrkämsta.....	—	—	—	2,000
	<i>Ramsjö socken.</i>				
	Huskasnäs.....	7	3	—	7,000
	Nybo.....	2	2	—	3,000
	Gåda.....	1	4	3	10,000
	Tallnäs.....	3	2	—	2,000
	Sund..... s.	8	1	8	15,000
	Ramsjö.....	3	2	22	11,000
	D:o.....	9	5	—	12,000
	D:o.....	10	2	—	4,000
	D:o.....	11	2	—	1,800
	Väs.....	1	2	11	18,000
Bergviks & Ala a.-b.	Holmseden.....	1, 2	3	—	4,500
	Kroknäs.....	3	1	—	2,000
	Getkölen.....	1	3	—	6,300
	D:o.....	2	3	—	6,300
	D:o.....	3	3	—	6,300
	D:o.....	4	2	—	4,200
	D:o.....	5	2	2	3,100
	D:o..... s.	5	—	22	1,300
	Trottjern.....	1	3	—	6,300
	Enåsen.....	1	3	12	5,300
	Flodmyra.....	1	2	—	4,000
	Skogsafsöndring på evärdelig tid.....	—	—	—	62,400
	Sund.....	1	2	2	10,000
	D:o.....	8	2	8	1,200
Ramsjö.....	6	4	4	25,000	
Väs..... s.	1	2	11	26,000	
Marma sågverks-a.-b.	Furuhöjd.....	1	13	—	31,300
	Tevansjö.....	1	3	—	12,300
	Norrberg.....	2	2	—	3,000
	D:o.....	3	2	—	3,000
	D:o.....	5	2	—	3,000
Skogsafsöndring på evärdelig tid.....	—	—	—	20,000	

Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Hemmans			Taxeringsvärde. Kronor.
		Nummer.	Öresland.	Penningland.	
Ortvikens ängsågs-a.-b. i Sundsvall.....	Vestra Hedsjö	1	3	—	3,600
	Hedsjö	5	2	—	2,400
	<i>Färila socken.</i>				
	Yg	8	1	—	2,000
	Storbyn	10	4	—	11,200
	Svedja	10	1	—	2,800
Hudiksvalls trävaru- och Marma sågverks a.-b..	Stocksbo	6	2	—	5,600
	D:o	6	2	—	5,600
	Hyttebo	6	4	6	10,200
	Föne	3	4	—	9,600
	Högbrand	2	2	—	4,800
	<i>Los socken.</i>				
	Karsvall	2	3	—	37,500
	D:o	4	2	—	25,000
	D:o	3	1	—	5,500
	Ryggskog	1	2	10	2,400
	D:o	5	2	6	28,100
	D:o	6	2	6	28,100
	Grufbyn	4	1	4	8,700
	Norrbyn	2	2	—	9,000
Bergviks & Ala a.-b..	D:o	5	2	—	9,000
	Björkberg.....	3	—	—	2,300
	D:o	5	—	—	2,300
	D:o	6	—	—	2,300
	D:o	11	—	—	2,300
	D:o	12	—	—	2,900
	D:o	16	—	—	600
	D:o	17	—	—	1,100
	D:o	18	—	—	1,100
Marma sågverks a.-b..	D:o	5	2	—	25,000
	<i>Jerfsö socken.</i>				
Hudiksv: trävaru-a.-b.	Ede.....	1	1	16 $\frac{3}{4}$	2,000
	Roxen	2	1	—	800
Bergviks & Ala a.-b..	D:o	4	1	—	800
	Skogsafsöndring för evärdelig tid.....	—	—	—	8,000
Marma sågverks a.-b..	Andel i Snuggeskogen.....	—	—	—	10,000
	<i>Arbrå socken.</i>				
Bergviks & Ala a.-b..	Nyfors bruk.....	—	—	—	8,000
Arbrå handels a.-b.....	Åbyggnader	—	—	—	6,000
	<i>Understviks socken.</i>				
Hudiksv: trävaru-a.-b.	Dahljö såg	—	—	—	600
	Dahljöfors d:o	—	—	—	23,400
	Summa	—	211	18 $\frac{1}{4}$	1,094,000

Beträffande *skiftesverket* inom länet, får Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddela, att, ehuru landmäteripersonalen, som

vid periodens början bestod af 28 landtmätare, sedermera nedgått till nu på länet anstälde 22 med ungefär samma antal biträden som tillföre, nemligen 12 å 13 medhjelpare, har skiftesverket dock under dessa år fortgått med oförminskad fart. Så hafva af 87 utfärdade förordnanden till laga skiften och 738 till andra förrättningar 77 laga skiften och 578 andra förrättningar derunder blifvit afslutade, omfattande de förra 170⁶ mantal med en areal af 176,748 kvadratref inrösnings- och 776,415 kvadratref afrösningsjord eller tillsammans 953,163 kvadratref, utgörande 7 $\frac{7}{20}$ kvadratmil, dervid 766 qvarboende och 222 utflyttade delegare erhållit tillsammans 2,699 särskilda skiften, utgörande per medium 2 å 3 skiften på hvarje, och vid de senare, bestående af hemmansklyfningar, egobyten, skogsdelningar, väg- och stängseldelningar m. m., hafva 65 $\frac{1}{10}$ mantal blifvit skiftade till 526 qvarboende och 132 utflyttade delegare, som dervid erhållit 2,278 egolotter eller 3 å 4 hvardera, och har arealen dervid utgjort 73,230 kvadratref inrösnings- och 578,351 kvadratref afrösningsjord eller tillsammans 651,581 kvadratref, motsvarande 5 $\frac{1}{38}$ kvadratmil. Stängsel- och vägdelningar hafva upptagit en längd, de förre af 622,169 och de senare af 2,777,146 fot.

Kostnaderna för under femårsperioden verkställda laga skiften hafva utgjort, till landtmätare och gode män 270,323 och öfrige beräknade kostnader 388,779 kronor eller tillsammans 659,102 kronor, hvilket gör 3,862 kronor för mantal eller 386 kronor per öresland i Gestrikland och 240 kronor i Helsingland. Öfver kostnaderna för andra förrättningar saknas alla uppgifter, men, vid beräkning af hvad för laga skiften utgått, torde dessa knappast uppgå till mera än 190,000 kronor.

Sedan laga skiftesförrättningarne numera fortgått under några och femtio års tid, äro de flesta byar och hemman i Gestrikland laga skiftade, så att endast några få der återstå, hvar emot inom Helsingland ej så litet i den vägen kvarstår att uträtta. Emellertid är skiftesverket äfven inom Gestrikland ej på långt när ännu afslutadt, enär egobyten och hemmansklyfningar fortgå i obegränsad utsträckning, i det hemmansdelar på endast några penningeland utbrytas, ehuru besutenhet sällan lærer vara att påräkna å hemmansdelar under ett halft öresland. Huruvida hemmanens sönderstyckande på detta sätt kan för det allmänna i längden blifva fördelaktigt, tilltror Kungl. Maj:ts Befallningshafvande sig icke kunna bedöma, men äfven om nu anmärkta förhållande icke öfverensstämmer med gällande förordning om hemmansklyfning, lærer missbruket föga kunna förhindras, enär fråga om lösen för sådana utklufne hemmansdelar sällan torde förekomma.

I fråga om *städernas och kommunernas finanser* torde Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få hänvisa till de uppgifter, som af Kungl. Statistiska Centralbyrån derom offentliggöras, samt beträffande landstingets inkomster och utgifter under perioden meddela följande tabell Litt. G.

6. Politi.

Länets *folkskoleväsende*, hvilket står under närmaste kontroll af tvenne utaf landstinget utsedde och aflönade inspektörer, en för hvardera provinsen, visade redan under sistförflutne period kraftiga tecken till ett raskt framåtgående och har under förevarande period vunnit en i alla afseenden glädjande utveckling. Det utmärkta sätt, hvarpå denna folkets lifsangägenhet omhuldas af såväl staten som länets landsting, kräfver sitt erkännande ej mindre än den stigande offervillighet från både skoldistriktens och enskildes sida, som kan anses såsom en redan mognad frukt på en allt mera stigande folkupplysnings djupt rotfästa träd.

Intresset för folkskolan ådagalägges numera allmänt genom ett allt flitigare besökande af skolorna och genom uppförande och bekostande af prydliga och ändamålsenliga skolbyggnader, försedde med all erforderlig undervisningsmateriel.

År 1876 utgjorde de fasta folkskolornas antal	125,	år 1880	176.
” ” de flyttande ” ”	25,	”	17.
” ” de mindre skolornas ”	113,	”	110.
” ” småskolornas ”	83,	”	112.

Antalet i skolåldern varande barn uppgick år 1876 till 24,162 och år 1880 till 25,009. Af dessa besökte under:

	1876.	1880.
Folkskolorna	10,716	11,681
Mindre skolorna.....	5,790	5,135
Småskolorna.....	3,707	4,490

Undervisningen uppehölls i dessa skolor år 1876 af 352 och år 1880 af 431 lärare eller lärarinnor, af hvilka voro examine-rade dels vid statens folkskolelärareseminarium år 1876 ett antal af 156 och år 1880 ett antal af 201, dels ock vid landstingets seminarier eller annan läroanstalt år 1876 ett antal af 189 och år 1880 ett antal af 216.

Aflöningen till lärarepersonalen utgick år 1876 med 220,222 kronor 36 öre och år 1880 med 277,939 kronor 42 öre.

Kostnaderna för folkskoleväsendet i dess helhet utgjorde:

År 1876.....	kronor	357,536 ⁷⁹
hvari skoldistriktet deltog med	”	215,763 ¹⁹
och staten ”	”	82,832 ⁷⁹
” 1877.....	”	414,491 ³⁷
hvari skoldistriktet deltog med	”	257,406 ⁸⁰
och staten ”	”	87,357 ⁸⁷
” 1878.....	”	439,412 ²⁸
hvari skoldistriktet deltog med	”	240,955 ⁶⁷
och staten ”	”	95,897 ²⁸
” 1879.....	”	524,766 ⁶⁴
hvari skoldistriktet deltog med	”	329,363 ⁴³
och staten ”	”	102,963 ⁹⁹
” 1880.....	”	627,553 ⁴¹
hvari skoldistriktet deltog med	”	475,271 ¹⁴
och staten ”	”	108,377 ⁷³

Kostnaderna i öfrigt hafva betäckts dels genom bidrag af landsting och hushållningssällskap samt genom afkastning af donationer, dels ock genom diverse andra inkomster.

I det höga belopp, hvartill kostnaderna för folkskoleväsendet år 1879 uppgå, ingick ett för byggande af folkskolehus i Gefle samma år upptaget amorteringslån af 90,000 kronor.

För öfrigt är dock i fråga om nyss angifna kostnader att bemärka, att utgifterna för de å landet ofta af de särskilda skolrotarne byggda skolhusen och bekostade inventarierna icke blifvit bokförda i skolrådets räkenskaper och följaktligen icke ingå i ofvanberörda, på dessa räkenskaper grundade kostnadsuppgifter.

Till beredande af *insättningar i lifränteanstalt* för sådana barn vid länets folkskolor, som kunde vara förtjenta af någon uppmuntran, har landstinget årligen anvisat ett belopp af 1,500 kronor.

Till *skolväsendet donerade kapital eller fastigheter* uppgingo år 1880 till värde af 133,689 kronor 50 öre.

Skoldistriktet egde år 1876 ett antal af 285 egna och 152 förhyrda skolhus samt år 1880 resp. 356 och 108 skolhus, af hvilka sistnämnda år 63 voro försedda med planteringsland.

Tab. Litt. G. Uppgift å Gefleborgs läns landstings inkomster och utgifter åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
<i>Inkomster:</i>					
Landstingsmedel.....	12,737 ⁸⁰	11,129 ⁸⁶	10,841 ⁵⁹	10,887 ⁹¹	11,383 ³¹
Brävningsminuterings- o. utskänkningsmedel...	40,987 ⁰⁵	44,031 ⁵²	57,176 ⁹²	51,097 ⁴⁷	45,405 ⁶⁸
Anmärkta medel.....	0 ²⁰	—	—	—	—
Folkskolemedel.....	90 ⁵¹	—	—	130 ⁶⁶	773 ³⁷
Räntor.....	2,580 ³⁴	2,871 ⁸⁹	4,249 ⁸⁰	4,490 ⁶²	4,000 ⁹⁶
Restituerade medel.....	178 ⁴⁰	21 ⁰⁰	—	—	9 ⁰⁰
Summa inkomster	59,574 ³⁰	58,054 ²⁷	72,268 ³¹	66,606 ⁶⁶	61,572 ³³
<i>Utgifter:</i>					
Provision o. restitution	617 ¹²	403 ⁸¹	313 ⁶⁵	315 ¹⁰	576 ²⁷
Helsovården.....	7,609 ⁰⁰	6,644 ²⁶	15,047 ³⁸	32,535 ⁰⁰	42,129 ¹⁶
Elementarundervisning..	6,000 ⁰⁰	—	—	—	4,500 ⁰⁰
Folkundervisning.....	26,964 ⁶⁷	24,587 ⁰²	14,448 ⁸⁷	19,632 ⁴⁶	19,591 ¹⁸
Undersökning angående myrtdikning.....	1,291 ³⁰	1,335 ³⁰	818 ¹¹	1,429 ⁰⁸	1,209 ⁶¹
Prisbelöning af hästar..	366 ⁸³	415 ¹⁸	599 ⁰⁸	929 ³⁵	572 ⁸⁸
Skottpenningar för räf..	105 ⁰⁰	75 ⁰⁰	162 ⁰⁰	63 ⁰⁰	108 ⁰⁰
Husslörd.....	—	—	100 ⁰⁰	350 ⁰⁰	—
För onläggnung af kustvägen i Helsingland..	—	508 ⁴⁰	990 ⁰⁰	26 ⁰⁰	—
Skjutbanor.....	—	—	500 ⁰⁰	—	—
Lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten för Gefleborgs län.....	—	—	—	500 ⁰⁰	—
Komité för inrättande af en tvångsarbetsanstalt.....	—	—	—	—	679 ⁰⁸
Rese- och förvaltningskostnader.....	4,772 ⁷⁵	5,347 ³⁸	4,950 ⁸⁷	4,495 ³⁸	3,187 ⁰¹
Summa utgifter	47,726 ⁶⁷	39,316 ³⁵	37,929 ⁹⁹	60,276 ⁶⁷	72,553 ²²

Sedan de 3 med bidrag af landstinget i Ofvansjö, Delsbo och Bollnäs inrättade *seminarierna för bildande af lärare vid småskolorna*, vid hvilka seminarier undervisningskursen pågick i 4 månader, blifvit indragna och sammanslagna till ett dylikt seminarium i Bollnäs med 8 månaders kurs, har sedan hösten år 1875 undervisningen vid sistnämnda seminarium under perioden fortgått. Till detta seminarium anvisade landstinget år 1876: 3,500 kronor och derefter årligen 4,600 kronor, hvarjemte äfvenledes årligen anslagits dels 1,500 kronor till stipendier och premier, dels ock 3,000 kronor till räntefria lån åt elever vid seminarium.

Sedan landstinget alltifrån år 1876 med särskildt anslag af 1,000 kronor om året under de 4 första åren och 1,500 kronor under år 1880 bidragit till anordnande af *öfningsmöten för folkskolelärare*, hafva sådana möten under vederbörande folkskoleinspektörs ledning å skilda ställen hvarje år försiggått och varit talrikt besökta af folkskolepersonalen; och lärar af dessa möten ett godt resultat framgått i stegradt intresse och ändamålsenligt undervisningssätt.

I ändamål att bereda företrädesvis de arbetande klassernas ynglingar tillfälle att inhemta ett högre mått af bildning, utan att de derigenom droges från sina vanliga lefnadsförhållanden eller nödig öfning för duglighet och hårdighet vid kroppsarbete, beslöt landstinget år 1878 att, under förbehåll af statsanslag, upprätta en *högre folkskola* i Bollnäs samt anslå för sådant ändamål erforderliga medel. Denna skola började ock redan år 1879 sin verksamhet. Undervisningen derstädes, omfattande såsom läroämnen religion, modersmål, räkning, geometri med praktisk tillämpning, historia, geografi, naturkunnighet, teckning, sång, gymnastik och slöjd, meddelas afgiftsfritt, och lärokursen är beräknad för 2 år. Första årskursen genomgicks år 1879 fullständigt af 23 lärjungar, och år 1880 åtnjöt undervisning i den högre afdelningen af 16 och i den lägre af 15 lärjungar.

Anslag till den högre folkskolan har af landstinget beviljats 1878 med 2,300 kronor, 1879 med 1,800 kronor och år 1880 med 2,500 kronor, och har denna skola i statsanslag erhållit 1,200 kronor om året.

De i städerna befintliga *allmänna läroverken* hafva under perioden egt det lärjungantal, som af nedanstående tabell utvisas:

År.	Högre i Gefle.		Högre i Hudiksvall.		Lägre i Söderhamn.	
	Vår-termin.	Höst-termin.	Vår-termin.	Höst-termin.	Vår-termin.	Höst-termin.
1876.....	218	243	120	129	78	59
1877.....	243	258	131	137	59	60
1878.....	256	279	139	148	65	69
1879.....	279	295	145	147	66	58
1880.....	293	300	149	145	55	62

Navigationsskolans i Gefle verksamhet under ifrågavarande period angifves af följande tabell:

Undervisningsanstalter.

År.	A n t a l e l e v e r .					
	Inskrifne.	U t e x a m i n e r a d e .				
		Stökaptener.	Strymh.	Endast ångfartygsbehållare.	Summa.	Ångfartygsbehållare, som tillika undergått sjökaptens- eller styrmansexamen.
1876.....	46	8	29	2	39	15
1877.....	62	16	33	6	55	15
1878.....	51	12	33	3	48	5
1879.....	43	14	16	3	33	6
1880.....	57	14	26	6	46	4

I länets 3 städer hafva under förevarande period funnits *enskilda läroverk*, med syftemål att meddela *qvinnlig ungdom* en tidsenlig bildning, till ämnen och omfång ungefär motsvarande den, som meddelas i statens normalskola för flickor. Tvenne sådana läroverk i Gefle, hvilka från och med år 1878 erhöles af stadsfullmäktige såsom understöd hvarterda 1,500 kronor om året, förenades år 1879 till ett läroverk, för hvilket anslaget från stadskassan år 1880 höjdes till 2,000 kronor. Åt sistnämnda läroverk har vidare utgått understöd dels af statsmedel under år 1879 med 1,750 kronor och år 1880 med 2,000 kronor, dels ock af landstingskassan från och med år 1880 med 1,500 kronor.

Söderhamns elementarläroverk för flickor har åtnjutit i statsanslag 1,050 kronor under år 1876 och 1,500 kronor under hvar och ett af de följande fyra åren tillika med anslag af landstinget 1,500 kronor för år 1880, äfvensom bidrag från enskilde inom kommunen till sammanlagda belopp under åren 1876—1880 af 11,788 kronor. För att bereda detta läroverk eget hus, hafva dels stadsfullmäktige beviljat, förutom tomt och en del virke, 25,000 kronor, dels ock ett spritvaruförsäljningsbolag i staden lika stort belopp.

Den högre undervisningsanstalten för flickor i Hudiksvall har äfvenledes njutit statsanslag af 1,500 kronor årligen samt från och med år 1880 af landstinget 1,500 kronor.

I årligt medeltal hafva undervisats vid läroverket i Gefle 178, i Söderhamn 75 och i Hudiksvall 79 flickor.

Härförutom finnas i städerna åtskilliga *enskilda skolor*, flertalet med uppgift att bereda lärjungar inträde i allmänna läroverken.

Undervisning i handslöjd har meddelats dels i sammanhang med den egentliga folkskoleundervisningen inom åtskilliga af folkskolorna, dels ock i särskildt ordnade slöjds skolor i Hudiksvall, Valbo, Voxna, Los, Njutånger, Söderhamn och vid Sandarne å Söderhamns stads område.

Tekniska söndags- och aftonskolor finnas 1 i Gefle, som sedan lång tid tillbaka af stadsfullmäktige åtnjuter ett årligt anslag af 1,000 kronor, samt sedan år 1878: 1 i Söderhamn, hvilken erhållit dels i statsbidrag 900 kronor, dels af kommunen 1,000 kronor årligen.

Härförutom hafva af landstinget under åren 1877 och 1878 anvisats hvarterda året 1,000 kronor, att användas till bidrag och ersättning för uppehållande af *aftonskolor* inom länet.

På gränsen till de anstalter, som uteslutande hafva till uppgift medborgarnes intellektuella utbildning, och såsom en förmedlande länk mellan dessa och de fromma stiftelser, hvilkas hufvudsakliga uppgift är att åt de uppväxande samhällsmedlemmar, hvilka, i psykiskt eller fysiskt afseende icke helsinnade, eljest vore dömda till ett sysslolöst lif, bibringa förmåga af nyttig verksamhet, stå de inrättningar, som under en mera allmän benämning af *barnhem* genom enskild välgörenhet ävägabragts i ändamål att åt vanvårdade eller huld och skyld saknande barn bereda ej mindre nödig vård och underhåll, än äfven den andliga och kroppsliga utveckling, som tarivas för danandet af samhällsnyttiga medlemmar.

Såsom anstalter af sistnämnda slag har länet att framvisa dels enskilda barnhemmet samt Axel och Lulli Rettigs hem för vanvårdade barn, båda i Gefle, dels ock barnhemmen för flickor och gossar i Söderhamn.

Det enskilda barnhemmet i Gefle, inrättadt år 1869, emottager till uppfostran dels å den af barnhemmet egda och byggda lägenheten Källbäck invid staden vanvårdade flickor, hvilkas antal år 1880 utgjorde 25, dels i barnhemmets likaledes egande gård inom staden vanvårdade gossar. De sistnämndes antal utgjorde år 1880 sjutton. Fastigheternas och inventariernas värde, uttryckt genom brandförsäkringssumman, uppgick sistberörda år till sammanlagdt 52,500 kronor.

Axel och Lulli Rettigs hem för vanvårdade barn, tillkommet genom en storartad donation af konsuln, kommandören m. m. Robert Rettig och dess fru, född Garberg, har till ändamål att upptaga vanvårdade gossar till underhåll och uppfostran. Den byggnad, som är afsedd att inrymma detta hem, står vid periodens utgång under uppförande å en fritt belägen och af staden upplåten rymlig plats invid Gaffe å. Byggnaden uppföres i tysk villastil med bostad för föreståndaren och läraren samt utrymme för 30 elever.

Barnhemmet för flickor i Söderhamn, hvilket underhålles af frivilliga bidrag och tillskott från fattigvårdens tillgångar, lemna utrymme för 15 och har under perioden haft intagna i medeltal årligen 9 elever.

I Söderhamn blef under år 1875 påbörjad och 1876 färdigbygdt ett hem för gossar, som sakna vård af föräldrar eller anhöriga. Byggnaden har ett fritt och rymligt läge samt är omgifven af ett större jordområde, hvilket genom föreståndarens och gossarnes arbete förvandlats till köksträdgård. Anstalten, som i följd af branden 1876 icke kunde börja sin verksamhet förr än år 1878, kan till uppfostran och vård emottaga 40 barn och har under de år, den varit i verksamhet, i medeltal haft 30 gossar intagne. Den underhålles dels af räntan från en sedan flere år bildad fond, hvars belopp uppgår till 49,894 kronor, dels genom afkastningen från trädgården och en vid anstalten varande ladugård, dels ock genom bidrag från fattigvårdens kassa. Kostnaden för hvarje intaget barn uppgick år 1879 till 237 kronor 25 öre och under 1880 till 244 kronor 55 öre.

Den af *Gefleborgs läns förening för sinnesslöa barns vård* inrättade och fortfarande i Gefle befintliga anstalt för dylika barns uppfostran har äfven under förevarande period fortgått i oafbruten och framgångsrik verksamhet. Anstalten, som är inrymd i egen gård, till inköp hvaraf 1876 års landsting bidrog med ett belopp af 3,000 kronor, har utredning för 20 elever jemte 7 personer, vårdare och betjening. Dess skolsal är för-

sedd med fullständig undervisningsmateriel efter folkskolans modeller och med en rik samling af åskådningsmateriel. Vid anstalten voro år 1876 intagna 12 barn. År 1880 hade deras antal vuxit till 21. Förutom det statsanslag af 2,000 kronor om året, som tillgodokommit anstalten under åren 1879 och 1880, har den åtnjutit årligt bidrag af det landstingets anslag, hvilket under namn af stipendium utgått med 200 kronor för hvarje länet tillhörande idiotbarn, som vid dylik anstalt blifvit till vård och undervisning mottaget.

En i sista femårsberättelsen omförmält, likaledes genom enskilda personer åstadkommen anstalt för *uppfostran af döfstumma barn* har varit i verksamhet intill år 1880 vid Persborg i Valbo socken och derefter i Bollnäs, dit den sistnämnda år förflyttades.

År 1876 anvisade landstinget till stipendier åt döfstumma och blinda 3,000 kronor, hvarefter detta anslag höjts till 4,000 kronor årligen, för att med 200 kronor utgå för hvarje länet tillhörande stumt barn, som intoges till vård å döfstummeanstalt. Dessutom beviljade 1880 års landsting ej mindre åt det af staten nämnda år för så kallade öfveråriga döfstumma inrättade döfstummeinstitutet i Bollnäs 750 kronor till bidrag i dess utgifter för samma år, än ock förslagsvis 1,000 kronor, att utgå från början af följande året med 100 kronor för hvarje länet tillhörande medellös elevs underhåll vid nämnda institut.

Jemte de inom länet varande 5 provinsialläkare finnas antagna tvenne stadsläkare i hvardera af städerna Gefle och Söderhamn samt en stadsläkare i Hudiksvall. Distriktsläkare hafva varit anställda med stationer vid Hofors, Vij och Gysinge i Gestrikland, i Bollnäs och i Delsbo, hvarjemte läkareverksamhet utöfvats af trenne enskilda praktiserande läkare i Gefle samt af i Bollnäs bosatte regements- och bataljonsläkare vid Helsinges regemente. Härvid anmärkes dock, att, sedan distriktsläkarebefattningarna vid Vij och Gysinge genom innehafvares dödliga frånfälle blifvit lediga under perioden, berörda befattningar icke blifvit återbesatta.

Apotek finnas tvenne i Gefle samt ett i hvardera af de öfriga städerna äfvensom i Jerfsö och Alfta samt filialapotek i Bollnäs och medikamentsförråd i Delsbo och Storvik.

Angående de inom länets trenne sjukvårdsdistrikt befintliga allmänna *sjukvårdsinrättningarna*, nemligen länslasarettet och kurhusen i Gefle, Söderhamn och Hudiksvall äfvensom det i Jerfsö belägna, för vård af spetelske inrättade sjukhem, far Kungl. Maj:ts Befallningshafvande åberopa den redogörelse, som innefattas i nedanstående tabell Litt. H, rörande antalet vårdade å hvarje af dessa sjukvårdsanstalter jemte inkomster och utgifter vid desamma.

Sjukvårdsafgiften har under perioden utgått för Gefle distrikt med 40 öre för man och 20 öre för kvinna samt för Söderhamns och Hudiksvalls distrikt med 50 öre för man och 25 öre för kvinna.

Legosängsafgiften åter har varit bestämd under hela perioden inom Gefle och Söderhamns sjukvårdsdistrikt samt under periodens sista år inom Hudiksvalls distrikt till 1 krona 50 öre för första, 1 krona för andra, 75 öre för tredje och 50 öre för fjerdre klassens patienter och under periodens första fyra år inom Hudiksvalls distrikt till 1 krona 75 öre för första, 1 krona 25 öre för andra, 85 öre för tredje och 60 öre för fjerdre klassens patienter, allt för dag räknadt.

För helsovården har landstinget i följd af beviljade anslag utbetalt under år 1876 kronor 7,609, år 1877 kronor 6,644·26, år 1878 kronor 15,047·38, år 1879 kronor 32,535 och år 1880 kronor 42,129·16.

I dessa summor ingå äfven det till ett vid Johannesberg i Delsbo socken inrättadt *mindre sjukhus* beviljade anslag af 2,000 kronor om året.

Den betydliga höjning i utgifterna för helsovården, som inträdt från och med 1878 förklaras dels deraf att för uppförandet af nytt lasarett och kurhus i Söderhamn utgått år 1878 kronor 10,000, år 1879 kronor 10,000 och år 1880 kronor 20,000, dels ock deraf att under denna titel i landstingets räkenskaper från och med 1878 öfverflyttats de till stipendier för sinnesslöa samt åt döfstumma och blinda beviljade anslag, som dittills uppförts under anslagen för undervisningen.

Sedan Söderhamns och Södra Helsinglands lasarett- och kurhusbyggnader vid den stora branden i Söderhamn 1876 blifvit helt och hållet förstörda, hafva, i enlighet med 1877 års landstings beslut, *nya byggnader för lasarettet och kurhuset* uppförts. Byggnadsarbetet påbörjades i mars månad 1879 och fortgick till senare hälften af år 1880, då arbetet den 13 september afsynades och byggnaderna godkändes. Sjukvårdsanstalten innehåller 36 sängplatser vid lasarettet och 14 vid kurhuset, 5 däre celler samt badrum jemte boställsvåning och mottagningsrum för läkaren och sysslomannen, direktionsrum samt nödiga lägenheter för betjeningen. Kostnaden för anstaltens byggnader uppgår till 138,000 kronor. Utöfver ersättningen för de nedbrunna byggnaderna har af landstinget lemnats bidrag af dess besparade medel med 50,000 kronor samt medgifvits utdebitering på sjukvårdsdistriktet af 60,000 kronor, att utgå under loppet af 15 år.

I Söderhamn blef under år 1876 af stadens medel uppförd ett nytt provisoriskt sjukhus, innehållande 6 sjukrum, rum för betjening, brygghusbyggnad samt nödiga uthus. Detta sjukhus har ända till slutet af år 1880 varit förhryrdt af lasarettsdirektionen och provisoriskt begagnats till lasarett och kurhus.

I Hudiksvall har under perioden blifvit inrättadt ett *epidemisk sjukhus*. Det är uppfördt af trä, innehåller 8 sjukrum och är för sitt ändamål lämpligen anordnad.

Förutom de båda i Gefle och Jerfsö stationerade *länsveterinärerna*, har 1 distriktsveterinär, till afönande af hvilken hushållningssällskapet bidragit med 1,000 kronor, varit bosatt i Hudiksvall, med tjenstgöringsområde i staden och Norra Helsinglands fogderi, hvilken veterinär genom Kungl. brefvet den 5 april 1880 berättigats till tjensteårsberäkning, äfvensom praktiserande enskilde veterinärer varit bosatte i Söderhamn, i Bollnäs, i Storvik och vid Gysinge.

1879 och 1880 års landsting hafva beslutat tillsättandet af 6 utaf landstinget och hushållningssällskapet gemensamt afönade distriktsveterinärer vid sidan af länsveterinärerna och med särskilda tjenstgöringsdistrikt, för hvilket ändamål landstinget och hushållningssällskapet anslagit hvarterdera 4,500 kronor årligen för 5 år; men berörda beslut, såsom beroende på framställning om tjensteårsberäkning m. m., har vid periodens utgång ej ännu kommit till utförande.

Examinerade *barnmorskor*, hvilkas antal inom länet år 1876 utgjorde 67 och 1880 uppgick till likaledes 67, funnos sistnämnda år antagna inom alla kommuner, med undantag för Undersvik, Hsbo, Jerfsö, Tuna och Idenor.

Jemte det Kungl. Maj:ts Befallningshafvande torde i fråga om rättsväsendet och fångvårdsväsendet få hänvisa till derom i Sveriges officiella statistik offentliggjorda berättelser, varda här nedan meddelade uppgifter angående *fångantalet* under perioden i läns cellfängelset och i Hudiksvalls kronohäkte, tabb. Litt. I och K.

Angående *distrikts- och socknemagasinen*, inrättade till understöd vid missväxt, samt de till hjälp vid roteringsskyldighetens utgörande åstadkomna *legnings- och udlemantalskassorna* är icke något af särskild betydelse att från denna period anteckna.

En kort uppgift om *sparbankernas* i länet verksamhet är intagen här ofvan under afd. 2 och närmare redogörelse för sparbanksväsendet är lemnad i den af Kungl. Statistiska Centralbyrån utgifna statistiska tidskrift. I den sistnämnda är fortfarande upptagen den år 1824 i Öster-Fernebo församling inrättade sparbank jemte anteckning, att all insättning deri upphört. Då nära två decennier förflutit sedan all rörelse hos denna sparbank afstannat, torde emellertid det obetydliga tillgodohafvande, ej uppgående till 200 kronor, som finnes för numera till äfventyrs obefintliga rättsegares räkning ännu bok-

Tab. Litt. H. Sjukvårdsanstalterna.

	Antal vårdade		Inkomster		Utgifter	
	på la- sarett- tet.	på kur- huset.	för lasa- rettet.	för kur- huset.	för lasa- rettet.	för kur- huset.
Gefle lasarett och kurhus.						
1876.....	294	31	6,680·63	10,702·75	9,472·27	4,489·75
1877.....	255	55	6,222·12	11,378·91	10,831·44	4,730·63
1878.....	201	69	5,761·63	10,468·20	9,902·09	4,453·25
1879.....	172	59	4,398·29	10,328·52	8,292·17	3,037·81
1880.....	211	67	5,995·20	10,604·08	10,674·02	3,973·88
Söderhamns och Södra Helsinglands lasarett o. kurhus.						
1876.....	125	18	3,228·00	8,070·50	6,534·24	4,490·79
1877.....	133	13	2,816·15	10,189·15	6,437·51	3,016·78
1878.....	117	26	2,327·93	10,618·70	6,135·19	2,998·26
1879.....	128	22	2,358·98	10,672·35	5,894·32	3,051·87
1880.....	129	23	2,427·50	11,088·75	7,518·16	2,676·50
Hudiksvalls och N:o Helsinglands lasarett o. kurhus.						
1876.....	136	38	11,201·52	3,928·16	6,536·97	4,119·26
1877.....	145	52	11,180·25	4,912·55	7,436·17	4,721·75
1878.....	122	49	8,956·94	5,253·10	7,141·95	5,253·10
1879.....	125	56	9,002·59	4,925·33	6,331·64	4,925·33
1880.....	108	27	7,531·06	6,383·69	8,802·59	6,383·69
Spetalskesjukhemmet i Jerfsö.						
1876.....	30			13,144·71		13,018·73
1877.....	26			11,662·08		11,808·19
1878.....	27			12,382·11		11,282·94
1879.....	26			11,761·33		12,866·04
1880.....	27			11,728·12		10,393·21

fördt, icke utgöra hinder för att hädanefter anse denna sparbank såsom obefintlig.

De egentliga *kreditanstalterna* i länet hafva undergått den förändring, att Mälareprovinsernas enskilda banks kommissionskontor i Gefle indrogs den 31 juli 1877 samt att Helsinglands enskilda bank öppnat afdelningskontor i Hudiksvall och deremot indragit sitt kommissionskontor i Bollnäs. Den 13 december 1878 fastställdes reglemente för Helsinglands städers hypoteksförening, med ändamål att bereda fastighetsegare inom städerna Söderhamn och Hudiksvall från långifvarens sida uppsägbara amorteringslån. Föreningen började sin verksamhet år 1880,

då lånemedel erhöles från Allmänna hypotekskassan för Sveriges städer, och har under nämnda år till fastighetsegare utlemnat såsom lån 320,000 kronor, deraf på Söderhamn 213,300 kronor och på Hudiksvall 106,700 kronor.

Till upplysning om kreditanstalternas rörelse under förlutna femårsperioden åberopas nedan intagna tabb. Litt. L—R.

Gefle folkbanks rörelse upphörde med 1878 års utgång. Dess verksamhet har under perioden varit af mindre betydighet, hvilket angifves deraf, att tillgångarne upptagits vid verkställda bokslut år 1876 till 151,655 kronor 2 öre, år 1877 till 78,277 kronor 39 öre och 1878 till 26,676 kronor 57 öre.

Tab. Litt. I. Uppgift å antalet af i Gefle länsfängelse under nedannämnda 5 år förvarade fångar.

	1876.		1877.		1878.		1879.		1880.		Summa.		
	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Summa summa-rum.
Qvarvarande vid årets början.....	59	3	61	1	58	4	43	3	55	4	276	15	291
Fångar, dömda till straffarbete i 2 år och derunder.....	72	5	51	3	45	2	35	4	38	—	241	14	255
” ” ” ” i öfver 2 år.....	11	3	18	1	12	4	9	2	10	—	60	10	70
” ” ” ” för lifstiden.....	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2
” ” ” fängelse: urbota.....	32	2	26	1	27	1	16	3	21	3	122	10	132
” ” ” ” i brist af böter.....	2	2	4	—	4	1	6	1	6	1	22	5	27
” ” ” allmänt arbete.....	4	1	5	—	5	—	7	3	4	2	25	6	31
” ” ” fängelse vid vatten och bröd.....	335	16	242	10	213	13	285	14	371	16	1,446	69	1,515
Bysatta personer.....	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2
Försvarslöse.....	144	15	141	6	227	8	162	9	120	15	791	53	844
Barn, som åtföljt föräldrarne.....	2	4	4	2	3	2	—	—	6	2	15	10	25
Ransakningsfångar, ställda på fri fot.....	21	2	29	1	32	3	16	1	23	1	121	8	129
Transportfångar.....	121	11	136	6	151	5	162	13	54	7	624	42	666
Fångar, förflyttade från annat läns- eller kronohäkte eller straff- och arbetsfängelse.....	125	1	87	5	98	10	142	9	133	11	585	36	621
Summa.....	929	65	805	36	876	53	854	62	841	62	4,335	278	4,613
Deraf till fängelset förflyttade från kronohäket i Hudiksvall.....	72	1	34	1	24	1	55	1	50	5	235	9	244

Tab. Litt. K. Uppgift å antalet af i Hudiksvalls kronohäkte under nedannämnda 5 år förvarade fångar.

	1876.		1877.		1878.		1879.		1880.		Summa.		
	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Män.	Qv.	Summa summa-rum.
Qvarvarande vid årets början.....	21	2	28	2	33	2	21	1	28	5	131	12	143
Fångar, dömda till straffarbete i 2 år och derunder.....	27	2	32	—	23	2	32	4	36	5	150	13	163
” ” ” ” i öfver 2 år.....	14	2	10	1	5	2	5	2	7	2	41	9	50
” ” ” ” för lifstiden.....	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
” ” ” fängelse: urbota.....	18	2	24	—	23	1	18	2	14	—	97	5	102
” ” ” ” i brist af böter.....	—	—	3	—	2	—	5	1	2	2	12	3	15
” ” ” allmänt arbete.....	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3	—	3
” ” ” fängelse vid vatten och bröd.....	26	10	86	10	131	12	175	18	178	25	596	75	671
Försvarslöse.....	66	—	18	—	12	2	23	—	17	5	136	7	143
Barn, som åtföljt föräldrarne.....	—	—	—	—	—	—	3	1	1	5	4	6	10
Ransakningsfångar.....	18	1	18	1	33	1	42	7	25	—	136	10	146
Transportfångar.....	16	—	47	4	54	4	89	4	69	2	275	14	289
Summa.....	206	19	266	18	316	26	417	40	377	51	1,582	154	1,736

Beträffande en i Gefle befintlig penninginstitution, under namn af *Gefle pantlåneaktiebolag*, kan med ledning af de upplysningar, Kungl. Maj:ts Befallningshafvande om densamma lyckats inhemta, icke meddelas något angående antalet af de i inrättningen upptagna eller dit återbetalda lån eller storleken af den omsättning, som årligen egt rum; men rörelsen synes icke hafva varit af obetydlig beskaffenhet, enär bolagets innehafvande panter för lemnade lån vid hvarje års slut angifvits till värde af omkring 20 å 23,000 kronor.

I bilagde **Tab. N:o 4** meddelas redogörelse för de *brandförsäkringsinrättningar*, som inom länet äro bildade och hvilkas styrelser der hafva sitt säte.

Den i anseende till sin omfattande rörelse mest betydande bland dessa inrättningar är, såsom ock af nämnde tabell fram-

går, Gefleborgs läns brandstodsbolag med säte i Gefle, angående hvilket bolags verksamhet Kungl. Maj:ts Befallningshafvande därför anser sig böra lemna en något närmare redogörelse. Gällande reglemente för detta bolag är af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt den 29 januari 1872 med den 30 januari 1879 godkända ändringar i vissa bestämmelser.

Värdet af den i bolaget försäkrade egendom utgjorde:

den 31 december 1876	kronor 43,553,480
” ” 1877	” 53,137,560
” ” 1878	” 55,467,160
” ” 1879	” 57,860,010
” ” 1880	” 58,276,000

Tab. Litt. L.

Gefleborgs enskilda banks rörelse under åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Lån, utgifna	3,449,635 ⁰⁰	3,192,765 ⁰⁰	3,007,674 ⁷⁴	2,385,470 ⁰⁰	2,251,060 ⁰⁰
” inbetalda	3,385,800 ⁸¹	3,370,494 ²⁹	2,961,058 ⁴⁰	2,508,143 ⁰⁰	2,263,727 ⁰⁰
Inrikes vaxlar, diskonterade	5,299,948 ⁹²	6,193,260 ⁹⁹	5,299,879 ⁵⁹	4,429,311 ⁰⁶	3,802,409 ³³
” infriade	5,199,614 ⁴⁵	6,109,469 ⁹²	5,580,189 ⁴⁴	4,394,487 ¹¹	3,906,492 ⁰⁶
Utrikes vaxlar, köpte och sålde	1,490,041 ⁷⁶	2,336,703 ⁸⁵	2,824,106 ⁸⁰	1,115,128 ²⁸	1,300,789 ⁷⁹
Kassakreditiv, lyftade	10,665,783 ⁸⁴	13,399,676 ⁰³	9,998,009 ²⁰	8,123,424 ³⁶	9,198,077 ³⁹
” insatta	10,517,420 ⁵¹	12,831,901 ⁷³	9,977,169 ¹⁵	8,558,439 ⁵⁵	9,435,751 ²⁶
Depositioner, insatta	2,319,936 ⁰⁰	1,831,998 ⁰⁰	1,549,787 ⁰⁰	2,431,722 ⁰⁰	2,804,785 ⁰⁰
” uttagna	2,245,595 ⁰⁰	1,927,271 ⁰⁰	1,550,155 ⁰⁰	2,587,852 ⁰⁰	2,407,300 ⁰⁰
Upp- och afskrifning, insatta	9,243,492 ⁰⁸	8,949,916 ²⁶	9,147,723 ⁴⁵	9,150,743 ¹⁷	11,064,123 ⁹²
” uttagna	9,406,821 ⁶³	8,825,374 ⁸⁹	9,015,828 ⁰⁴	9,223,252 ⁵⁸	10,916,598 ⁹⁵
Utstälde postremissvaxlar ¹⁾	17,186,551 ⁴⁷	17,626,572 ⁰⁰	14,882,543 ¹⁵	12,788,576 ⁸⁴	15,920,867 ¹⁷
Sammanlagda omsättningsbeloppen	80,410,641⁴⁷	86,595,403⁹⁶	75,794,123⁹⁶	67,696,549⁹⁵	75,271,951⁸⁷
¹⁾ Till ett antal af	9,158	8,888	9,295	8,330	11,868

Tab. Litt. M.

Helsinglands enskilda banks rörelse under åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Lån, utgifna	3,895,993 ⁹⁰	3,798,877 ⁵¹	4,390,165 ⁵²	4,513,156 ⁶⁰	3,953,919 ⁷³
” inbetalda	3,370,821 ⁰⁷	3,903,787 ⁶⁶	3,983,268 ⁰²	5,153,602 ³⁶	3,868,331 ³¹
Inrikes vaxlar, diskonterade	10,548,471 ⁵⁶	10,235,040 ²⁴	9,124,738 ³⁸	7,209,291 ¹⁰	8,384,091 ⁵⁵
” infriade	10,537,899 ³³	10,411,173 ⁴¹	9,598,893 ⁹⁴	7,423,821 ⁰⁶	8,165,690 ²⁷
Utrikes vaxlar, köpte	723,969 ⁰⁹	1,432,992 ⁹³	2,533,890 ⁶³	2,563,646 ⁶⁴	1,629,475 ²⁹
” sålde	846,355 ⁷⁸	1,460,061 ⁸⁴	2,483,318 ⁴⁶	2,633,322 ⁶⁵	1,340,503 ⁹⁶
Kassakreditiv, lyftade	5,948,965 ⁴⁶	6,537,754 ⁴⁴	7,190,283 ⁷⁰	5,461,630 ²⁵	6,510,788 ⁰⁹
” insatta	5,841,281 ⁷⁷	6,253,997 ¹⁶	6,921,648 ⁵¹	5,617,810 ⁸¹	6,917,822 ⁹³
Depositioner, insatta	4,016,060 ⁰⁰	4,227,945 ⁰⁰	3,820,975 ⁰⁰	4,502,185 ⁰⁰	5,000,818 ⁰⁰
” uttagna	3,473,055 ⁰⁰	3,873,225 ⁰⁰	3,871,539 ⁰⁰	4,980,052 ⁰⁰	4,857,718 ⁰⁰
Upp- och afskrifning, insatta	6,608,396 ²²	3,943,741 ⁹¹	5,597,265 ⁴⁵	4,629,353 ²²	5,428,577 ¹⁵
” uttagna	6,516,870 ³²	3,967,216 ⁶⁵	5,524,561 ⁹⁷	4,567,009 ⁵³	5,504,865 ⁷¹
Utstälde postremissvaxlar ¹⁾	8,004,307 ¹⁹	6,825,304 ⁷⁵	7,846,267 ¹⁸	6,406,603 ³³	7,061,626 ⁸⁴
Sammanlagda omsättningsbeloppen	70,332,446⁶⁹	66,871,118⁵⁰	72,886,815⁷⁶	65,661,484⁵⁵	68,654,228⁸³
¹⁾ Till ett antal af	6,983	7,787	9,063	8,678	10,053

Under samma period utgjorde för hos bolaget försäkrad egendom, såväl byggnader som lösören, ansvarighetsbeloppet:

den 31 december 1876.....	kronor 56,150,280
” ” 1877.....	” 67,348,380
” ” 1878.....	” 70,604,900
” ” 1879.....	” 73,098,240
” ” 1880.....	” 74,169,210

Vid jämförelse med motsvarande siffror under nästförflutna femårsperiods sista år visar sig, att såväl värdet af den i bolaget försäkrade egendom som bolagets ansvarighetsbelopp varit i ständigt stigande och under förevarande period höjt sig, det förra med omkring nitton och en half millioner och det senare med omkring tjugofyra millioner kronor.

De af bolaget under förevarande period utbetalda brandskadeersättningar hafva bestigit sig till:

år 1876.....	kronor 51,254.67
” 1877.....	” 147,635.98
” 1878.....	” 66,239.31
” 1879.....	” 90,077.32
” 1880.....	” 225,045.04

Huru stort och väl berättigadt förtroendet till ifrågavarande brandstodsbolag än varit, har dock en stor del af landsortens invånare funnit med sin fördel mera öfverensstämmande att för sin egendom taga försäkring i de smärre bolag, som bildats inom särskilda socknar förnämligast inom Gestriklands och Södra Helsinglands fögderier. De försäkringsbelopp, för hvilka omförmälta bolag svarade den 31 december 1880, utgjorde för bolag i Gestriklands fögderi 5,096,667 kronor och i Södra Helsinglands fögderi 8,791,413 kronor, under det dylika bolag inom Norra Helsinglands fögderi svarade för endast 2,713,641 kronor och inom Vestra Helsinglands fögderi för 1,379,760 kronor.

Tab. Litt. N.

Aktiebolaget Gefle banks rörelse under åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Lån, utgifna.....	1,947,463.00	1,988,493.92	2,196,295.49	1,884,863.33	1,705,985.00
” inbetalda.....	2,012,979.50	2,039,571.00	1,921,024.41	1,905,280.00	1,894,520.00
Inrikes vaxlar, diskonterade.....	1,368,426.82	1,159,945.95	1,045,700.69	1,044,790.73	1,195,781.96
” infriade.....	1,420,623.89	1,352,461.64	1,047,540.13	956,836.09	1,149,291.44
Utrikes vaxlar, köpte och sålde.....	—	—	—	—	—
Kassakreditiv, lyftade.....	5,470,268.98	5,477,047.12	3,865,590.62	2,803,403.49	3,409,962.47
” insatta.....	5,361,404.89	5,451,437.19	4,164,038.97	2,916,762.52	3,474,131.45
Depositioner, insatta.....	835,649.24	528,890.29	309,951.57	403,383.42	411,331.67
” uttagna.....	808,850.00	761,127.82	343,319.53	370,953.88	408,414.52
Upp- och afskrifning, insatta.....	4,538,990.36	5,027,726.17	5,068,177.25	4,065,816.73	5,387,048.17
” uttagna.....	4,769,096.10	4,943,441.37	5,033,066.58	4,043,118.73	5,439,971.37
Utstälde postremissvaxlar ¹⁾	6,453,410.91	5,670,036.29	4,842,143.56	3,810,578.43	5,601,145.44
Sammanlagda omsättningsbeloppen	34,957,163.69	34,400,178.76	29,836,848.80	24,203,787.35	30,077,583.49
¹⁾ Till ett antal af.....	2,232	2,234	2,135	2,349	2,965

Tab. Litt. O.

Sundsvalls enskilda banks afdelningskontors i Hudiksvall rörelse under åren 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Lån, utgifna.....	1,048,250.00	814,470.00	705,300.00	343,615.00	265,835.00
” inbetalda.....	993,850.00	828,770.00	457,500.00	337,100.00	514,185.00
Inrikes vaxlar, diskonterade.....	2,024,883.53	2,430,728.45	1,381,717.57	998,516.32	1,026,197.36
” infriade.....	2,016,760.96	2,383,149.13	1,602,091.77	1,081,717.66	999,499.58
Utrikes vaxlar, köpte och sålde.....	—	—	—	—	—
Kassakreditiv, lyftade.....	900,492.00	1,010,396.00	639,392.00	620,359.00	816,862.68
” insatta.....	922,103.00	866,010.00	854,008.00	639,191.00	857,986.83
Depositioner, insatta.....	636,277.00	585,870.00	539,115.00	557,882.00	530,870.00
” uttagna.....	652,983.00	619,380.00	578,698.00	548,825.00	568,267.00
Upp- och afskrifning, insatta.....	503,591.14	584,744.00	309,722.26	810,741.70	528,997.06
” uttagna.....	480,493.03	609,201.28	273,846.52	804,198.43	562,593.86
Utstälde postremissvaxlar ¹⁾	1,547,340.81	1,936,570.58	1,851,847.98	1,946,060.38	1,710,134.88
Sammanlagda omsättningsbeloppen	11,727,024.47	12,669,289.44	9,193,239.10	8,688,206.49	8,381,429.25
¹⁾ Till ett antal af.....	1,151	1,273	1,263	1,263	1,573

Försäkringar i allmänna brandstodsbolaget för byggnader å landet förekomma allt mera sällan, hvaremot i synnerhet större verk och inrättningar hafva egendom till ganska betydliga värden försäkrade i enskilda utländska och inhemska bolag, företrädesvis Skandia och Svea.

I städerna tagas fortfarande försäkringar såväl i Städernas allmänna brandstodsbolag för dels fastigheter och dels lösegendom, som ock i de enskilda bolagen, i hvilka förekomma ett växande antal fastighetsförsäkringar, sedan genom den af agenterna numera vidtagna åtgärd att före försäkrings lemnande förvissa sig, att fastighetens värde ej understiger den åskade försäkringssumman, kreditanstalterna ej såsom tillförene endast med tveksamhet bevilja lån mot säkerhet i egendom, försäkrad i enskilda bolag.

Mellan skeppsredare i Gefle bildades till ömsesidigt understöd vid olyckshändelser till sjös redan år 1847 en *sjöassuransförening* mot fartygsförluster och år 1857 äfven en *fraktförsäk-*

ringsförening, hvilka båda anses hafva i allmänhet visat ett gynnsamt resultat. Rörande ifrågakvarande föreningars verksamhet under åren 1876—1880 är Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i tillfälle att meddela nedanstående uppgift, tab. Litt. S.

I Hudiksvall finnes väl bildad en försäkringsinrättning för fiskare, under benämning *Helsinglands fiskeriassuransförening*, men till följd af bristande insigt hos dem, för hvilka anstalten är inrättad, om dennas nytta, har den hittills icke kommit att utöfva nämnvärd verksamhet.

Det i sista femårsberättelsen omförmälta *Arbrå sockens hästförsäkringsbolag*, som började sin verksamhet år 1875, har under förevarande period i influtna försäkringsavgifter eller utdebiterade belopp uppburit sammanlagdt 5,598 kr. 58 öre, utbetalt i skadeersättningar för 25 försäkrade hästar 5,021 kr. och i öfrigt vidkänts utgifter till belopp af 574 kr. 58 öre. Hela försäkringsbeloppet utgjorde den 31 december 1880 kronor 586,740 och för hvarje 100 kronor ansvarighetsbelopp har utdebiterats

Tab. Litt. P. Mälareprovinsernas enskilda banks kommissionskontors i Gefle rörelse under åren 1876—1877.

	1876.	1877.
Lån, utgifna	—	—
” inbetalda	—	—
Inrikes vaxlar, diskonterade	747,553 ⁰⁹	254,325 ⁷³
” infriade	706,150 ⁰⁷	458,289 ⁸³
Utrikes vaxlar, köpte	—	—
” sålde	—	—
Kassakreditiv, lyftade	1,734,232 ⁰⁰	207,550 ⁰⁰
” insatta	1,896,532 ⁰⁰	346,850 ⁰⁰
Depositioner, insatta	56,500 ⁰⁰	1,500 ⁰⁰
” uttagna	79,700 ⁰⁰	25,600 ⁰⁰
Upp- och afskrifning, insatta	131,887 ⁴²	6,574 ⁷⁰
” uttagna	137,357 ⁷¹	9,274 ⁷⁰
Utstälde postremissvaxlar ¹⁾	637,571 ⁸⁶	193,808 ⁶²
Sammanlagda omsättningsbeloppen	6,127,484¹⁵	1,503,773⁵⁸
¹⁾ Till ett antal af	397	145

Tab. Litt. Q. Mälareprovinsernas enskilda banks kommissionskontors i Söderhamn rörelse under åren 1876—1880.

År.	Utestående medel på skuldsedlar, vaxlar eller kreditiv.	Innestående medel.		Köpte postremissvaxlar.
		Deposition.	Upp- och afskrifning.	
1876	667,537 ⁰⁰	651,818	139,282 ⁷³	1,279,500
1877	767,655 ⁹⁴	419,879	79,517 ³⁰	1,193,500
1878	740,730 ⁰⁰	391,634	52,668 ⁶³	1,091,000
1879	589,937 ⁷²	316,820	41,196 ⁵³	511,000
1880	602,192 ⁷⁹	321,150	40,735 ⁰¹	480,000

Tab. Litt. R. Gefle—Dala hypoteksföreningens ställning den 31 december nedannämnda år.

År.	Antal delegare.	Summan af be- gagnad delaktig- het inom Gefle- borgs län.	Summan af ut- gifna amorter- ingslån inom Gefleborgs län.
1876	828	3,411,700	3,398,600
1877	851	3,457,700	3,457,400
1878	926	3,525,600	3,523,000
1879	1,004	3,953,600	3,899,600
1880	1,104	4,137,700	4,083,700

Tab. Litt. S. Gefle sjöassuransföreningens och fraktförsäkringsföreningens i Gefle verksamhet åren 1876—1880 i Gefleborgs län.

Bolag.	År, då verk- samheten börjat.	Utdebiterade belopp.	Öfriga inkomster.	Utbetalda skadeersätt- ningar.	Öfriga utgifter.	Befintliga fonder eller tillgångar.	Försäkrings- belopp.	Utdebiteringsgrund.					Skador, för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning.
								Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					
		1876—1880.	1876—1880.	1876—1880.	1876—1880.	³¹ / ₁₂ 1880.	³¹ / ₁₂ 1880.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Antal.
Gefle sjöassuransförening (ömsesidighetsförsäkring af fartyg)	1847	335,377 ⁷¹	52,631 ¹⁹	363,115 ⁹¹	24,892 ⁹⁹	—	2,110,000	440 ¹ / ₄	201 ¹ / ₂	148	570 ¹ / ₄	247 ³ / ₈	69
Fraktförsäkringsföreningen i Gefle (ömsesidighetsförsäkring af fartygsfrakter)	1857	52,252 ⁷⁷	12,961 ⁷⁹	57,582 ²⁸	7,632 ²⁷	—	612,000	288	70 ³ / ₄	37 ¹ / ₁₆	276 ³ / ₄	228	30

år 1876: kr. 0-88, år 1877 kr. 1-00, år 1878: kr. 0-66, år 1879: kr. 1-20 och år 1880: kr. 1-10.

Den 26 mars 1877 bildades ett hela länet omfattande bolag, med ändamål att ersätta förluster, »som tillskyndades egare af i bolaget försäkrade hästar till följd af sjukdomar eller olycks-händelser,» för hvilket bolag, benämndt *Gefleborgs läns hästförsäkringsbolag*, Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 4 april 1877 faststälde stadgar. Bolaget eger inom hvarje kommun en derstädes utsedd komité, som har att i orten biträda bolagsstyrelsen i dess verksamhet. Räkenskapsåret löper från den 31 oktober ena året till den 1 november påföljande året, hvadan i efterföljande tabell Litt. T, som redogör för bolagets rörelse för tiden intill 1880 års utgång, de befintliga tillgångarne upptagits till det belopp, som de utgjorde den 31 oktober 1880.

Med hänsyn till befintligheten af detta för hela länet afsedda bolag har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom särskilda beslut, som vunnit Eders Kungl. Maj:ts godkännande, afslagit flere framställningar om fastställelse å stadgar för dylika, senare ifrågasatta bolag, afseende försäkring endast inom en kommun.

En *liffränte- och kapitalförsäkringsanstalt* för länet med säte i Gefle grundades år 1877 af hushållningssällskapet, som till densamma år 1878 beviljade ett anslag af 10,000 kronor. Med anledning af de större kostnader, som voro förenade med anstaltens organiserande, anslag jemväl landstinget åt densamma för sistnämnda år ett belopp af 500 kronor.

Rörande denna anstalts verksamhet åberopas följande uppgift:

under år 1878 insattes på 205 böcker	kronor 8,952
» 1879 » 313 »	» 12,634
» 1880 » 454 »	» 16,358
och utbetalades i anledning af dödsfall:	
under år 1879 till 3 personer.....	kronor 37-00
» 1880 » 8 »	» 827-74

Efter det reglemente faststälts af Kungl. Maj:t den 15 juni 1877, började anstalten sin verksamhet den 5 oktober 1878.

Förvaltningskostnaderna, till hvilka insättarne icke behöfva bidraga, bestridas med ofvan berörda åt anstalten beviljade anslag, af hvilka 1,000 kronor äro afsatta till reservfond.

Länets sparbank har dock fortfarande tillhandagått allmänheten genom emottagande af medel, afsedda att befordras till insättning uti liffränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm.

Angående de i länet befintliga *fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukhjelpskassar och dermed jemförliga inrättningar* lemnas redogörelse i berättelsen bilagde **tabell N:o 5**,

till hvilkens innehåll Kungl. Maj:ts Befallningshafvande alltså har att hänvisa.

Ehuru Kungl. Maj:ts Befallningshafvande låtit sig angeläget vara att söka åt denna tabell bereda största möjliga fullständighet, saknar Kungl. Maj:ts Befallningshafvande likväl icke anledning till farhåga, att dess bemödanden i detta afseende ej krönts med emotsedd framgång. De uppgifter, som tilläfvats saknas, torde väl hufvudsakligen gälla sådana föreningar för inbördes understöd vid sjukdoms- eller dödsfall, som mellan en större eller mindre flock af samhällsmedlemmar här och hvar inom orterna ingåtts och hvilka ej vunnit myndighets sanktion å sitt reglemente; men det är äfven att förmoda, att en eller annan i äldre tider tillkommen välgörenhetsstiftelse möjligen till följd af oförmåga att under någon längre följd af år lemna utdelning, numera fallit i glömska.

Till stöd för denna förmodan har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att åberopa den omständigheten, att stadsfullmäktige i Gefle under år 1880 åt särskilda komiterade lemnat i uppdrag att söka vinna kännedom om befintliga donationsfonder inom samhället och föreslå åtgärder till deras bevarande för framtiden. Det resultat, hvartill komiterades efterforskningar må hafva ledt, är ännu ej bekant.

Af förenämnda tabell inhemtas, att sammanlagda behållningen eller värdet af de vid periodens utgång länet tillhörande fromma stiftelser ansetts uppgå till 1,709,791 kronor 10 öre, hvaraf största beloppet faller på Gefle stad med icke mindre än 1,258,667 kronor 67 öre, en summa, som i betraktande af stadens storlek måste anses såsom mycket betydlig och fördelaktigt vittna om den allmänna anda och kärlek till fädernesbygd, som bära i sig löfte om samhällets bestånd och förkofran.

Endast ett af länets fögderier, nemligen *Vestra Helsinglands*, uppgifves vara i saknad af fromma stiftelser; för de öfriga uppgår storleken af dylika stiftelser till 108,655 kronor 2 öre.

En till fromma stiftelser hänförlig välgörenhetsinrättning, hvilken, såsom saknande kapitalfond eller penningvärde motsvarande egendom, icke blifvit i ofvanberörda tabellbilaga angifven, är ett i Gefle på hösten 1878 inrättadt, så kalladt *Majplatenhem*, med ändamål att upptaga till vård och såsom nyttiga medlemmar till samhället återföra sedligt fallna qvinnor. Från tiden för hemmets bildande intill slutet af år 1880 hafva 13 skyddslingar njutit omvårdnad i hemmet och af dessa hafva 3 åter utgått efter erhållen plats såsom tjenarinnor. Anstalten uppehålls uteslutande af frivilliga gåfvor i penningar eller lefnadsförnödenheter af hvarjehanda slag.

Tab. Litt. T.

Gefleborgs läns hästförsäkringsbolags verksamhet åren 1877—1880.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten börjat.	Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1877—1880.	Öfriga inkomster. 1877—1880.	Utbetalda skadeersättningar. 1877—1880.	Öfriga utgifter. 1877—1880.	Befintliga fonder eller tillgångar. 31/10 1880.	Försäkringsbelopp. 31/10 1880.	Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.				Skador, för hvilka under 1877—1880 utbetalts ersättning.
								1877.	1878.	1879.	1880.	
Gefleborgs läns hästförsäkringsbolag.....	1877	Kronor. 43,629-20	Kronor. —	Kronor. 28,066-69	Kronor. 8,059-96	Kronor. 2,796-45	Kronor. 906,390	öre. 40	öre. 90	öre. 125	öre. 180	Antal. 70

K. M:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1876—1880. Gefleborg, län.

Städerna.

Gefle. Sedan Kungl. Maj:t den 24 maj 1877 fastställt plan för reglering af i det närmaste hela stadsdelen söder om Gafleå, hvilken stadsdel, af gammalt oregelbundet bebyggd, varit skonad från de förhärjande eldsvådor, som sedan århundraden tillbaka med kortare eller längre mellanrum öfvergått norra delen af staden, har förslag om hvilka delar af den förra, som borde vara att, enligt Kungl. byggnadsstadgan, hänföra till ny stadsdel, af stadsfullmäktige antagits och af Kungl. Maj:t gillats, samt förslag till *ny tomtindelning* derstädes blifvit af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt, hvarefter staden, hufvudsakligen genom byte, men äfven genom köp och expropriation, förvärfvat sig för utläggande af nya gator och byggnadstomter erforderligt område, eller vretarne nr:is 200, 207, 273, 274, 275 och 276 samt delar af vretarne nr:is 202 b och 211, allt å Sörby mark, om tillsammans 66 qvadratref 22 qvadratstänger 33 qvadratfot, och har beslut jemväl fattats, att de inom ifrågavarande stadsdel belägna, staden tillhöriga fasta vretar skulle till så stor del, som inginge i sökt tomt, upplåtas i likhet med ofri tomt emot den tomtöresafgift, som för sådan vore eller blefve bestämd. På det dock upplåtelse af tomter på spridda ställen inom den nya stadsdelen icke skulle kunna framkalla anspråk på samtidigt och hastigare ordnande af gator, dränering m. m. inom hela denna stadsdel, än som stode väl öfverens med stads-kassans tillgångar, har bestämts, att upplåtelse af tomt derstädes icke medförde skyldighet för staden att ordna bredvid löpande gator med afseende på planering, dränering, gaslysning och vattenledning annorledes, än i mån af och i sammanhang med blifvande beslut om gators definitiva ordnande inom ifrågavarande stadsdel. Den på samma sida om Gafleå östligast belägna stadsdelen, benämnd 1:a kvarterets 2:a afdelning, har väl, såsom tidsenligt planlagd och till stor del redan bebyggd, ej inlagts i förenämnda regleringsplan, men har dock beslutats, att vid upplåtelse af tomter i denna stadsdel, jemlikt de grundsatser, som äro angifna i byggnadsstadgan, fästa skyldighet för innehafvaren att uteder gatan ordna en 10 fot bred förgård.

Hela staden söder om ån har blifvit fullständigt uppmätt, uträknad och *kartlagd* af samme landtmätare, som kort derförut verkställt enahanda åtgärder beträffande norra stadsdelen.

Under staden lyda *jisklägena* Eggegrund, Löfgrund och Bönan utan någon duglig skog eller afsevärd vidd af odlad jord.

Under nu ifrågavarande femårsperiod hafva 132 tomter, hufvudsakligast belägna i den nyreglerade södra stadsdelen, blifvit bebyggda och *ny byggnadsordning* för staden har fastställts den 21 februari 1879.

Den allmänt närda förhoppningen, att staden för framtiden skulle varda skonad för svårare eldsolyckor, sedan den år 1872 påbörjade *vattenledningen* blifvit fullbordad, har åtminstone beträffande nu ifrågavarande period icke blifvit gäckad, ehuru flere tillbud till eldsvådor derunder förekommit, som dock hufvudsakligen genom vattenledningens kraftiga hjälp hindrats att anställa någon större skada. Detta storartade verk fullbordades år 1876, och utgjorde vid 1880 års slut rörnätets sammanlagda längd 30,505 meter eller 3·05 nymil och totalkostnaden vid samma tid 658,186 kronor 59 öre. Vid periodens utgång voro 435 enskilda ledningar förenade med stadens. Ordningsstadga och reglemente

för vattenledningen fastställdes den 2 augusti samma år, och är förbrukningen af vatten för hushållsbehof helt och hållet fri, men för industriela behof, hotell, vinhandel, vattning af trädgårdar m. m. d. skall erläggas 50 öre för 1,000 kannor, dock att, der årsförbrukningen öfverstiger 500,000 kannor, afgiften för den öfverskjutande vattenmängden skall beräknas till allenast 25 öre för 1,000 kannor. Reservoiren, uppförd af granit med innenvägg af tegel på klippgrund, å ett afstånd från stadens midt af 3,030 meter, rymmer med ett djup af 6·5 meter 684,000 kannor och ligger med sitt bottenplan 40 meter öfver Gafleåns lägsta vattenyta. Vattnet, som hemtas från nämnda å ofvanför staden, uppfodras efter föregångens filtrering i rörnätet genom pumpverk, drifvet af tvenne reaktionsturbiner, hvardera på 20 hästkrafter, hvilka uppbringa 50,000 kannor vatten i timmen eller under oafbruten gång 1,200,000 kannor i dygnet. Vid 1880 års slut funnos i staden 226 brandposter, som hvarje lemnade en vattenkvantitet af 165 å 200 kannor i minuten, och stiger den fria strålen till en höjd af 15 å 20 meter, beroende af såväl brandpostens läge som antalet samtidigt öppnade aflopp. År 1880 anskaffades en 40 hästkrafters ångmaskin såsom reservdrifkraft åt pumparne för en kostnad jemte maskinhus af 28,188 kronor 9 öre. Den högsta vattenförbrukningen på ett dygn har utgjort 1,040,000 kannor samt totalförbrukningen 171,184,000 kannor eller nära 25 kannor å person i dygnet. För att minska faran af eldsvåda i brädgårdarne, som täcka en betydlig areal af stadens mark å ömse sidor om Gafleåns utlopp, har förbud meddelats mot upplag uti de derstädes anlagda brandgatorna, hvilkas antal jemväl ökats, hvarjemte för underlättande af brandredskapens framförande föreskrifvits, att jernvägsspåren uti brädgårdarnes tvärgator skulle broläggas och städse lemnas fria från vagnars kvarställande samt beqväma öfvergångar öfver spåren beredas och ständigt hållas i godt stånd. Deremot har väckt fråga om utsträckande af vattenledningen till brädgårdarne tills vidare förfallit, enär bolagen, som innehafva brädupplagen, förklarar sig icke vilja deltaga i kostnaden härför och detta på grund af försäkringsbolagens vägran att lemna bidrag dertill eller bestämma den minskning i försäkringspremien, som borde blifva en följd af en sådan åtgärd. I sammanhang med vattenledningens fullbordande blef nödvändigt att anlägga dräneringsledningar under gatorna, som utförts hufvudsakligen med murade trummor och glaseradt stengods samt vanliga täckdiken, och utgjorde rörnätets sammanlagda längd vid 1880 års slut 18,087·6 meter med 262 gatubrunnar jemte rännstensaflopp och 32 nedstigningsbrunnar samt totalkostnad 169,162 kronor 97 öre.

Den i sista femårsberättelsen omförmälta påbörjade *omgräfningen af Lillån* har under år 1877 blifvit fullbordad med *nya broar* i Drottning-, Fältskärs- och Strandgatorna jemte anordnandet i sammanhang härmed af en särskild fiskförsäljningsplats för en kostnad af tillsammans 154,000 kronor.

Ofvanom och i omedelbar närhet af den nya fiskbryggan vid östra Lillån har ett *nytt salutorg* anordnats i Lillåns inre vinkel från norr till öster och medgifvande lemnats vederbörande jernvägsbolag att bereda landtmän tillfälle att direkt från jernvägsagnar försälja sina med sådan lägenhet införda varor.

Den vid sista femårsperiodens slut nästan färdigbyggda stora *jernvägen* har ytterligare utvidgats samt dessutom ett område invid vägens västra sida, liggande emellan de båda till vägen ledande jernvägsspåren, inhägnats och användts till upplag af smältstycken m. fl. jerneffekter. Sammanlagda kostnaden för den gamla jernvägens flyttning och uppförandet af den nya vägen stiger till 230,000 kronor. Ny taxa å afgifter vid vägen för åren 1879—1883 har upprättats och vunnit nådig stadfästelse. I följd af tillåtelsen att vid utskjering af jern förbigå vägen, har emellertid vägförandet på senare tider så betydligt minskats, att all sannolikhet förefinnes, det vägen i framtiden kommer att stå i det närmaste tom och således varda en på stadens inkomster betydligt tärande anstalt.

Bländ monumentala byggnader, som under femårsperioden uppförts, torde böra nämnas:

Ett *teaterhus* i modern stil, till en kostnad af 260,000 kronor;

Gefleborgs enskilda banks prydliga byggnad för en kostnad af 115,000 kronor;

En *elementarskola för flickor*, uppförd i tysk renaissancestil af enskild person; uppgående kostnaden för denna byggnad till omkring 100,000 kronor;

Ett till fristad för gamla och i sitt yrke kraftbrutna sjömän uppfördt *sjömanshem* i två våningar i enkel men värdig stil, för närvarande inredt för 24 personer, men med lägenheterna så tilltagna, att, i fall af behof, ett långt större antal skall kunna inrymmas. Kostnaden härför, 40,000 kronor, har erhållits dels ur äldre fonder för sjömäns understödjande och dels till öfver en tredjedel genom frivilliga gåfvor inom samhället;

Ett stort *folkskolehus för flickor*, hvilket i tre våningar af staden nybygts i södra stadsdelen för en kostnad af 105,000 kronor, samt

Betlehemskapellet, med utrymme för omkring 2,000 personer, för en kostnad af omkring 80,000 kronor till gemensamma andaktsöfningar uppfördt genom sammanskott af anhängare till lektor P. P. Waldenströms läror.

Dessutom hafva under perioden påbörjats och äro vid dess slut snart färdiga:

en ny fattigvårdsbyggnad i trenne våningar,

ett metodistkapell och en mindre katolsk kyrka, begge i gotisk stil, samt

det förut omnämnda »Axel och Lulli Rettigs» barnhem.

Jernvägs- eller östra *esplanaden* samt Lasarets-esplanaden hafva blifvit fullbordade, hvarjemte Staketgatans planterande med trån påbörjats och medhunnits till ungefär gatans halfva längd, och har grundläggningsarbete i Rådhus-esplanaden påbörjats för tvenne af enskild person till staden skänkta fontäner.

Stadens *folkmängd* har fortfarande med hvarje år tilltagit, undantagande år 1880. Minskningen under nämnda år är dock endast skenbar, beroende derpå att personer, som veterligen dels bortflyttat från staden och dels affidit, utan att dock vederbörlig anmälan blifvit hos pastor gjord och, som i följd deraf fortfarande kvarstått i kyrkoböckerna samt uppförts i mantalslängden, vid 1880 års slut icke vidare inberäknats i stadens folkmängd.

Sammanlagda längden af *stadens vägar* utgör 0.73 mil, deri inbegripet äfven de stadsgator, som kunna anses tillhöra det allmänna vägnätet i riket. Kostnaden för vägunderhållet

uttaxeras på enahanda sätt, som förhållandet är med kostnaden för gatuläggningen. Vid 1880 års utgång fans för allmän trafik öppnad en gatulängd af 46,362.9 meter eller öfver 4.6 ny-mil och nära 101,498 kvadratmeters gatuyta, belagd med fältsten, 1,605 kvadratmeter med tuktad sten och 27,499 kvadratmeter makadamiserade. Gatuläggningens underhålls- och anläggningskostnad under åren 1876—1880 bestiger sig till 148,181 kronor 78 öre.

För makadamiseringen har år 1879 anskaffats en vid mekanisk verkstad i staden förfärdigad stenkrossningsmaskin jemte tillhörande ångvält för ett pris af 9,500 kronor.

Af ofvan omnämda broar, som under perioden fullbordats, är den i Drottninggatan uppförd af huggen granit och de begge i Strandgatan af smidt jern.

Inom stadens område finnas inga färjor, men förmedlas samfärdseln emellan norra och södra stadsdelarne på trenne ställen medelst roddbåtar för ett pris af 2 öre personen.

Några andra grindar än de, som afskilja staden från angränsande utmark, förekomma icke å stadens vägar.

Af Gefle—Dala jernvägsaktiebolag har till lättnad för trafiken vid varumagasinen å Stora Holmen utlagts ett *jernvägsspår* i gatan mellan första och andra magasinraderna; i sammanhang hvarmed omnämnes, att norr om de tillföre befintliga tvenne raderna stora *hamnmagasin*, innefattande fem sådana af sten i fyra våningar och tio af trä, ytterligare en tredje magasinrad blifvit påbörjad med uppförande af två stora stenmagasin.

Sedan Gefle erhållit direkt jernvägsförbindelse med Stockholm vid 1874 års slut, har *ångbåtsförbindelsen* med hufvudstaden aftagit från att vara daglig till endast tre gånger i veckan med ångbåtarna »Gefle» och »Sten Sture», som uteslutande trafikera linien Gefle—Stockholm. Antalet af Gefle hamn anlöpande kustångare eller sådana, som förmedla trafiken emellan norr om Gefle belägna orter samt Stockholm, har dock varit oförminskadt, såsom jemväl trafiken dels emellan Gefle samt kontinenten och England fortgått med de uti sista femårsberättelsen omnämda, för den utländska trafiken särskildt byggda stora ångskonerterna »Oden», »Gevalia», »Balder» och »Saga», dels ock med Köpenhamn ombesörjts af ångarne »Gustaf II Adolf» och »Högbo». Deremot har den under några år uppehållna ångbåtstrafiken på Vasa med anlöpande af Sundsvall blifvit indragen. Med sistnämnda stad uppehölls fortfarande under år 1880 reguliera förbindelser medelst i Gefle hemmahörande ångarne »Telegraf» och »Trafik».

För ångslupstrafiken har nybygts en särskild brygga af granit vid Norra Strandgatan, hvarjemte Kungl. Maj:ts Befallningshafvande på magistratens förslag förordnat en inspektör för utförfande af kontroll öfver de ångslupar, som besörja persontrafiken, för hvilken jemväl ett reglemente blifvit fastställt den 31 maj 1878.

För att tillförsäkra sig bibehållandet af lämplig plats såväl till förvaring af bojar, prickar med flere inseglingsmärken, som ock för ett karantänssjukhus å redan, har Gefle stad från arrendatorn af kroneskären Limön, Kullerharen och Rönnumaren öfvertagit arrenderätten, som derefter af Kungl. Kammarkollegium blifvit å staden öfverlåten.

Från och med år 1876 hafva de i *hamntawan* bestämda afgifter vid export af rödfärg, keppar och sväffel samt import af

kaffe och salpeter blifvit tills vidare nedsatta, hvarjemte afgiften för begagnande af stadens barlastkran år 1879 nedsattes med 20 procent.

Antalet redan befintliga *upplagsplatser* har tillökats genom att sådana tills vidare upplåtits å Stora Holmen invid södra sidan af Drottninggatan, med skyldighet för innehafvarne att förse desamma med prydliga, af byggnadsnämnden godkända hägnader.

Under perioden har nästan hela den långa *kajsträcken* från Hattmakaregatan till och med ångbåtsbryggan dels nybygts och dels omlagts, dervid den drygaste kostnaden, 65,500 kronor, belöper sig å den nya stenkajen från förstnämnda gata till jernvägsbron med den 30 meter långa ångslupsbryggan.

Enligt de årliga utgiftsförslagen hafva *stadens utgifter* uppgått till:

År 1876	kronor	674,697 ⁴⁹ ,	deraf uttaxerats kronor	117,150
» 1877	»	551,022 ²¹ ,	»	»
» 1878	»	631,387 ⁰⁰ ,	»	»
» 1879	»	625,275 ⁰⁰ ,	»	»
» 1880	»	618,817 ⁵³ ,	»	»

Utgiftsförslagets stora förhöjning från och med år 1878 härrör i väsentlig mån af den då genomförda omorganisationen af stadens *polisväsende*, som från att utgöras af en stadsfiskal med 12 konstaplar ombildades till en detektiv afdelning af 2 ordinarie poliskonstaplar, med stadsfiskalen såsom närmaste förman, och en ordningsafdelning under närmaste befäl af en poliskommissarie samt i öfrigt vid 1880 års slut bestående af 5 öfverkonstaplar, 25 ordinarie och 16 extra poliskonstaplar. Staten för denna polispersonal uppgick för år 1880 till 40,200 kronor.

Härförutan äro anslagna 1,800 kronor till aflöning å 2 exekutionsbetjenter, hvilka, i stället för till dylik befattning förut använda 2 poliskonstaplar, ställes till kronoexekutorns samt från och med år 1879 till den nye stadsfogdens föfogande.

Under år 1878 fastställdes ny lönestat för hamnkaptenen, dennes tjänstebiträde och hamnlotsarne samt för rådhusvaktmästarna och stadsbetjenterna, hvarjemte lönetillskott beviljades stadsarkitekten.

Södethamn. Under första året af femårsperioden hemsöktes staden af en förhärjande *eldsolycka*, som lade dess största och bästa del i aska och hvilken tilldragelse på stadens utveckling öfvat stor betydelse.

Den 22 juli 1876 kl. 2 f. m. uppkom våldel i en målareverkstad på egendomen no 17 i norra kvarteret i närheten af Stortorget och spred sig under orkanlik storm så, att man först kl. 9 f. m. kunde anses vara herre öfver elden, sedan den i grund ödelagt 177 boningshus med tillhörande uthusbyggnader samt 72 sjöbodas vid hamnen. Bland de nedbrända byggnaderna räknades äfven stadens rådhus, med lokaler för magistraten, rådstufvurätten, poliskontoret, tullkammare, telegraf, stadsingeniör och Gefleborgs enskilda banks afdelningskontor, pastors- och kommuniboställena, två folkskolehus, Södethamns och Södra Helsinglands lasarett och kurbus samt lokalerna för Helsinglands enskilda bank och Mälareprovinsernas enskilda banks afdelningskontor, stadens gästgifvaregård med källare,

alla mat- och serveringslägenheter äfvensom de flesta handelslokaler.

Antalet brandskadade uppgick till omkring 2,000 personer.

För att bereda de husvilla skydd anskaffades från mötesplatsen Mohed 100 tält, som redan samma dag ankommo till staden, hvarefter tidigt påföljande morgon ångfartyg från Gefle medförde ett större parti matvaror och kläder, hvilket allt ibland de mest behöfvande genast utdelades.

Till den nödhjelps-komité, som tillsattes för att tillhandagå de många behöfvande brandskadade i staden, hafva influtit understödsmedel från såväl in- som utlandet till ett sammanlagdt belopp af 97,538 kronor, hvilka medel användts till anskaffande af husrum för kortare och längre tid åt de brandskadade, allt efter den enes eller den andres förmåga att sig sjelf försörja, äfvensom lifsförnödenheter, kläder m. m. Under första tiden efter branden erhöles en mindre afdelning från Kungl. Helsing regemente för att bidraga till ordningens upprätthållande och bevaka den mängd af lösegendom, som räddats undan branden och som måste lemnas ute å marken.

Flerparten af de brandskadade hade sin egendom försäkrad, men detta oaktadt drabbades många af rätt betydliga förluster, som gjorde dem oförmögna att fullgöra sina förbindelser.

Enär den del af staden, som är belägen söder om ån, vid tiden för eldsvådan icke var uppmätt och kartlagd samt *plan för dess reglering* således icke, såsom önskligt varit, kunde föreslås samtidigt med sådan för norra stadsdelen, hafva dylika planer blifvit uppgjorda och fastställda å skilda tider, nemligen för norra stadsdelen den 8 december 1876 samt för södra stadsdelen den 22 november 1877 och den 21 mars 1879.

Under de år, som efter branden förflutit, hafva flere byggnader blifvit uppförda såväl för kommunens som enskildes behof, och äro desse för närvarande fullt tillfredsställande för behofvet af bostäder. Höga arbetspris under första året efter branden och stor efterfrågan på byggnadsmaterialier förorsakade dyra byggnader, hvilka, sedan behofvet af bostäder blifvit fylldt, lemna hyror, som icke stå i förhållande till byggnadssumman, och hafva i följd häraf många gårdsegare fått vidkännas betydliga förluster.

Denna brand framkallade väl många olägenheter, rubbnin-gar i gamla förhållanden och förluster för många, men allt detta onda medförde nog äfven förändringar till ett bättre i många hänseenden, och måste dervid i första rummet beaktas, att i stället för små och låga rum i våningar vid smala gator och trånga gårdsplaner kommit luftiga och ljusa bostäder vid breda gator och prydliga esplanader, och i stället för osunda och förfallna lägenheter hafva vunnits sunda och prydliga bostäder.

Förutom den stora eldsolyckan under år 1876, som här ofvan omförmäls, har staden hemsökts under år 1876 af 4, år 1877 af 4, år 1878 af 7, år 1879 af 14 och år 1880 första halfåret af 7 och andra af 1, eller tillhopa under perioden 37 eldsvådor.

Vid jemförelse mellan nästföregående period, då i staden endast 2 gånger uppkom eldfara, och denna periods 37 eldsvådor, kan med skäl ifrågasättas, om eldskadan haft sin uppkomst af våda eller uppsåt. Omständigheter vid en del hafva tydligen gifvit vid handen, att eld uppsåtligen blifvit åsatt, men svårigheter hafva mött att i ljuset framdraga anstiftaren. Endast i ett fall har man lyckats öfverryga och till straff befordra mordbrännaren.

Enligt stadens tomt- och uppbördslängder synas vid 1876 års början hafva varit *bebyggda*:

i vestra kvarteret.....	64	tomter,
i östra "	209	"
i norra "	193	"
i kvarteret Stugsund.....	28	" 494 tomter.

Vid branden den 22 juli ödelades:

i vestra kvarteret.....	28	tomter,
i östra "	68	"
i norra "	81	" 177 "

Återstående bebyggda således 317 tomter.

I *regleringen* af den 8 december 1876 för norra stadsdelen finnas 538 tomter och i *regleringen* af den 22 november 1877 för stadsdelen söder om ån 153 tomter, eller tillhopa 691 tomter. *Regleringen* af den 21 mars 1879 innefattade 63 sjöbodtomter i den senare stadsdelen. I vestra kvarteret finnas 37 tomter, som icke inbegripas inom någon af de nya *regleringarna*, och i kvarteret Stugsund 171 tomter.

Efter afdrag af byggnaderna i Stugsund funnos efter branden 1876 i den egentliga staden bebyggda tomter 289.

Efter branden hafva bebygts:

år 1876.....	18
» 1877.....	41
» 1878.....	46
» 1879.....	19
» 1880.....	6 130.

Summa bebyggda tomter vid 1880 års slut, efter afdrag af en under år 1879 nedbränd, men icke återuppförd gård 418.

Genom den stora branden 1876 inträdde en rubbning i såväl handel som handtverkerier, synnerligast som en stor del af stadens köpmän hade underlåtit att till fulla och verkliga värdet mot eldfara försäkra inneliggande lager. 1879 års tryckta pris i trävarurörelsen visade äfven sina verkningar såväl i handel och handverk som på stadens stora arbetarebefolkning genom företagna *arbetsinställelser*.

Efter 1876 års *reglering* tillkommer staden att underhålla *allmän landsväg* från Söderala till staden 5,550 fot och från staden till Norrala 2,070 fot samt allmän väg genom staden 5,330 fot, eller tillhopa 12,950 fot, äfvensom kustväg 32,700 fot, hvarförutan af staden underhållas 37,647 längdfot bigator; arealen af stadens alla gator uppgår till 168 qvadratref. En stor del af dessa gator är i följd af branden och stadens omreglering nyanlagd. Vägars och gators anläggning och underhåll under perioden hafva påkallat följande utgifter, nemligen:

landsvägar.....	kronor	5,257
brobyggnader.....	"	9,327
gator.....	"	206,801
för gator inlösta tomter.....	"	165,332
eller tillhopa för gator och vägar kronor 386,717		

Samtliga rättigheter till *minuthandel med och utskänkning af brännvin* och andra spritdrycker hafva under perioden varit inropade af ett enskildt bolag, som utan afseende på egen vin-

ning drifvit affären samt afstått hela den derpå uppkomna nettovinsten till staden och dess allmännyttiga ändamål.

Genom nådigt bref den 30 december 1878 har förordnats, att borgmästaren eller, vid förfall för honom, den hans embete förvaltar skall vara *öfverarektor* i staden. Lönen för stadsfogden är enligt nådigt bref den 17 januari 1879 bestämd till 1,200 kronor.

Enligt magistratens uppbördslängder har den debiterade *bevillingen* uppgått för nedannämnda år till följande belopp, nemligen:

år 1876.....	kronor	25,591 ⁸⁷
» 1877.....	"	27,062 ⁵⁸
» 1878.....	"	26,776 ⁸¹
» 1879.....	"	24,319 ⁸⁹
» 1880.....	"	24,680 ³²

För drätselkammaren gällande reglemente är af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt den 24 april 1880.

Till bestridande af kommunens och församlingens alla utgifter hafva uttaxerats för hvarje debiterad krona bevilling, enligt 2:dra artikeln bevillningsstadgan, år 1876: kronor 3³⁴, år 1877: kronor 3³², år 1878 kronor 3⁹⁵, år 1879 kronor 4⁸⁹ och år 1880: kronor 5³⁰.

Drätselkammarens räkenskaper utvisa stadens ställning sålunda:

	Stadens tillgångar.	Stadens skulder.	Behållning.
år 1876.....	kronor 893,483 ¹⁷	405,906 ⁷⁹	487,576 ³⁸
» 1877.....	" 1,038,877 ⁵⁹	663,589 ⁷⁵	375,287 ⁸¹
» 1878.....	" 1,190,286 ⁹³	877,559 ⁸⁷	312,727 ⁰⁶
» 1879.....	" 1,692,943 ¹³	1,229,806 ⁴⁷	463,136 ⁶⁶
» 1880.....	" 1,679,712 ⁵⁹	1,248,867 ⁵⁹	430,845 ⁰⁰

Staden synes under perioden icke hafva vunnit någon annan utveckling, än den förändring till ett bättre i *reglering* och byggnader, som utaf 1876 års brand varit en följd. Stadens affärlif, som genom branden och årens dåliga konjunkurer lidit afbräck, har fört en tynande tillvaro, och siffrorna visa snarare ett tillbakagående än en utveckling framåt. Ett bättre tillstånd i affärsverksamheten för köpmän och handverkare kan anses vara beroende af en jernvägsförbindelse mellan staden, stambanan och det handelsområde, som af ålder tillhört Söderhamn.

Hudiksvall. Stadens *område*, sådant det vid stadens grundläggande donerades, är jemförelsevis inskränkt, särdeles emot söder. Mycket tidigt hafva också olägenheterna häraf låtit sig kännas och framkallat åtgärder till deras undanrödjande. I sådan afsigt skänkte redan drottning Kristina till staden Hästa by, men denna skänk har dock aldrig kommit staden till godo, oaktadt mångfaldiga försök gjorts till densammas häflande. Emellertid hafva under senare tider och särskildt under periodens början inköp skett från Hästa af mark, afsedd att begagnas till byggnadstomter; och derigenom att staden förvärfvat ett hemman i Sund uti Idenor, som vid laga skifte i byn blifvit lagdt intill det för jernvägen exproprierade strandområdet, har staden förvärfvat sig förökade rättigheter till vattnet i den innersta delen af Hudiksvallsfjärden. Men dessa i senare tider inköpta egor äro ännu icke förlagda under stadens jurisdiktion.

Med föranledande af bestämmelserna i byggnadsstadgan för rikets städer har för staden utarbetats en *plan till omreglering*

af den del utaf gamla staden, som efter 1792 års brand icke blifvit mera reguliert bebyggd, äfvensom till utvidgning af staden, i detta sistnämnda afseende sträckande sig jemväl öfver en del af den från Håsta inköpta marken. Denna regleringsplan fastställdes af Kungl. Maj:t den 12 april 1878, men hade, i anseende till dess genomgripande beskaffenhet, säkerligen i endast inskränkt omfattning och mycket långsamt kommit att tillämpas i de förut bebyggda stadsdelarne, derest icke en del af staden blifvit genom en härjande *vådeld* ödelagd kort tid derefter. En sådan uppkom nemligen den 7 augusti 1878, hvarvid afbrunno 36 gårdar och 4 magasin samt 90 familjer blefvo husvilla. Natten mellan den 10 och 11 februari 1879 ödelades af eld vidare 3 gårdar i vestra stadsdelen, och natten mellan den 15 och 16 oktober samma år förstördes, likaledes genom *vådeld* i den bäst bebyggda stadsdelen mellan stadens torg och kanalen, ytterligare 20 gårdar jemte stadens rådhus, som blifvit uppfördt omkring 1720 efter stadens nedbrännande af ryssarne. Denna eldsvåda gjorde 45 familjer husvilla. För sist omförmälta område har Kungl. Maj:t fastställt regleringsplan den 30 april 1880. De nybyggnader och genomgripande regleringsarbeten, som dessa eldsvådor framkallat, äro vid periodens slut icke fullbordade, och staden skulle icke heller mägtat att genomföra dem, derest icke vid 1880 års riksdag staden fått sig beviljad ett lån af allmänna medel till belopp af 200,000 kronor.

I sammanhang med fastställandet af de nya regleringsplanerna har stadens indelning förändrats, så tillvida som den sedan början af detta århundrade bestående indelningen i 4 kvarter blifvit utbytt mot den i »stadsdelar» eller vestra, mellersta och östra, och en ny numrering af fastigheterna beslutad, i af-sigt att ersätta de förra nummerordningarna: efter äldsta kartan, efter 1823 års och efter 1839 års kartor.

Genom nådigt resolution den 30 april 1880 har tillåtelse meddelats stadsfullmäktige att med full eganderätt *upplåta tomter* i staden, hvars område såsom donerad är af »ofri» natur.

Gefle slott i landskausliet den 31 december 1881.

Till bedömande af stadens utveckling har meddelats, att, enligt den ibland stadens handlingar förvarade äldsta mantalslängden, den af år 1710, stadens mantalsskrifna *befolkning* då utgjorde 428 personer, nemligen »115 män, 122 hustrur, 19 söner, 1 sonhustru, 2 mågar, 67 döttrar, 22 drängar, 77 pigor och 3 inhyses.»

Utom den i staden bosatta befolkningen uppehåller sig derstädes en stor mängd arbetare och andra personer från främmande orter, hvilkas antal, enligt den vid tiden för mantalskrifningarna så noggrant som omständigheterna medgifvit verkställda räkning, plägat under vissa af periodens år uppgå ända till 1,500 personer.

Stadens *poliskår* har under perioden utvecklats och består numera af en kommissarie och 12 konstaplar.

Den ifrån staden utgående *jernvägen* utöfvar fortfarande ett särdeles viktigt inflytande på rörelsen i staden, men, enär jernvägsförbindelse med norra stambanan, som under periodens sista år blifvit färdigbyggd genom vestra delen af stadens gamla handelsområde, ännu ej kunnat åstadkommas, har den köpmansrörelse, som förmedlats genom Hudiksvall—Näsvikens jernväg, redan vid periodens sista år börjat i oroväckande grad att minska. Alla nödvändighetsartiklar för befolkningen inne i landet kunna nu med större bekvämlighet och billighet erhållas öfver de lyckligare lottade kuststäder, hvilka hafva förmånen af en omedelbar förbindelse med stambanan.

Enligt en på uppburden af bro- och kajafgifter grundad, af hamnmästaren uppgjord beräkning skulle *varuinförsehn* under år 1880 hafva motsvarat ett kapital af något mer än 3,000,000 kronor.

Genom nådigt bref den 12 april 1876 har fastställts *arbetsordning och lönestat för magistratens och rådstufvurättens ledamöter* samt genom nådigt bref den 25 oktober 1878 förordnats, att borgmästaren eller, vid förfall för honom, den hans embete förvaltar, skall, intill dess annorlunda förordnas, vara öfverexekutor.

F. A S K E R.

C. Ad. Fagerlund.

A. von Rehausen.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGDEN I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
		Den 31 december enligt presternas uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Bevärings- manskap af alla 5 klass. enligt form. H. i nåd. förord. d. 9 febr. 1861.	Enligt årets mönster- rullor ap- proberade bevärings- pligtige.
					Hela folkmängden.			Deraf fria från mantals- penningar.				
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
Å landsbygden	år 1876.....	67,448	70,443	137,891	66,430	69,763	136,193	28,333	32,037	60,370	3,503	869
	” ” 1877.....	68,817	71,450	140,267	67,744	70,795	138,539	28,801	32,478	61,279	3,484	947
	” ” 1878.....	69,997	72,390	142,387	69,186	71,807	140,993	29,424	32,769	62,193	3,569	903
	” ” 1879.....	71,692	73,715	145,407	70,656	72,937	143,593	29,947	33,118	63,065	3,815	1,028
	” ” 1880.....	72,725	74,844	147,569	72,238	74,247	146,485	30,959	33,958	64,917	4,017	1,093
I Gefle stad	år 1876.....	8,404	9,213	17,617	8,168	8,976	17,144	3,195	3,301	6,496	913	91
	” ” 1877.....	8,681	9,456	18,137	8,345	9,283	17,628	3,168	3,343	6,511	931	75
	” ” 1878.....	8,837	9,689	18,526	8,638	9,545	18,183	3,310	3,392	6,702	972	92
	” ” 1879.....	9,040	9,870	18,910	8,766	9,740	18,506	3,404	3,578	6,982	1,026	103
	” ” 1880.....	8,787	9,971	18,758	8,881	9,844	18,725	3,497	3,669	7,166	1,020	63
I Söderhamns stad	år 1876.....	3,091	3,143	6,234	2,895	3,101	5,996	1,137	1,306	2,443	479	55
	” ” 1877.....	3,282	3,355	6,637	3,055	3,317	6,372	1,224	1,371	2,595	565	78
	” ” 1878.....	3,652	3,681	7,333	3,908	3,888	7,796	1,476	1,541	3,017	677	99
	” ” 1879.....	3,834	3,908	7,742	3,766	3,880	7,646	1,535	1,616	3,151	772	94
	” ” 1880.....	3,917	4,020	7,937	3,986	4,128	8,114	1,658	1,756	3,414	809	87
I Hudiksvalls stad	år 1876.....	1,926	2,104	4,030	1,992	2,143	4,135	823	905	1,728	250	36
	” ” 1877.....	1,977	2,176	4,153	2,051	2,218	4,269	842	929	1,771	290	45
	” ” 1878.....	2,070	2,261	4,331	2,135	2,297	4,432	897	978	1,875	310	42
	” ” 1879.....	2,128	2,311	4,439	2,154	2,323	4,477	908	995	1,903	357	48
	” ” 1880.....	2,142	2,322	4,464	2,148	2,326	4,474	885	985	1,870	389	37
I hela länet	år 1876.....	80,869	84,903	165,772	79,485	83,983	163,468	31,488	37,549	71,037	5,145	1,051
	” ” 1877.....	82,757	86,437	169,194	81,195	85,613	166,808	34,035	38,121	72,156	5,270	1,145
	” ” 1878.....	84,556	88,021	172,577	83,867	87,537	171,404	35,107	38,680	73,787	5,328	1,136
	” ” 1879.....	86,694	89,804	176,498	85,342	88,880	174,222	35,794	39,307	75,101	5,970	1,273
	” ” 1880.....	87,571	91,157	178,728	87,253	90,545	177,798	36,999	40,368	77,367	6,235	1,280

Tab. No 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägsdrag vid 1880 års slut.	Deraf under åren 1876—1880		Kostnad för under åren 1876—1880				Längd af indelade medskjutsanstalter försedda vägar vid 1880 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1880 års slut)			
		fulländade och afsydnade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.			med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstings eller kommuners medel.	Af statsmedel.	Af landstings eller kommuners medel.		Gästgifverier.	Skjutsstationer.		
	Mil.	Mil.	Mil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Mil.	Antal.	Antal.	Antal.	
Å landsbygden:												
allmänna landsvägar	129.8	1.5	2.7	45,260	32,055.30	34,279.86	15,040	111.9	41	1	—	
häradsvägar												
sockenvägar	83.8	—	—	—	—	—	—	12.7	1	—	—	
I städerna	1.49	—	—	—	—	—	—	1.49	3	—	—	
Summa	215.09	1.5	2.7	45,260	32,055.30	34,279.86	15,040	126.09	45	1	—	
Skjutslegan per mil utgick vid 1880 års slut med:												
4.50 kronor ¹⁾								vid	—	1	—	
1.60 " { med entreprenadbidrag								"	43	—	—	
1.60 " { utan "								"	2	—	—	
Summa skjutsanstalter									45	1	—	
								Knngs- och krono-skjuts.				
Antal utgångna hästar under år 1876								vid	997	47,365	—	—
" " " 1877								"	916	51,237	—	—
" " " 1878								"	793	42,527	—	—
" " " 1879								"	360	30,498	—	—
" " " 1880								"	350	28,575	25	—
Summa hästar									3,356	200,202	25	—

¹⁾ Kungl. förordningen den 31 maj 1878 tillämpas inom länet först från och med den 1 jan. 1881.

Tab. No 3.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur.	Hemman.			A n t a l					Taxerings- värdet. Kronor.	
	Mantal		Bruk- nings- delar.	nybyggen.	jordtorp.	ryttare- soldat- och båtsmans- torp.	back- stugor.	andra lä- genheter.		
	oförmed- lade.	nuvarande.								
I. Landsbygden.										
A. Kronoegendomar.										
1) Under allmän disposition.										
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Boställen	—	45'603	61	—	6	—	—	1	1,284,300	
c) Hemman.....	—	11'866	14	—	—	—	—	—	222,200	
d) Nybyggen	—	—	—	2	—	—	—	—	4,600	
e) Jordlägenheter.....	—	—	—	—	1	—	—	74	2,155,700	
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	1	15,000	
g) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2) Under enskild disposition.										
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Hemman	—	0'376	5	—	—	—	—	—	22,800	
c) Nybyggen	—	—	—	8	—	—	—	—	18,700	
d) Jordlägenheter	—	—	—	—	1	—	—	237	111,300	
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	28	57,500	
f) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	—	12	37,200	
B. Skatteegendomar.										
a) Boställen	—	1'239	5	—	—	—	—	—	29,600	
b) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c) Hemman	—	2,070'617	9,460	—	762	337	1,237	297	52,894,990	
d) Jordlägenheter.....	—	—	—	—	1,824	376	3,925	927	3,846,090	
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	63	74,703	
f) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	—	1,288	12,619,975	
C. Frälseegendomar.										
a) Boställen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Säterier och ladugårdar.....	—	0'625	1	—	—	—	—	—	46,800	
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	—	11'771	7	—	—	—	—	—	266,300	
d) Hemman (utsockne).....	—	45'814	277	—	—	—	—	—	1,874,800	
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
g) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	—	1	88,000	
Summa	—	2,187'911	9,830	10	2,594	713	5,162	2,929	75,670,558	
II. Städerna.										
	Hela antalet nybyggda boningshus 1876—1880.				Tomter		Lägenheter.		Taxeringsvärdet	
					bebyggda.	obe- byggda.	af hus och tomter.		af jordar.	
Gefle	132	—	—	—	1,058	407	—		18,541,046	
Söderhamns	130	—	—	—	418	481	81		6,326,400	
Hudiksvalls.....	38	—	—	—	406	945	—		4,097,800	
Summa	300	—	—	—	1,882	1,833	81		28,965,246	
									2,187,852	

Tab. No 4.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1876—1880.

42

Gefleborgs län.

Tab. No 4.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År, då verksamheten börjat.	3. Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	4. Öfriga inkomster. 1876—1880.	5. Utbetalda brandskadeersättningar. 1876—1880.	6. Öfriga utgifter. 1876—1880.	7. Befintliga fonder eller tillgångar. ^{31/12} 1880.	8. Försäkringsbelopp. ^{31/12} 1880.	9. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					10. Eldesvådor, för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning		11. Anmärkingar.
								Utdebiteringsgrund.					Antal.	Antal.	
								1876.	1877.	1878.	1879.	1880.			
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.	Antal.	Antal.	
1. Gefleborgs län's brandstodsbolag (omfattande landet, men ej städerna).	1853	630,657	—	525,448	76,789	—	58,276,000	10	25	10	20	24	—	193	1)
2. Öster-Fernebo enskilda brandstodsbolag.	1864	6,945 ⁷⁵	1,223 ⁴⁰	4,897	146 ⁵⁴	3,025 ⁶¹	683,755	25	25	25	—	—	—	3	
3. Årsunda Utanvidsmäns brandstodsbolag.	1871	1,396 ⁵¹	471 ²⁴	46	144 ⁵⁶	2,532 ⁴⁷	353,960	10	10	10	10	10	—	—	
4. Torsäkers d.o.	1879	4,951	266	—	592	4,625	2) 1,151,602	—	—	—	10	15	—	—	2)
5. Ofvansjö d.o.	1879	1,283 ¹⁸	4 ⁴⁵	63	318 ⁷⁸	512 ⁷⁶	4) 2,191,600	—	—	—	—	10	1	—	3)
6. Ugglebo d.o.	1870	2,563 ³⁵	689 ⁴²	5,474 ⁰⁵	156 ¹⁸	—	231,730 198,220	10	10	15	10	10	1	6	4)
7. Brandstodsföreningen inom Valbo socken (omfattande Valbo socken och Gelle stadsjord utom staden).	1867	1,545 ¹⁴	1,474 ⁹⁷	1,175 32	219 ⁹³	7,000	285,800	20	—	20	—	—	—	6	
8. Norrala, Trönö, Söderala, Mo och Regnsjö socknars brandstodsbolag:															
Norrala socken.	1864	3,295 214	—	3,295 214	242	—	1,240,100	3 ⁴	0 ⁶	3 ⁵	8 ⁷	21 ⁴	5	5	
Trönö d.o.	1864	2,602 ⁰⁵	—	2,537 ⁰⁵	65	—	836,450	—	—	—	13	9	—	6	
Söderala d.o.	1864	4,312 ⁸⁰	—	4,312 ⁸⁰	—	—	1,620,800	7 7	7 7	7 7	7 7	7 7	—	12	
Mo d.o.	1864	2,492	—	200	—	—	561,160 245,490	12	—	1 ⁸	9 ⁶	11 ⁹	1	1	
Regnsjö d.o.	1864	2,075	19	—	279	—	496,450 285,070	12	—	1 ⁸	9 ⁶	11 ⁹	—	—	
9. Skogs sockens brandstodsbolag.	1862	5,997 ⁴⁴	—	4,411 ⁷⁵	275 ²⁸	5,343 ⁴⁹	1,017,260	30 30	10 10	10 10	10 10	10 10	—	5	
10. Hanebo församlings enskilda brandstodsbolag.	1860	732 ⁷⁶ 90	—	614 ²⁵ 90	118 ⁵¹	—	458,100 349,200	—	—	—	13	—	—	1	5)

11. Bollnäs sockens Utanvidsmäns brandstodsbolag.	Fast egendom	1865	249	306	156	135	1,453	515,193	—	—	—	—	—	—	4	9)
	Lös egendom															
12. Alfta sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	1862	4,715 ⁰²	—	1,086 ⁶⁷	280 ⁶⁰	7,459 ⁵⁰	833,830	10	10	10	10	—	—	8	
	Lös egendom				522			331,710	10	10	10	10	—	—		
13. Enångers d.o.	Fast egendom	1869	4,905 ³³	1,502 ⁵²	1,774 ⁹⁵	1,022 ¹⁰	7,723 ⁷⁸	616,870	15	15	15	15	15	3	—	7)
	Lös egendom															
14. Forssa sockens brandstodsför- ening.	Fast egendom	1877	11,912	—	12,811	246	2,154	276,000	—	—	—	—	—	5	10	9)
	Lös egendom		1,570	—	250	—	—	399,871	—	—	—	—	—	5		
15. Högs sockens d.o.	Fast egendom	1856	—	—	—	—	5,692 ⁷²	—	—	—	—	—	—	—	—	9)
16. Jettendals sockens brandstods- bolag.	Fast egendom	1871	771	275	—	72	1,527	170,000	10	10	10	10	10	—	—	
17. Bjuråkers sockens d.o.	Fast egendom	1863	1,725 ³⁰	399 ³²	238 ⁵⁰	590 ¹⁹	2,311 ⁷⁶	300,900	—	20	20	20	20	—	—	10)
	Lös egendom		100 ⁸⁰													
18. Delsbo sockens d.o.	Fast egendom	1864	1,700	—	—	—	4,800	715,000	5	5	5	5	5	—	1	11)
	Lös egendom	1864	550	—	50	—		235,000	5	5	5	5	5	1		
19. Arbrå sockens d.o.	Fast egendom	1869	2,376	—	879	536	4,800	500,000	20	—	—	—	30	—	1	
	Lös egendom								—	—	—	—	—	—		
20. Brandförsäkringsbolag emellan 147 delegare inom fjärde fjerd- ingen i Jerfsö och en del af Undersvik.	Fast egendom	1876	2,200	—	2,200	—	—	286,530	—	—	—	75	—	—	1	12)
	Lös egendom		680	—	680	—	—	175,890	15	—	—	25	10	3		
21. Ljusdals brandstodsförening.	Fast egendom	1879	1,305 ¹⁴	1,454 ⁰⁷	1,300	1,188 ³⁸	270 ⁸³	417,340	—	—	—	33	—	1	—	13)

Anmärkningar:

1) Lös och fast egendom äro tillsammans försäkrade och ej från hvarandra skilda. — 2) = med ansvarighetsbeloppet. — 3) Räkenskapsår: $\frac{1}{11}$ 1879— $\frac{1}{11}$ 1880. — 4) = med ansvarighetsbeloppet. — 5) Försäkringsåret börjar den 14 mars. — Större delen af det år 1879 uttaxerade belopp har utgått i timmer, bräder och dagsverken, som här utsatts i penningar. — 6) Ingen debitering har under dessa fem år egt rum, men i bolaget hafva nya bolagsmän ingått med sammanlagt försäkringsvärde af 99,600 kr., hvarför betalats inträdesafgift med 249 kr. — 7) Enär uti brandstodsbolagets räkenskaper någon skilnad i inkomster och utgifter för fast och lös egendom icke finnes gjord, kunna några särskilda uppgifter icke meddelas. — 8) Debiteringsgrund:

50 öre för hvarje i föreningen deltagande öresland samt timmer m. m. in natura. — 9) Brandskadad erhåller understöd i virke och dagsverken samt ett mindre penningebelopp ur kassan. — 10) Under åren 1876—1880 har ingen eldsvåda inträffat å i bolaget försäkradt hus, utan hafva de utbetalda medlen 238 kr. 50 öre varit en skuld till brandskadade för förut timade eldsvådor. — 11) Eldsvåda å lös egendom ersättes endast med penningar; men å fast egendom hälften in natura och hälften med penningar. — 12) Räkenskapsåret räknas från den 1 oktober. — 13) Räkenskapsåret räknas från den 1 november.

Tab. N:o 5.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1880.

44

Gefleborgs län.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning år 1880		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
A. Å landsbygden.								
<i>I Öster Fernebo socken:</i>								
1. Gysinge sjuk- och begravningsfond.	Att bereda sjuk- och begravningshjälp åt Gysinge bruksarbetare.	Gysinge bruksarbetare.	1879	10	160	962 ⁸⁵	En styrelse.	1)
<i>I Torsåkers socken:</i>								
2. Torsåkers grufarbetares sjukhjelps- och understöds-kassa.	Hjälp åt vid grufarbete skadade samt sjuke grufarbetare äfvensom åt deras enkor och barn.	Torsåkers grufveintressenter.	1871 ¹ / ₁	94	1,834	8,108 ⁸³	Grufförvaltaren N. F. Eriksson.	2)
3. Sjukhjelpskassa för Gustafsbergs och Ellebo arbetare.	Att utdela sjuk- och begravningshjälp.	Hofors bruksegare.	1878 ¹ / ₁	12	81 ⁸⁷	305 ⁸³	Förvaltaren på Gustafsberg och tre arbetare.	3)
4. Robertsholms och Hofors hundraförening.	Att biträda med sjukhjälp af 6 öre af hvar medlem i veckan till den sjuke och 60 öre från hvar medlem till begravningshjälp.	Stationskarlen O. Wallström och lokomotivföraren C. Björklund.	1877 ¹ / ₁	31	491 ⁰²	310	En styrelse af 7 personer.	4)
5. Valls hundraförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	Bergsman Ol. Lundvik.	1877 ¹ / ₆	23	367	273	Bergsman Ol. Lundvik i Vall N:o 7.	5)
6. Torsåkers Evangel.-Lutherska missionsförening.	Att understödja den in- och utländska missionsverksamheten.	—	—	—	669	—	Församlingens presterskap.	6)
<i>I Ofvansjö socken:</i>								
7. Ofvansjö arbetareförenings nödhjelpsfond.	Att vid behof lemna afiden ledamots maka och barn understöd.	Ofvansjö arbetareförening.	1879 ⁷ / ₁₂	—	—	34	R. M. Strandell, kassaman.	7)
8. Hammarby smeders sjukhjelpskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	—	1871 ² / ₂	—	—	482 ⁵⁹	Inspektoren vid bruket.	8)
9. Kungsgårdens verkstadsarbetares sjukhjelpskassa.	D:o d:o.	Samtliga arbetare.	1876 ⁶ / ₂	16	112 ⁵⁰	909 ⁵¹	Inspektoren vid bruket jemte 3 ledamöter.	
10. Kungsgårdens gårdsarbetares sjukhjelpskassa.	—	D:o d:o.	D:o	4	14 ⁵⁰	290 ⁸⁰	D:o d:o.	9)
11. Toretorps gårdsarbetares sjuk-kassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Brukspatron Hj. Petré.	1877 i mars	6	63 ²⁵	229 ⁹²	Rättaren på egendomen jemte 2 ledamöter.	10)
12. Sätra handverksförenings sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Arbetare i Sätra by.	1879 ⁶ / ₃	1	25	70 ⁵⁶	Skräddaren Zachris Öhman.	
<i>I Ockelbo socken:</i>								
13. Ockelbo kyrkas fattigfond.	Räntans utdelning till församlingens fattige.	Ockelbo handelsförening.	1877 ³ / ₄	85	243	2,000	Pastor och kyrkovärdar i församlingen.	11)
14. Fattige skolbarns beklädnadsfond.	Kläder åt fattiga skolbarn.	Prosten K. F. Sjöström och Ockelbo handelsförening.	1878 ¹² / ₅	5	21 ⁷⁵	1,500	Församlingens pastor.	
15. Lagerträdska fonden.	Till skolpremier.	Med. dr J. A. Lagerträd.	1867	—	25	500	D:o d:o.	
16. Sundbergska fonden.	Till sjuka och nödlidande.	Tingskrifvaren Ol. Sundberg.	1791 ⁹ / ₁₂	12	35	800	D:o d:o.	
17. Ockelbo och Ämots barnhemsfond.	Upprättande af barnhem för båda församlingarna.	—	—	—	—	2,135 ²⁷	D:o d:o.	12)
<i>I Valbo socken:</i>								
18. Ulrika Sofia skola.	Att meddela såväl boklig som slöjdundervisning åt flickor.	Afäidne bruksegaren Vilh. Elfbrink.	—	—	—	—	Mackmyra bruksegare.	13)
19. Valbo barnhem.	Uppfostring af barn, som sakna annan vård.	Medlemmar af Valbo kommun.	—	9	—	23,500	En direktion.	14)
20. Gefleborgs läns förening för döfstamma barns vård.	Döfstamma barns uppfostran.	Åtskilliga pers. inom länet.	1876 ¹⁸ / ₉	18	—	10,000	En styrelse.	
<i>I Högbo socken:</i>								
21. Sandvikeus bruks sjukhjelpskassa.	Understöd vid sjukdomsfall samt begravningshjälp.	—	1869 ¹ / ₇	93	1,166 ⁵⁴	4,794 ⁵⁸	En styrelse af 5 personer.	14)

Tab. N:o 5.

I Hedesunda socken:

22. Hedenströmska donationen till grundfond för ett barnhem.	Räntans användande till underhåll af i barnhemmet in-tagna barn.	Handl. Nils Hedenström.	1870 $\frac{2}{6}$	8	1,363 ²⁷	10,761 ³⁹	Kyrkoherden C. J. Rydberg.
23. Hedenströmska pensions-fonden för orkeslösa ogifta tjänare.	Räntans användande till pensioner åt orkeslösa ogifta tjänare.	D:o.	"	49	895	18,069 ⁸⁹	D:o d:o.
24. Bolundska fonden.	Fattiga skolbarns beklädnad och underhåll.	Prosten och kyrkoh. i Hedesunda Ol. Bolund.	1853 $\frac{26}{8}$	40	387	4,341	Församlingens skolråd.

I Skogs socken:

25. Bergsrådinman Anna Sofia Beskows minnesvärd.	Räntan utdelas åt församlingens fattige.	Axel Beskow, bergsråd.	1856 $\frac{30}{6}$	56	162 ⁹²	3,000	Fattigvårdsstyrelsen.
--	--	------------------------	---------------------	----	-------------------	-------	-----------------------

I Hanebo socken:

26. Hallinska fattigfonden.	Årliga räntan användes till understöd åt församlingens fattige.	Olof Hallin i Stockholm, ur-fabrikör.	1875 $\frac{19}{4}$	—	120	2,000	D:o.
27. Hallinska skolfonden.	Årliga räntan skall användas åt det mest behöfvande och med detsamma värlartade af församlingens skolbarn.	Sven Hallin i Norrköping, urfabrikör.	1877 $\frac{15}{1}$	1	30	500	Skolstyrelsen.
28. Rettigska skolfonden.	Årliga räntan användes till skor och kläder åt fattiga skolbarn samt till premiers utdelande vid examina i folkskolorna.	Brukspatron Karl Anton Rettig och hans fru Emma Åkerhielma.	1873 $\frac{23}{8}$	36	300	5,000	Skolrådet.
29. Hallinska kyrkofonden.	Årliga räntan användes till bestridande af sådana kostnader, som skola utgå af kyrkkassan.	Olof Hallin i Stockholm, ur-fabrikör.	1875 $\frac{19}{4}$	—	300	5,000	Kyrkorådet.
30. Wannqvistska fattigfonden.	Årliga räntan skall utdelas till jul åt församlingens fattiga.	Ol. af Wannqvist, polismästare och underståthållare.	1822 $\frac{13}{12}$	7	19 ⁵⁰	325	Pastor och kyrkovårdar.

I Segerstads socken:

31. Wannqvistska fattigfonden.	Årliga räntan skall utdelas till jul åt fattiga.	D:o d:o.	1822 $\frac{13}{12}$	3	9	150	D:o d:o.
--------------------------------	--	----------	----------------------	---	---	-----	----------

I Delsbo socken:

32. Doktor L. Landgrens premiefond vid folkskolan.	Att belöna flitiga skolbarn.	Biskopen dr L. Landgren.	1864	160	60	2,300	Ordföranden i skolrådet.
--	------------------------------	--------------------------	------	-----	----	-------	--------------------------

B. I Gefle stad:

1. Gefle sjömanshem (jfr N:o 52 här nedan).	För medellösa och åldriga sjömän.	Sjömannasällskapet i Gefle.	1860 $\frac{14}{3}$	10	3,348 ⁵⁰	59,991 ³³	Direktionen för Gefle sjömanshus.
2. Lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Gefleborgs län.	Att bereda lifränta eller samladt kapital.	Hushållningssällskapet.	1877 $\frac{15}{6}$	8	827 ⁷⁴	48,947 ²⁰	En styrelse.
3. Föreningen för understöd åt enkor och oförsörjda barn efter aflidne embets- och tjänstemän i Gefle stads rådstufverätt och magistrat.	—	Borgmästaren J. W. Petre.	1874 $\frac{20}{5}$	1	400	21,386 ³⁷	Tvenne af föreningen utsedde förtroendemän. ¹⁵⁾
4. Gefle-Dala jernvägsaktiebolags pensionsfond.	Att vid afskedstagande understödja tjänstemän och be-tjente vid jernvägen.	Gefle-Dala jernvägsaktiebo-lag.	1872 $\frac{17}{6}$	8	4,546	264,197 ⁷³	Jernvägsbolagets direktion.
5. Gefle stads barnhuskassa.	Att lemna understöd åt faderlösa barn intill 14 års ålder.	(Handlingarna förstörda vid 1869 års stora brand.)	1777.	94	2,847 ⁵⁰	58,595 ⁴¹	Landshöfdingen i länet, borgmästaren i Gefle och kyrkoherden derstädes samt en af stadsfullmäktige vald kassaman.
6. P. C. Rettigs fond.	Att bereda understöd åt ålderstigna tjänare.	Grosshandl. P. C. Rettig.	1863 $\frac{26}{6}$	1	500	10,000	Handelsföreningen.
7. Jernbergiska testamentsfonden.	Att lemna understöd åt ålderstigna köpmansenkor och gamla f. d. köpmän.	Handlande.	1836 $\frac{20}{7}$	8	300	6,000	D:o.
8. Depkenska testamentsmedlen.	Stipendier åt lärjungar vid Gefle gymnasium.	Kuugl. sekreteraren Depken.	1781 $\frac{27}{2}$	8	28 ⁵⁰	Fonden är lagd till stadskassan.	Drätselkammaren.
9. Bergmanska stipendiefonden.	Stipendier åt lärjungar vid Gefle elementarskola.	Prosten Ol. Bergman.	Okände.	1	15	313 ⁴⁹	Rektor Scholæ under sitt och kollegii ansvar.
10. Wahrenbergiska d:o.	D:o d:o.	Borgmästaren C. E. Wahrenberg.	1837 $\frac{15}{6}$	1	15	353 ³⁵	D:o d:o.
11. Göranssonska d:o.	D:o d:o.	Grossh. G. P. Göransson.	Saknas.	1	15	350 ⁸¹	D:o d:o.
12. Emanuelsonska d:o.	D:o d:o.	Lektorn P. J. Emanuelson.	1843 $\frac{1}{4}$	1	30	542 ²⁴	D:o d:o.
13. Schibergska d:o.	D:o d:o.	Grossh. N. J. Schiberg.	1849 $\frac{12}{6}$	1	50	1,525 ³⁹	D:o d:o.
14. Lars Murens d:o.	D:o d:o.	Grossh. Lars Muren.	1848 $\frac{2}{11}$	10	155	4,532	D:o d:o.

Tab. No 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
15. Christina Margreta Bergstens stipendiefond.	Stipendier åt lärjungar vid Gefle elementarskola.	Enkefru lektorskan C. M. Bergsten.	1852 ¹¹ / ₆	1	60	1,131 ³⁵	Rector Scholæ under sitt och kollegii ansvar.	
16. Lenströmska stipendiefonden.	D:o d:o.	Kontraktsposten C. J. Lenström.	1856 ⁴ / ₃	7	70	1,091 ³⁸	D:o d:o.	
17. P. C. Rettigs stipendiefond.	D:o d:o.	Brukseg. m. m. P. Chr. Rettig.	1860 ¹¹ / ₇	1	180	3,786 ⁸⁷	D:o d:o.	
18. Prytziska stipendiefonden.	D:o d:o.	Ordensällskapet »I. D.»	1861 ²² / ₅	1	50	1,142 ⁷⁸	D:o d:o.	
19. Sara Kristina Fredlunds stipendiefond.	D:o d:o.	Enkefru S. K. Fredlund.	1865 ²⁹ / ₁	2	24	576 ⁵⁸	D:o d:o.	
20. Axel Rettigs d:o.	D:o d:o.	Konsuln m. m. Robert Rettig och hans fru.	1868 ²⁷ / ₅	2	100	2,278 ⁹¹	D:o d:o.	
21. Johan Henrik Rosenbaums stipendiefond.	D:o d:o.	Stadsingeniören J. H. Rosenbaum.	1868 ¹⁹ / ₆	2	100	2,255 ³⁵	D:o d:o.	
22. Kronberg-Lindska stipendiefonden.	D:o d:o.	Grossh. B. G. Kronberg och hans fru.	1871 ² / ₁	3	300	5,450 ³⁰	D:o d:o.	
23. Carl Hedqvists d:o.	D:o d:o.	Grossh. C. Hedqvist.	1871 ²¹ / ₉	2	50	1,262 ⁶⁹	D:o d:o.	
24. Strömska d:o.	D:o d:o.	Läroverksadjunkten R. Ström och hans fru.	1873 ¹⁵ / ₈	1	50	1,132 ⁰⁶	D:o d:o.	
25. Stipendiefonden af den 27 november.	D:o d:o.	Okände gifvare.	1873 ²⁷ / ₁₁	1	125	2,717 ⁵⁸	D:o d:o.	
26. Stipendiefonden af den 1 december.	D:o d:o.	D:o d:o.	1873 ² / ₁₂	1	100	2,265 ⁴⁰	D:o d:o.	
27. Axel Reymond Garbergs stipendiefond.	D:o d:o.	V. konsuln A. R. Garberg.	1875 ¹⁴ / ₇	1	300	6,096 ⁶¹	D:o d:o.	
28. Nils Hedenströms d:o.	D:o d:o.	Handl. N. Hedenström.	1879 ² / ₅	2	200	5,564 ⁰⁴	D:o d:o.	
29. Johan Heurlins d:o.	D:o d:o.	Trädgårdsmäst. J. Heurlin.	1876 ³¹ / ₁	2	90	1,625 ⁴³	D:o d:o.	
30. Victor Theod. Engvalls d:o.	D:o d:o.	Grossh. V. Th. Engvall och hans fru.	1879 ¹¹ / ₉	2	120	3,237 ⁵⁶	D:o d:o.	
31. De faderlöses fond.	D:o d:o.	Holleverantören i Stockholm A. G. Wirén.	1880 ¹¹ / ₁₁	4	200	5,463 ⁸⁶	D:o d:o.	
32. Sjöströmska testamentsfonden.	Att understödja fattiga köpmansenor.	Handlanden Sjöström.	Okända.	4	250	5,000	Handelsföreningen.	
33. Per Ennes gåfva.	D:o d:o.	Grossh. Per Ennes.	D:o.	4	75	1,500	D:o.	
34. Olof Elfbrinks gåfva.	Att understödja oförsörjda barn efter aflidna köpmän.	Kommerserådet O. Elfbrink.	D:o.	2	75	1,500	D:o.	
35. Handelsföreningens enskilda fond.	Att understödja enkor och barn efter köpmän samt f. d. köpmän.	Okända.	D:o.	41	1,980	54,446 ⁶⁵	D:o.	
36. Grubbska stipendiefonden.	Att tilldelas en skicklig och fattig gymnasist utan afseende på härkomst.	Prosten i Jersö Magn. Jakob Grubb.	Uppgift saknas.	—	—	145 ⁴⁹	Rektor Scholæ under läroverkskollegii medansvar.	
37. Strömbäckska stipendiefonderna.	Att tilldelas fattiga gymnasister och skolgossar från Gestrikland för inköp af böcker.	Brukspatronerna Strömbäck, far och son.	D:o.	—	—	260 ⁷³	D:o d:o.	
38. Wesslanderska stipendiefonden.	Att tilldelas två skickliga och fattiga gymnasister af Gestriklands nation helst af bondeståndet.	Enkefru pastorskan Helena Wesslanders arvingar.	D:o.	—	—	164 ⁹⁰	D:o d:o.	
39. Dunkerska d:o.	Handlingar och föreskrifter saknas.	Handlanden Jacob Dunker.	D:o.	—	—	299 ²⁷	D:o d:o.	
40. Ödmaniska d:o.	D:o d:o.	Handl. Simon Ödman.	D:o.	—	—	242 ⁷²	D:o d:o.	
42. Amanuens-d:o.	Uppgift saknas om de närmare villkoren för stipendiets åtnjutande.	Bildad af kollegium genom försäljning af gamla myntteckensedlar och af besparade räntor å Ödmaniska fonden.	D:o.	—	—	184 ⁵⁷	D:o d:o.	
43. Äldre Bergstenska d:o.	»Till minne af deras majestäters höga kröning år 1800» att tilldelas »den gymnasist, som eger lyckligaste geni, utan afseende på nation eller klass inom gymnasium».	Lektor Carl Bergsten d. ä. och tillökadt af lektor N. J. Bergsten d. y.	1800 ²⁰ / ₄	—	—	227 ⁹⁰	D:o d:o.	
44. Nibeliska d:o.	Icke närmare specificerad annorledes än »för Trivialskolan».	Rektor Carl Nibelius.	1811 ² / ₁₂	—	—	204 ⁹³	D:o d:o.	
45. Müllerska d:o.	Tilldelas »2:ne mest behöfvande gymnasister och skolgossar af Gefle barn eller Gestrike nation, i synnerhet om de gjort betydande framsteg i historia och geografi».	Grosshandl. Carl Cornelius Müller.	1801 ²⁶ / ₆	—	—	182 ⁷⁰	D:o d:o.	
46. Yngre Bergstenska d:o.	Handlingar och föreskrifter saknas.	Lektor Carl Bergsten d. y.	Uppgift saknas.	—	—	358 ⁵⁰	D:o d:o.	
47. Flensburgska fonden.	Att användas som bidrag till stiftande af en vårdanstalt för värlösa barn.	Konsulu F. O. Flensburg.	1871	—	—	241 ⁶⁰	D:o d:o.	
48. Pousetteska fonden.	D:o d:o d:o.	Grossh. J. F. Pousette.	1872	—	—	2,307 ⁴⁴	En af stadsfullmäktige tillsatt komité.	
						1,471 ²⁴	Samma förvaltningskomité, som vårdar Flensburgska fonden.	

49. Ennes-Elfbrink-Elfstrand-ska skolfonden.	Afsåg »första lancasterskolan i Gelle». Handlingarne förstördes genom 1869 års brand.	Grossh. Per Ennes, Grossh. Ol. Elfbrink, Grossh. D. Elfstrand D:son.	1821	Till folkskolans underhåll.	1,000	44,680 ⁴⁴	En direktion med stiftelsens namn.	
50. Lully Rettigs fond.	Beredande af ett hem för vanvårdade barn.	Grossh., kommand. m. m. Robert Rettig.	1878 ⁹ / ₅	5	937 ⁵⁰	32,963 ⁴¹	En styrelse af tre ledamöter.	
51. Thernbergska fonden.	»En fattigskoleinrättning i Gelle stad, der fattiga föräldrars barn af arbetsklassen kostnadsfritt få inhemta nödig kristendomskunskap» m. m.	Kassören Joachim Thernberg.	1821 ¹⁹ / ₁₁		2,000	37,601	Pastor jemte 4 valde ledamöter.	
52. Gelle sjömanshus, hvarunder inbegripes sjömanshemmet (se ofvan N:o 1).	»Att lemna understöd till fattiga sjömän samt deras efterlemnade enkör och minderåriga barn, äfvensom annan tillfällig hjälp åt nödstäldt sjöfolk.	Stiftadt på begäran af skeppsrederierna och kofferdiskepparne.	Kommerskollegii konstitutiorial 7 januari 1754.		350	18,553 ²⁰	Sjömanshusets direktion.	17)
53. Ståndspersons-societetens i Gelle fond eller kassa.	Välgörenhet.	Ståndspersonssocieteten i Gelle.	Okändt.	—	—	1,180 ⁴³	Societeten genom dess kassaman.	
54. Handverksföreningens begrafningskassa.	Begravningshjälp.	Subskription inom societeten.	1763 i maj utan datum.	6	862 ⁵⁰	24,692 ²²	Handverksföreningens styrelse.	
55. Handverksföreningens i Gelle läne- och pensionskassa.	Att lemna understöd åt behöfvande handverkare.	Saknas.	1839 ¹¹ / ₁₀	7	160	6,229 ⁶³	Trenne handverksföreningens ledamöter.	18)
56. Gelleborgs läns förening för sinnesslöa barns vård.	Att taga vård om sinnesslöa barn och hibringa dem undervisning.	Gelleborgs läns landsting och enskilde personer af alla klasser utaf länets befolkning.	1874 ²⁰ / ₅	—	—	23,000	En styrelse af nio personer.	19)
57. Enskilda barnhemmet.	Att till gudsfruktan, goda seder och duglighet upfostra vanvårdade barn.	Personer ur alla samhällsklasser, hvilka ömna för de vanvårdade barnen.	Tog sin början 1838 ¹ / ₁₀	—	—	9,000 samt en vid Källbäck belägen fastighet, deri barnhemmet är inrymdt.	En styrelse af sju personer.	20)
58. Sjökaptenföreningens enskilda fond eller kassa.	Ursprungligen till understöd åt behöfvande enkör och minderåriga barn samt till sjuk- och begrafningshjälp inom föreningen. Sedan 1878 ombildad till en pensionskassa för enkör och framdeles för 60-åriga medlemmar.	Kofferdiskepparne J. Setterbom, J. Öhman, G. Grelsson och O. Hillbom.	Urkuud saknas. Började sannolikt år 1776.	66	2,500	45,220 ²¹	En styrelse bestående af ordförande, som jemväl är kassaman, vice ordförande och tre ledamöter, af hvilka en är sekreterare.	21)
59. Fiskareföreningens kassa.	Att bereda begrafningshjälp åt delegare i kassan.	Fiskerskapet.	Reglementet är dagteckadt den 29 maj 1865. Stiftelse-urkund från äldre tider saknas.	6	127	2,365	Fiskareföreningens vice äldster.	22)
60. Gelle arbet-förenings sjukhjälp- o. begrafningskassa.	Att utgifva hjälp vid sjukdoms- och dödsfall, i det förna med 9 kronor i veckan och i det senare med 75 kr.	Bagaren C. G. Clareus.	1870 ⁷ / ₁₂	6	260	1,650	Två dertill valde ledamöter af föreningen.	23)
61. 100-föreningen.	Att lemna sjukhjälp med 10 kr. i veckan och begrafningshjälp med 100 kr.	Bildhuggaren A. F. Gundström och snickaren O. Olsson.	1874 ¹² / ₁₀	22	780	95 ⁵⁰	En ordförande och en kassaman, valde inom föreningen.	24)
62. 100-föreningen N:o 2.	Att lemna sjukhjälp med 10 kr. i veckan och begrafningshjälp med 100 kronor.	Boktryckerifaktorn J. Svensson.	1875 ²¹ / ₂	21	990	307 ⁶⁴	D:o d:o.	25)
63. Arbetsinrättningens fond.	För arbetens anskaffande.	P. Ennes.	1809 ²¹ / ₉	—	650	13,000	Fattigvårdsstyrelsen.	
64. P. Brändströms fattig-, sjuk- och begrafningsfond.	För utdelande af sjuk- och begrafningshjälp.	P. Brändström.	1809 ⁸ / ₁	18	150	3,000	D:o.	
65. Kasernen.	För sjukrum.	P. Ennes.	1815 ¹³ / ₅	—	—	—	D:o.	
66. Räknan af 25,000 kronor brännorimedel.	För fattigvårdens behof.	Gelle stad.	1820 ¹ / ₁	—	1,500	25,000	Gelle stad.	
67. P. Elfstrands arfvingsars fond.	Julgåfvor till varfstimmermän.	P. Elfstrand m. fl.	1816 ²⁹ / ₈	15	150	3,000	Fattigvårdsstyrelsen.	
68. Lodinska fonden.	Pension.	E. O. A. Lodin.	1846 ²¹ / ₁₁	1	20	400	D:o.	
69. Wallénska fonden.	Utdelande af sjukhjälp.	Is. Wallén.	1842 ²⁰ / ₁	—	800	16,000	D:o.	
70. Bardénska fonden.	D:o d:o.	M. C. Bardén.	1853 ¹⁶ / ₁	—	267 ⁵⁰	5,350	D:o.	
71. Carl P. Forssbergs fond.	Pensioner.	C. P. Forssberg.	1854 ²⁰ / ₃	21	1,264	21,325 ⁵⁷	D:o.	
72. Lars Augustin Bängs fond.	Julgåfvor till varfstimmermän.	E. C. och A. J. Bäng.	1875 ²² / ₁₂	—	—	—	—	
73. Elfbrinkska fonden.	Pensioner.	Ulrika S. Elfbrink.	1854 ²⁰ / ₇	22	250	5,000	D:o.	
74. Rettigska fonden.	D:o.	Betty C. Rettig.	1860 ²⁷ / ₁₁	2	50	1,000	D:o.	
75. Rahms fond.	Utdelningar af sjukhjälp.	Ol. W. Rahm.	1860 ⁸ / ₁₂	4	200	4,000	D:o.	
76. Sjukhjälpfonden.	D:o d:o.	Okänd gifvare.	1863 ¹³ / ₄	—	250	5,000	D:o.	
77. Wahrebergska fonden.	Pension.	Maria Wahreberg.	1865 ² / ₆	—	50	1,000	D:o.	
78. Carl Öhrns enkömsfond.	Bostäder för handlandes enkör eller döttrar.	Carin Öhrn.	1867 ³ / ₁₀	1	15	300	D:o.	
79. Elfbrinks understödsfond.	Pensioner till olika klasser.	W. Elfbrinks arfvingar.	1870 ⁸ / ₆	—	—	4,426 ¹⁴	D:o.	26)
80. Monies fond.	Beroende på styrelsens bestämmelse.	A. G. Monie.	1870 ¹¹ / ₆	4	—	21,576 ⁹⁵	D:o.	27)
			1871 ¹ / ₁₁	—	25 ⁵⁵	511	D:o.	

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
81. Wendelii fond.	Beroende på styrelsens bestämelse.	E. Wendelius m. fl.	1861 ¹⁷ / ₉	—	50	1,000	Fattigvårdestyrelsen.	28) 29)
82. Wengrenska fonden.	Beklädnad af fattiga barn.	Maria C. Wengren.	1874 ²¹ / ₉	—	100	2,000	D:o.	
83. Heurlinska fonden.	Pensioner.	Johan Heurlin.	1876 ²⁸ / ₈	8	300	5,000	D:o.	
84. Selggrenska fonden.	D:o.	Johan Selggren.	1865 ²¹ / ₇	4	268 ⁷²	5,401 ⁸⁸	D:o.	
85. Skärbergska fonden.	D:o.	Maria Skärberg m. fl.	1880 ³ / ₂	—	—	6,000	D:o.	
C. I Söderhamns stad.								
1. Poliskårens pensionsfond.	Beredande af understöd till polismän, som längre tid gjort tjenst eller i tjenst blifvit skadade.	Borgmästaren F. Berglöf.	1874 ⁷ / ₁₂	—	—	—	En styrelse af 3 personer.	30)
2. Handelsassocieretens pensionskassa.	Lemna understöd åt behöfvande handlande, deras enkors och barn.	—	1844	8	620	17,851	En styrelse.	
3. Fabriks- och handverksföreningen.	Främja delegarnes gemensamma bästa, genom tillgängliga medel sprida nyttigt upplysning bland näringsidkare och deras arbetare samt understöjda ålderstigna och fattiga jemte deras enkors och barn.	—	1865 ²⁷ / ₁₁	—	291	7,734 ⁶¹	Handverksföreningens ordförande.	
4. Handelsföreningen.	Meddela ömsesidigt understöd.	—	1849	—	—	13,319	En styrelse.	
5. Skepparesocieteten.	Lemna begrafningshjälp, understöd åt enkors och barn samt delegare öfver 60 år.	Sjökaptenen H. C. Trapp.	1860 ¹⁰ / ₉	3	230	5,984	Kassaförvaltare.	31)
6. Fiskaresocieteten.	Lemna sjuk- och begrafningshjälp samt inbördes understöd.	—	1820 ²⁶ / ₄	20	343	5,867 ⁵⁰	Ålderman och fyra bisittare.	
7. Söderhamns brädgårdsarbetareförenings sjuk-, begrafnings- och enkehjelpkassa.	Angifves af föreningens benämning.	Grossh. J. G. Brolin m. fl.	1871 ¹⁷ / ₂	4	126	3,846 ⁸⁵	En styrelse af 7 ledamöter.	32)
8. Söderhamns ångbåtsbefälhafvareförening.	Att utdela sjuk- och begrafningshjälp samt lemna understöd till behöfvande ålderstigna medlemmar, enkors och barn.	Ångbåtsföraren Lars Björklund.	1880 i febr.	—	—	—	En styrelse om tre ledamöter.	33)
9. Söderhamns arbetareförening.	Åstadkommande af en närmare sammanslutning mellan ledamöterna till enig medverkan för gudsfruktan, nykterhet, sparsamhet m. m.	—	1879 ¹⁷ / ₈	—	—	—	En styrelse af 7 ledamöter.	34)
10. Sysslomannen J. Bjurs donation.	Att understöjda välartade och medellösa lärjungar vid Söderhamns allmänna läroverk.	Sysslomannen J. Bjur.	—	—	52 ⁸⁰	880	Allmänna läroverkets kollegium.	
11. Grosshandlaren C. J. Schöninghs donation.	D:o	Grossh. C. J. Schöning.	—	2	60	1,000	D:o	
12. Helsinglands enskilda banks stipendium.	D:o	Helsinglands Enskilda bank.	1877 ¹⁶ / ₃	2	90	1,500	D:o	
13. Söderhamns sjömanshuskassa.	Att understöjda skeppsbesälhafvare, sjömän, deras hustrur och barn.	Handlandena och redarne P. Lundgren, J. E. Bjur, O. G. Kallström, A. Åltberg och sjökapt. G. E. Pihlgren.	1818 ²³ / ₂	69	3,644 ⁹⁸	117,177 ⁷⁰	6 direktörer, 3 direktionssuppleanter, 1 ombudsman, 1 kassaförvaltare o. protokollsförare.	
D. I Hudiksvalls stad.								
1. Ida Maria Frisks donationsfond.	Årliga räkntan utdelas till ett eller flere inom staden boende, i fattigdom stadda sjukliga fruntimmer.	Fabrikören Edvard Frisk.	1871 ²¹ / ₁	4	60	1,000	Drätselkammaren.	35)
2. Atterbergska donationen.	Medellösa barns inom staden uppfostran.	Målaren Lars Mauritz Atterberg.	1851 ² / ₁	1	87 ³⁵	1,455 ⁸⁶	D:o.	
3. Johanna Hällbergs disposition.	Till hjälp för »sådana, som icke sjelfva ega styrka att till allmänt behjertande framställa sin nöd».	Enkefru Johanna Hällberg.	1839	1	12	200	D:o.	
4. Prins Carls fond.	Att bispringa fattiga arbetare och deras enkors, företrädesvis sådana som tjenat vid härvarande trävarubolag.	Engelska ångsågsaktiebolaget.	1858 ²⁵ / ₇	5	45	750	D:o.	
5. Per Trönes donation.	Att utackordera fattiga barn.	Handl. Per Tröne.	1838 ¹⁴ / ₇	3	240	4,000	D:o.	
6. Hemliga donationen.	Utackordering af 2 minderåriga fattiga barn.	Okänt.	1870 ¹ / ₁₀	2	250 ⁸²	5,470	D:o.	
7. Åttonde decemberfonden.	Till några behöfvande, som kunna blygas att af sina likar begära understöd.	Disponenten Er. O. Regnander m. fl.	1866 ⁴ / ₁₂	2	42	700	D:o.	
8. Pedagogiefonden.	Aflöning åt folkskolelärare.	Gåfvor och insamlingar vid åtskilliga tillfällen.	Okänt.	Okänt.	315 ⁸³	4,700	D:o.	
9. Behöfvande skolbarus beklädnadsfond.	Flitiga, dygdiga, men fattiga skolbarus beklädnad.	Några fruntimmer.	1850 ²⁴ / ₉	20	61 ⁸⁰	1,030	Drätselkammaren och skolrådet.	

10. Jon Frisks disposition.	Uppmuntran åt litiga, sediga barn i lankasterskolan.	Fabrikör Jon Frisk.	1849 ²⁵ / ₆	3	9	150	Drätselkammaren och skolrådet.
11. Fjerde novemberfonden.	Premier till fattiga barn.	Okänt.	1864 ⁴ / ₁₁	30	30	500	D:o d.o.
12. Bobergska donationen.	Premier åt fattiga skolbarn.	Kommerserådet Joh. Boberg.	1791 ¹ / ₂	4	6	100	D:o d.o.
13. C. E. Claesons donation.	Dels till premier och dels till beklädnad af skolbarn.	Skolläraren, pastor C. E. Claesson.	1871 ¹⁴ / ₂	60	108	1,800	D:o d.o.
14. Boströmska donationen.	Skolbarns beklädnad.	Prosten C. L. Boström.	1851 ¹ / ₈	70	282	4,700	D:o d.o.
15. Studeranden Herman Frisks minnesfond.	Beklädnad till fattiga skolbarn.	Fabrikör Edvard Frisk och hans fru Ida Frisk, född Eugelke.	1870 ¹ / ₁₀	10	50	1,068 ⁴¹	D:o d.o.
16. Gustafvas minne.	Att bispringa 2 äldre, behöfvande fruntimmer.	Grossh. Anton Asp i Stockholm.	1852 ¹⁵ / ₁₁	2	180	3,000	Kyrkorådet och drätselkammaren.
17. Fredinska fonden.	Den 18 maj utdelas af räkntan åt 6 behöfvande enkör eller älderstigna fruntimmer af s. k. bättre klassen.	Handl. Erik Fredin.	1876 ²¹ / ₁₂	6	60	1,000	D:o d.o.
18. Bengt Amelins julgåfva.	Att hjälpa de fattiga.	Handl. Bengt Amelin i Borås.	1873 ¹² / ₅	75	600	10,000	Drätselkammaren och fattigvårdsstyrelsen.
19. Nils Hällbergs disposition.	Att bispringa några fattiga af bättre samhällsklass.	Handl. Nils Hällberg.	1830 ³⁰ / ₄	1	12	200	Pastor och drätselkammaren.
20. Alftinska enkefonden.	Understöd åt 2 ne äldriga, gudfruktiga, fattiga enkör, den ena af handels- den andra af civilståndet.	P. G. Strömbäck.	1827 ²⁰ / ₉	2	90	1,500	Pastor, borgmästare, stadsläkare och en civil rådman.
21. Stiftelsen för älderstigna fruntimmer.	Att kostnadsfritt bereda husrum åt några vämlösa älderstigna och oberyktade fruntimmer, som icke äro ur den egentliga arbetsklassen och i minst 10 år tillhört Hudiksvalls samhälle.	Enkefruarne Schmidt, Fredin och Dahlbom m. fl.	1878 i sept.	4	Bostad och ved till ett heräknadt värde af 260 kr.	5,315 ⁰⁹	En direktion bestående af borgmästaren, kyrkoherden och stadsläkaren.
22. Barnhemmet i Hudiksvall.	Att bereda vård och uppfostran åt medellösa flickbarn, som sakna god föräldravård.	Åtskilliga medlemmar af Hudiksvalls samhälle efter initiativ af kyrkoherden J. E. Eklundh såsom fattigvårdsstyrelsens ordförande.	Huttmakaren Erik Regnander.	Började 1867 i okt.	15 barn i medeltal.	1,530 frivilliga naturabidrag oräknade.	En direktion af 8 ledamöter, 4 manliga och 4 qvinliga.
23. Erik Regnanders disposition.	Att utdela med ¹ / ₃ julafton, ¹ / ₃ påskafton och ¹ / ₃ den sista oktober hvarje år till de fattiga å fattighuset.	—	1777 ¹⁶ / ₄	—	9	150	Fattigvårdsstyrelsen.
24. Sjömanshuskassan.	Att hålla förteckning öfver det sjömanskap och de fartyg, som tillhöra tullkamardistriktet samt bereda understöd åt behöfvande sjömän samt deras efterlemnade enkör och barn.	—	1814	60	2,364	42,444 ⁹⁵	En direktion.
25. Bobergska stipendiestiftelsen.	Att årligen utdela 5 stipendier åt lärjungar vid härvarande allmänna läroverk, helst födda i staden, att af hvardera i 7 år innehafvas.	Johan Boberg, borgmästare i Hudiksvall, kommerseråd.	1791 ¹⁰ / ₁₂	5	60	2,221 ¹⁴	Rektor och kollegium vid läroverket.
26. Jennischeska stipendiefonden.	Att räkntan årligen utdelas till en eller tvänne ynglingar, som studera vid härvarande allmänna läroverk.	Johan Reinhold Jennische, prost och kyrkoherde i Helsingland, Tuna.	1853 ² / ₄	2	15	200	D:o d.o.
27. Wennbergiska stipendiefonden.	Räkntan utdelas till stipendier, af minst 20 kr. stycket, åt lärjungar vid härvarande allmänna läroverk.	Fredr. Wennberg, f. d. rektor, samt vänner till läroverket.	1858 ²⁹ / ₅ 1864 ¹¹ / ₁₁	11	500	10,200	D:o d.o.
28. Hallgrenska stipendiefonden.	Stipendientdelning vid härvarande allmänna läroverk.	Jakob Hallgren, adjunkt vid läroverket.	1864 ⁸ / ₅	2	35	1,041 ⁴⁴	D:o d.o.
29. Karin Bodells stipendiefond.	Stipendientdelning åt lärjungar vid härvarande högre allmänna läroverk.	Enkefru Karin Wännström, född Bodell.	1864 ¹⁶ / ₆	12	600	10,000	D:o d.o.
30. Allmänna stipendiefonden.	Räkntan utgår till stipendier åt lärjungar vid härvarande högre allmänna läroverk.	Subskribenter.	1864 ¹¹ / ₁₁	5	58	900	D:o d.o.
31. Studeranden E. Herman Frisks minnesfond.	Utdelning af stipendier åt ynglingar vid härvarande högre allmänna läroverk.	Edvard Frisk, fabrikör.	1870 ¹ / ₁₀	4	50	1,081 ⁸⁶	D:o d.o.
32. Algot Landgrens stipendiefond.	Understöd åt lärjungar vid härvarande högre allmänna läroverk.	Algot Landgren genom hans fader Biskop L. Landgren.	1872 ¹³ / ₁₂	1	60	1,000	D:o d.o.
33. Premiet från den 22 maj 1874.	Utdelning af räkntan till en vid härvarande allmänna läroverk studerande yngling.	Okänt.	1874 ²² / ₅	1	6	100	D:o d.o.
34. Hudiksvalls frivilliga fabriks- och handverksförenings pensions- och begravningskassa.	Att i mån af kassans tillgång understödja dem af förenings medlemmar, som deraf kunna blifva i behof, samt enkör och oförsörjda barn af föreningsmedlemmar.	Er. Regnander, J. P. Rogstadius m. fl.	1771 ¹³ / ₄	27	383 ⁵⁰	8,961 ⁹²	En styrelse, bestående af 5 ledamöter.
35. Hudiksvalls fiskareföreningskassa.	Att lemna ersättning vid sjöskador äfvensom begravningshjälp.	Fiskare. Namnen okända.	1794	6	55	4,483 ³¹	En styrelse.
36. Åströms minne.	Att hvarje år utdela räkntan till behöfvande.	Brita Sandström, f. Åström, fiskarenska.	1857	19	150 ⁷⁷	3,000	Fiskareförenings styrelse.
37. Handelssocietetens pensionskassa.	Att utdela pensioner och gratifikationer åt medellösa handlande, deras hustrur, efterlevande enkör och barn.	Handelssocietet. Sedermera har fonden tillökats af flere handlande.	1830 ¹ / ₁₂	19	1,160 ⁵⁰	24,156 ⁴⁵	En styrelse, bestående af 5 solidariskt ansvarige ledamöter.

Anmärkingar:

1) Årsafgift 3 kronor. — 2) Frisk arbetare insätter 1 kr. i månaden och sjuk d:o erhåller 1 kr. om dagen. — 3) Insättningar af arbetsförtjenst i mån af behof. — 4) Hvarje medlems afgift år 1880 har varit 2 kr. 90 öre. — 5) Inträdesafgift 2 kronor och månadsafgift 25 öre af hvar medlem. — 6) Delaktighet är ej beroende af delegarnes insättningar. — 7) Fonden beroende af frivilliga gåfvor. — 8) Insättning af hvar delegare 50 öre per månad; ersättning för hvar sjukdag 90 öre; begrafningshjälp 30 kr. för man, 25 kr. för hustru. — 9) Insättning af hvar delegare 25 öre per månad; ersättning för hvar sjukdag 50 öre. — 10) Insättning i mån af behof. — 11) Utdelade beloppet ingått till premiekassan. — 12) Fonden tillkommen genom frivilliga gåfvor. — 13) Skolan har egen byggnad, der af bruket aflönad lärariorna är boende. — 14) Inträdesafgift 1 kr.; månadlig afgift 25 öre; sjukunderstöd 75 öre per dag; begrafningshjälp 25 kr. — 15) Ovilkorlig förpligtelse för delegarne att erlägga 4 proc. af inkomstbeloppet enligt fastställda löningsstaten. — 16) Den ena fonden för gymnasister och den andra för skolgossar. — 17) Stiftelsens medel bestå utom af Sjömanshusets medel utaf 6 vid olika tider stiftade fonder under sjömanshusdirektionens förvaltning. År 1817 öfverenskom sjömanskapet i Gefle att bilda en fond till understöd åt skeppsbrutne sjömän eller deras efterlevande och förbundo sig styresmännen, såsom de allt sedan dess gjort, att lemna $\frac{3}{4}$ öre och öfrigt sjöfolk $\frac{1}{2}$ öre för hvarje krona af deras förtjenta hyra såsom bidrag till fonden. — 18) Inträdesafgift 5 kr.; årsafgift 1 kr. för hvarje medlem. — 19) Årsafgift 3 kr. eller 50 kronors afgift på en gång. — 20) Inrättningen har tillkommit, uppehållits och uppehålls ännu af tillfälliga gåfvor och ränta å tvenne donerade kapital, hvilka tillsammans uppgå till 9,000 kr., och af hvilka det ena å 4,000 kr. förvaltas af Gefle fattigvårdsstyrelse och det andra af inrättningens styrelse. — 21) Afgiften är årlig och rättar sig efter ledamots ålder och en bestämd, aftagande ålderstariff emellan 30 och

60 år, då afgiften upphör. Ledamot, som ingår i föreningen efter fylda 30 år, erlägger utom föreningsafgift ålderstillägg. Pension till enkör och framdeles till 60-åriga medlemmar är lika för alla och rättar sig efter kassans tillstånd samt bestämmes på ordinarie sammankomst i februari hvarje år. — 22) Insättningsbeloppet är 75 öre om året i 15 års tid af föreningens ledamöter, som alla äro delegare i kassan. — 23) Insättningsbeloppet är 9 kr. om året, fördelat på 75 öre i månaden. — 24) Afgifter uttaxeras hvarje månad i mån af utgifterna, med lika belopp på hvarje medlem. Under 1880 uttaxerades 8 kr. 40 öre per medlem. — 25) Uttaxeras hvarje månad i mån af utgifterna, med lika belopp för hvarje medlem. Under år 1880 uttaxerades å hvarje medlem 11 kronor 65 öre. — 26) Byggnaderna 20,251 kr. 2 öre. — 27) En del af räntan tillägges kapitalet. — 28) En del ränta tillägges kapitalet. — 29) Räntan tillfaller gifvarne under deras lifstid. — 30) Delaktighet beroende på insättningar med 2 kr. i hvarje månad. — 31) Inträdesafgift 15 kr. och årsafgift 5 kr. — 32) Delaktighet i inrättningen är beroende af delegarnes insättningar. Inträdesafgift 3 kr.; årsafgift 6 kr. — 33) För delaktighet erfordras inskrifningsafgift med 2 kr. samt 25 öre i hvarje vecka under loppet af 2 år. — 34) Inträdesafgift 1 kr. Lösen af medlemskort 50 öre. Årsafgift af 3 kr. under 15 år. — 35) Donators enka åtnjuter under sin lifstid räntan. — 36) Enligt kungl. reglementet för sjömanshusen i riket den 4 mars 1870. — 37) I sammanhang med stipendiestiftelsen skänkte rektor Wennberg 500 kr. till bibliotekskassan, deraf årliga räntan användes till bokinköp. — 38) Afgift vid inträde i föreningen 23 kr. — Årsafgift af ledamot 50 öre. — 39) Delaktighet i pensionskassan är beroende af, huruvida delegarne vilja antaga den inträdessökande och om denne vill betala bestämd inträdesafgift, som numera är 300 kronor.